

Krivični zakon Bosne i Hercegovine

("Sl.glasnik BiH", br. 3/2003, 32/2003 – ispr. 37/2003, 54/2004, 61/2004, 30/2005, 53/2006, 55/2006, 8/2010, 47/2014, 22/2015, 40/2015 I 35/2018

OPŠTI DIO

I - GLAVA PRVA - ZNAČENJE IZRAZA U OVOM ZAKONU

Osnovni pojmovi

Član 1

- (1) **Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine** sačinjavaju krivičnopravne odredbe sadržane u ovom zakonu i u drugim zakonima Bosne i Hercegovine.
- (2) **Teritorija Bosne i Hercegovine** je suvozemna teritorija, obalno more i vodene površine unutar njenih granica, kao i vazdušni prostor nad njima.
- (3) **Službeno lice** je izabrani ili imenovani funkcioner u organima zakonodavne, izvršne i sudske vlasti Bosne i Hercegovine i u drugim državnim i upravnim ustanovama ili službama koje obavljaju određene upravne, stručne i druge poslove u okviru prava i dužnosti vlasti koja ih je osnovala; lice koje stalno ili povremeno vrši službenu dužnost u navedenim upravnim organima ili ustanovama; ovlašćeno lice u privrednom društvu ili u drugom pravnom licu kojem je zakonom ili drugim propisom donesenim na osnovu zakona povjereno vršenje javnih ovlašćenja, a koja u okviru tih ovlašćenja vrši određenu dužnost; te drugo lice koje uz naknadu ili bez naknade vrši određenu službenu dužnost na osnovu ovlašćenja iz zakona ili drugog propisa donesenog na osnovu zakona.
- (4) Kad je kao počinitelj određenog krivičnog djela označeno službeno lice, lica iz stava (3) ovog člana mogu biti počinioci tih djela, ako iz obilježja pojedinog krivičnog djela ili iz pojedinog propisa ne proizlazi da počinitelj može biti samo neko od tih lica.
- (5) **Odgovorno lice** je lice u privrednom društvu ili u drugom pravnom licu kojem je, s obzirom na njegovu funkciju ili na osnovu posebnog ovlašćenja, povjeren određeni krug poslova koji se odnose na primjenu zakona ili propisa donesenih na osnovu zakona, ili opšteg akta privrednog društva ili drugog pravnog lica u upravljanju i rukovanju imovinom, ili se odnose na rukovođenje proizvodnim ili nekim drugim privrednim procesom ili na nadzor nad njima. Odgovornim licem smatra se i službeno lice u smislu stava (3) ovog člana kada su u pitanju radnje kod kojih je kao počinitelj označeno odgovorno lice, a nisu propisane kao krivično djelo odredbama glave o krivičnim djelima protiv službene i druge odgovorne dužnosti, ili odredbama o krivičnim djelima počinjenim od službenog lica, propisanim u nekoj drugoj glavi ovog zakona ili drugim zakonom Bosne i Hercegovine.
- (6) Kad je kao počinitelj krivičnih djela označeno službeno ili odgovorno lice, sva lica iz st. (3) i (5) ovog člana mogu biti počinioci tih djela, ako iz zakonskih obilježja pojedinog krivičnog djela ne proizlazi da počinitelj može biti samo neko od tih lica.
- (7) **Strano službeno lice** je član zakonodavnog, izvršnog, upravnog ili sudskog organa strane države, javni funkcioner međunarodne organizacije i njenih organa, sudija ili drugo službeno lice međunarodnog suda.
- (8) **Međunarodni službenik** je civilni uposlenik koji radi za međunarodnu organizaciju ili agenciju.
- (9) **Sudija porotnik** je lice koje je član kolegijalnog tijela koje ima odgovornost odlučivanja o krivici optuženog lica u postupku suđenja.
- (10) **Arbitar** je lice koje je, na osnovu sporazuma o arbitraži, pozvano da donese pravno obavezujuću odluku u sporu koji mu podnesu stranke sporazuma.

(11) **Vojno lice**, u smislu ovog zakona, jeste profesionalno vojno lice i lice u rezervnom sastavu, dok su na službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, u skladu sa Zakonom o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

(12) Kada je službeno lice označeno kao lice protiv kojeg je počinjeno krivično djelo, službeno lice, u smislu ovog zakona, osim lica definisanih u stavu (3) ovog člana, jeste i vojno lice iz stava (9) ovog člana.

(13) Dijete je, u smislu ovog zakona, lice koje nije navršilo 14 godina života.

(14) Maloljetnik je, u smislu ovog zakona, lice koje nije navršilo 18 godina života.

(15) **Pravno lice** je, u smislu ovog zakona, Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, kanton, grad, opština, mjesna zajednica, svaki organizacioni oblik privrednog društva i svi oblici povezivanja privrednih društava, ustanova, institucije za obavljanje kreditnih i drugih bankarskih poslova, za osiguranje imovine i lica, kao i druge finansijske institucije, fond, političke organizacije i udruženja građana i drugi oblici udruživanja koji mogu da stiču sredstva i da ih koriste na isti način kao i svaka druga institucija ili organ koji ostvaruje i koristi sredstva i kojem je zakonom priznato svojstvo pravnog lica.

(16) Privredno društvo je, u smislu ovog zakona, korporacija, preduzeće, firma, partnerstvo i svaki organizacioni oblik registrovan za obavljanje privredne djelatnosti.

(17) **Udruženje** je bilo koji oblik udruživanja tri ili više lica.

(18) Više lica je najmanje dva lica.

(19) **Skupina ljudi** je najmanje pet lica.

(20) Grupa ljudi je udruženje od najmanje tri lica koja su povezana radi činjena krivičnih djela, pri čemu svako od njih daje svoj udio u izvršenju krivičnog djela.

(21) Organizovana grupa je grupa ljudi formirana radi neposrednog izvršenja krivičnog djela, i koja ne mora da ima formalno definisane uloge svojih članova, kontinuitet članstva ili razvijenu strukturu.

(22) Grupa za organizovani kriminal je grupa od tri ili više lica, koja postoji u izvjesnom vremenskom periodu i koja djeluje sporazumno s ciljem činjena jednog ili više krivičnih djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora preko tri godine ili teža kazna, a radi sticanja materijalne koristi.

(23) **Teroristička grupa** je organizovana grupa koju čine najmanje tri lica, koja je formirana i djeluje u određenom vremenskom periodu u svrhu izvršenja nekog od krivičnih djela terorizma.

(24) Tajni podatak je informacija iz oblasti javne bezbjednosti, odbrane, spoljnih poslova i interesa, obavještajne i bezbjednosne djelatnosti ili interesa Bosne i Hercegovine, komunikacionih i drugih sistema važnih za državne interese, pravosuđe, projekte i planove značajne za odbrambenu i obavještajno-bezbjednosnu djelatnost, naučnih, istraživačkih, tehnoloških, privrednih i finansijskih poslova od važnosti za bezbjednost i funkcionisanje institucija Bosne i Hercegovine, odnosno bezbjednosnih struktura na svim nivoima državne organizacije Bosne i Hercegovine, a koja je određena kao tajna zakonom, drugim propisom ili opštim aktom nadležnog organa donesenim na osnovu zakona ili koja je određena kao tajni podatak u skladu s odredbama zakona i propisa o zaštiti tajnih podataka. Ovaj pojam takođe uključuje i tajni podatak druge države, međunarodne ili regionalne organizacije.

(25) Isprava ili dokument je svaki predmet koji je pogodan ili određen da služi kao dokaz neke činjenice koja je značajna za pravne odnose.

(26) **Imovinska korist** je svako ekonomsko dobro koje je direktno ili indirektno proisteklo iz krivičnog djela, a sastoji se od bilo koje imovine.

(27) **Imovina** obuhvata imovinu svake vrste, bilo da se sastoji u stvarima ili pravima, bilo materijalnu ili nematerijalnu, pokretnu ili nepokretnu, te pravne dokumente ili instrumente kojima se dokazuje pravo na imovinu ili interes u odnosu na takvu imovinu.

(28) Novac je metalno ili papirnato sredstvo plaćanja koje je na osnovu zakona u opticaju u Bosni i Hercegovini ili u stranoj državi.

(29) Znaci za vrijednost podrazumijevaju i strane znakove za vrijednost.

(30) Pokretna stvar je i svaka proizvedena ili sakupljena energija za davanje svjetlosti, toplote ili kretanja, kao i telefonski i drugi impulsi.

(31) Prevozno sredstvo je svako plovilo, vozilo i letjelica, kao i bilo kakvo drugo sredstvo koje se može koristiti za prevoz u suvozemnom, vodenom ili vazdušnom saobraćaju, bez obzira na vrstu pogona.

(32) Sila je i primjena hipnoze ili omamljujućih sredstava s ciljem da se neko protiv svoje volje dovede u nesvesno stanje ili onesposobi za otpor.

(33) Opojna droga je medicinski lijek ili opasna supstanca s adiktivnim i psihotropnim svojstvima, ili supstanca koja se lako može pretvoriti u takvu supstancu, ako podliježe kontroli prema međunarodnoj konvenciji koju je Bosna i Hercegovina ratifikovala, ili supstanca koja je proglašena opojnom drogom od nadležne institucije Bosne i Hercegovine ili nadležne institucije entiteta.

(34) Oružje i vojna oprema su predmeti i sredstva navedeni u Zakonu o proizvodnji, uvozu i izvozu oružja i vojne opreme.

(35) **Radioaktivni materijal** je nuklearni materijal i ostale radioaktivne supstance koje sadrže nuklide koji se spontano raspadaju (proces praćen emisijom jedne ili više vrsta jonizujućeg zračenja, kao na primjer alfa, beta, neutronske čestice i gama zrake) a koje mogu, zbog svojih radioloških ili fisilnih svojstava, uzrokovati smrt, ozbiljne tjelesne povrede ili štetu velikih razmjera po imovinu ili životnu sredinu.

(36) Nuklearni materijal je plutonijum, osim onog s koncentracijom izotopa koja prelazi 80% u plutonijumu-238 ili uranijum-233; uranijum obogaćen izotopom 235 ili 233; uranijum koji sadrži mješavinu izotopa kao što se nalazi u prirodi, osim u obliku rude ili rudnih ostataka; ili bilo koji materijal koji sadrži jedan ili više gore navedenih, pri čemu "uranijum obogaćen izotopima 235 ili 233" znači uranijum koji sadrži izotop 235 ili 233 ili oba u takvom iznosu da omjer zbira ovih izotopa prema izotopu 238 bude veći od omjera izotopa 235 prema izotopu 238 koji se javlja u prirodi.

(37) Nuklearni uređaj je svaki nuklearni eksplozivni uređaj ili svaki uređaj koji raspršuje radioaktivni materijal ili emituje zračenje koje može, zbog svojih radioloških svojstava, prouzrokovati smrt, ozbiljnu tjelesnu povredu ili štetu velikih razmjera po imovinu ili životnu sredinu.

(38) Nuklearni objekat je svaki nuklearni reaktor, uključujući reaktor montiran na plovilo, vozilo, letjelicu ili svemirski objekat za primjenu kao izvor energije kako bi se pokretalo takvo plovilo, vozilo, letjelica ili svemirski objekat ili u bilo koju drugu svrhu, ili svako postrojenje ili sredstvo koje se koristi za proizvodnju, skladištenje, preradu ili transport radioaktivnog materijala.

(39) Fiksna platforma je vještački otok, uređaj ili naprava koja je stalno pričvršćena za morsko dno u svrhu istraživanja ili iskorišćavanja prirodnih bogatstava ili u druge privredne svrhe.

(40) Eksplozivna naprava je:

a) eksplozivno ili zapaljivo oružje ili naprava koja je konstruisana ili može da prouzrokuje smrt, tešku tjelesnu povredu ili znatnu materijalnu štetu; ili

b) oružje ili naprava koja je konstruisana ili može da prouzrokuje smrt, tešku tjelesnu povredu ili štetu velikih razmjera oslobađanjem, širenjem ili djelovanjem otrovnih hemikalija, bioloških agensa ili otrova ili sličnih materija ili radijacijom ili radioaktivnim materijalom.

(41) Holokaust je zločin genocida i zločin protiv čovječnosti počinjen od njemačkog nacističkog režima tokom Drugog svjetskog rata koji je priznat kao takav kroz konačne i obavezujuće odluke ili presude Međunarodnog vojnog suda, uspostavljenog Londonskim sporazumom od 8. avgusta 1945. godine.

(42) Masovna grobnica je neoznačeno mjesto u kojem se nalaze dva ili više tijela ili ostaci ljudskih tijela ili mjesto na koje su takva tijela ili ostaci ljudskih tijela naknadno premješteni, a nastala je učinjenjem krivičnih djela propisanih članovima od 171. do 180. ovog zakona.

(43) Izražavanje u jednom gramatičkom rodu, muškom ili ženskom, uključuje oba roda fizičkih lica.

II - GLAVA DRUGA - OSNOVNE ODREDBE

Osnova i granice krivičnopravne prinude

Član 2

(1) Krivična djela i krivičnopravne sankcije se propisuju samo za ona ponašanja kojima se tako ugrožavaju ili povređuju lične slobode i prava čovjeka te druga prava i društvene vrijednosti zajamčene i zaštićene Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim pravom, da se njihova zaštita ne bi mogla ostvariti bez krivičnopravne prinude.

(2) Propisivanje krivičnih djela i vrste i raspona krivičnopravnih sankcija zasniva se na neophodnosti primjene krivičnopravne prinude i njenoj srazmjernosti jačini opasnosti za lične slobode i prava čovjeka, te druge osnovne vrijednosti.

Načelo zakonitosti

Član 3

(1) Krivična djela i krivičnopravne sankcije propisuju se samo zakonom.

(2) Nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna.

Načelo krivice

Član 3a

Niko ne može biti kažnjen niti se prema njemu mogu izreći druge krivičnopravne sankcije ako nije kriv za učinjeno krivično djelo.

Vremensko važenje krivičnog zakona

Član 4

(1) Na počinioca krivičnog djela primjenjuje se zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela.

(2) Ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, primijenice se zakon koji je blaži za počinioca.

Suđenje ili kažnjavanje za krivična djela prema opštim načelima međunarodnog prava

Član 4a

Članovi 3. i 4. ovog zakona ne sprečavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu s opštim načelima međunarodnog prava.

Vrste krivičnopravnih sankcija

Član 5

Krivičnopravne sankcije su: kazne, uslovna osuda, mjere bezbjednosti i vaspitne mjere.

Svrha krivičnopravnih sankcija

Član 6

Svrha krivičnopravnih sankcija je:

- a) zaštita društva od činjenja krivičnih djela preventivnim uticajem na druge da poštuju pravni sistem i ne počine krivična djela te sprečavanjem počinioca da počini krivična djela kao i podsticanje njegovog prevaspitanja;
- b) zaštita i satisfakcija žrtve krivičnog djela.

Ograničenja u izvršenju krivičnopravnih sankcija

Član 7

Počiniocu krivičnog djela u izvršenju krivičnopravne sankcije mogu biti oduzeta ili ograničena određena prava samo u mjeri koja odgovara prirodi i sadržini te sankcije i samo na način kojim se obezbjeđuje poštovanje lica počinioca i njegovo ljudsko dostojanstvo, u skladu sa zakonom i međunarodnim pravom.

III - GLAVA TREĆA - PRIMJENA KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Primjena krivičnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine prema svakom ko na teritoriji Bosne i Hercegovine počini krivično djelo

Član 8

- (1) Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primjenjuje se prema svakom ko počini krivično djelo na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- (2) Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primjenjuje se prema svakom ko počini krivično djelo na domaćem plovilu, bez obzira gdje se plovilo nalazilo u vrijeme izvršenja krivičnog djela.
- (3) Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primjenjuje se prema svakom ko počini krivično djelo u domaćem civilnom avionu dok leti ili u domaćem vojnom avionu, bez obzira gdje se avion nalazio u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

Primjena krivičnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine za krivična djela počinjena van Bosne i Hercegovine

Član 9

- (1) Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primjenjuje se prema svakom ko van njene teritorije počini:
  - a) bilo koje krivično djelo protiv integriteta Bosne i Hercegovine iz Glave XVI (*Krivična djela protiv integriteta Bosne i Hercegovine*) ovog zakona;
  - b) krivično djelo krivotvorenja novca ili krivotvorenja hartija od vrijednosti Bosne i Hercegovine, krivično djelo krivotvorenja znakova za vrijednost ili krivotvorenja znakova za obilježavanje robe, mjera i utega izdatih na osnovu propisa institucija Bosne i Hercegovine iz članova od 205. do 208. ovog zakona;
  - c) krivično djelo koje je Bosna i Hercegovina obavezna kažnjavati prema propisima međunarodnog prava, međunarodnih ili međudržavnih ugovora;
  - d) krivično djelo protiv službenog ili odgovornog lica u institucijama Bosne i Hercegovine u vezi s njegovom službom.
- (2) Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primjenjuje se prema državljaninu Bosne i Hercegovine koji van teritorije Bosne i Hercegovine počini bilo koje krivično djelo.
- (3) Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primjenjuje se prema strancu koji van teritorije Bosne i Hercegovine prema Bosni i Hercegovini ili njenom državljaninu počini bilo koje krivično djelo koje nije obuhvaćeno odredbom stava (1) ovog člana.
- (4) Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primjenjuje se prema strancu koji van teritorije Bosne i Hercegovine prema stranoj državi ili prema strancu počini krivično djelo za koje se po tom zakonodavstvu može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna.

(5) U slučajevima iz stavova (2) i (3) ovog člana, krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primijenice se samo ako se počinitelj krivičnog djela zatekne na teritoriji Bosne i Hercegovine ili joj bude izručen, a u slučaju iz stava (4) ovog člana samo ako se počinitelj zatekne na teritoriji Bosne i Hercegovine i ne bude izručen drugoj državi.

Primjena krivičnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine prema maloljetnicima

Član 10

Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primjenjuje se prema maloljetnicima u skladu sa Glavom X (*Pravila o vaspitnim preporukama, vaspitnim mjerama i o kažnjavanju maloljetnika*) ovog zakona i drugim zakonima Bosne i Hercegovine.

Primjena krivičnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine na pravna lica

Član 11

Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primjenjuje se na pravna lica u skladu sa Glavom XIV (*Odgovornost pravnih lica za krivična djela*) ovog zakona i drugim zakonima Bosne i Hercegovine.

Isključenje primjene krivičnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine prema djeci

Član 12

Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine ne primjenjuje se prema djetetu.

Primjena Opšteg dijela ovog zakona

Član 13

(1) Odredbe Opšteg dijela ovog zakona primjenjuju se prema počiniocima svih krivičnih djela propisanih u zakonima Bosne i Hercegovine.

(2) Odredbe Opšteg dijela ovog zakona primjenjuju se prema maloljetnicima, osim ako zakonom nije drugačije propisano.

(3) Odredbe Opšteg dijela ovog zakona primjenjuju se na privredna društva, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

IV - GLAVA ČETVRTA - ZASTARJELOST

Zastarjelost krivičnog gonjenja

Član 14

(1) Ako u ovom zakonu nije drugačije propisano, krivično gonjenje ne može se preduzeti kad od učinjenja krivičnog djela protekne:

- a) tridesetpet godina za krivično djelo s propisanom kaznom dugotrajnog zatvora;
- b) dvadeset godina za krivično djelo s propisanom kaznom zatvora preko deset godina;
- c) petnaest godina za krivično djelo s propisanom kaznom zatvora preko pet godina;
- d) deset godina za krivično djelo s propisanom kaznom zatvora preko tri godine;
- e) pet godina za krivično djelo s propisanom kaznom zatvora preko jedne godine;
- f) tri godine za krivično djelo s propisanom kaznom zatvora do jedne godine ili novčanom kaznom.

(2) Ako je za krivično djelo propisano više kazni, rok zastarjelosti određuje se po najtežoj propisanoj kazni.

Tok i prekid zastarjelosti krivičnog gonjenja

Član 15

(1) Zastarijevanje krivičnog gonjenja počinje od dana kad je krivično djelo učinjeno. Zastarijevanje krivičnog gonjenja za krivična djela trajnog karaktera počinje teći u trenutku prestanka protivpravnog stanja.

(2) Zastarijevanje ne teče za vrijeme za koje se po zakonu krivično gonjenje ne može preduzeti ili nastaviti.

(3) Zastarijevanje se prekida svakom procesnom radnjom koja se preduzima radi gonjenja počinioca zbog učinjenog krivičnog djela.

(4) Zastarijevanje se prekida i kad počinilac, u vrijeme dok teče rok zastarjelosti, učini isto tako teško ili teže krivično djelo.

(5) Sa svakim prekidom zastarijevanje počinje ponovno teći.

(6) Zastarjelost krivičnog gonjenja nastupa u svakom slučaju kad protekne dvaput onoliko vremena koliko se po zakonu traži za zastarjelost krivičnog gonjenja.

Zastarjelost izvršenja kazne

Član 16

Ako u ovom zakonu nije drugačije propisano, izrečena kazna neće se izvršiti kad od dana pravosnažnosti presude kojom je kazna izrečena protekne:

- a) trideset i pet godina ako je izrečena kazna dugotrajnog zatvora;
- b) dvadeset godina ako je izrečena kazna zatvora preko deset godina;
- c) petnaest godina ako je izrečena kazna zatvora preko pet godina;
- d) deset godina ako je izrečena kazna zatvora preko tri godine;
- e) pet godina ako je izrečena kazna zatvora preko jedne godine;
- f) tri godine ako je izrečena kazna zatvora do jedne godine ili novčana kazna.

Zastarjelost izvršenja sporednih kazni i mjera bezbjednosti

Član 17

(1) Zastarjelost izvršenja novčane kazne kao sporedne kazne nastupa kad protekne dvije godine od dana pravosnažnosti presude kojom je ta kazna izrečena.

(2) Zastarjelost izvršenja mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i mjere bezbjednosti oduzimanja predmeta nastupa kad protekne pet godina od dana pravosnažnosti odluke kojom su te mjere izrečene.

(3) Zastarjelost izvršenja mjere bezbjednosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti nastupa kad protekne onoliko vremena koliko je sud odredio za trajanje te mjere.

Tok i prekid zastarijevanja izvršenja kazne i mjera bezbjednosti

Član 18

(1) Zastarijevanje izvršenja kazne počinje od dana pravosnažnosti presude kojom je kazna izrečena, a u slučaju opoziva uslovne osude, od dana pravosnažnosti odluke o opozivu uslovne osude.

(2) Zastarijevanje ne teče za vrijeme za koje se po zakonu izvršenje kazne ne može preduzeti.

(3) Zastarijevanje se prekida svakom radnjom nadležnog organa koja se preduzima radi izvršenja kazne.

(4) Sa svakim prekidom zastarijevanje počinje ponovno teći.

(5) Zastarjelost izvršenja kazne nastupa u svakom slučaju kad protekne dvaput onoliko vremena koliko se po zakonu traži za zastarjelost izvršenja kazne.

(6) Odredbe st. 2. do 5. ovog člana primjenjuju se i na zastarjelost izvršenja mjera bezbjednosti.

Nezastarivost krivičnog gonjenja i izvršenja kazne

Član 19

Krivično gonjenje i izvršenje kazne ne zastarijeva za krivična djela genocida, zločina protiv čovječnosti te ratnih zločina, kao ni za krivična djela za koja po međunarodnom pravu zastarjelost ne može nastupiti.

V - GLAVA PETA - KRIVIČNO DJELO

Krivično djelo

Član 20

Krivično djelo je protivpravno djelo koje je zakonom propisano kao krivično djelo, čija su obilježja propisana zakonom i za koje je zakonom propisana krivičnopravna sankcija.

Način učinjenja krivičnog djela

Član 21

(1) Krivično djelo može se učiniti činjenjem ili nečinjenjem.

(2) Krivično djelo je učinjeno nečinjenjem kad je počinitelj koji je pravno obavezan sprečiti nastupanje zakonom opisane posljedice krivičnog djela to propustio učiniti, a takvo je propuštanje po djelovanju i značenju jednako učinjenju tog krivičnog djela činjenjem.

Vrijeme učinjenja krivičnog djela

Član 22

Krivično djelo je učinjeno u vrijeme kad je počinitelj radio ili bio dužan raditi, bez obzira na to kad je posljedica činjenja ili nečinjenja nastupila.

Mjesto učinjenja krivičnog djela

Član 23

(1) Krivično djelo je učinjeno kako u mjestu gdje je počinitelj radio ili je bio dužan raditi, tako i u mjestu gdje je posljedica činjenja ili nečinjenja potpuno ili djelimično nastupila.

(2) Krivično djelo je u slučaju kažnjivog pokušaja učinjeno kako u mjestu gdje je počinitelj radio ili je bio dužan raditi, tako i u mjestu gdje je prema njegovom umišljaju posljedica njegovog činjenja ili nečinjenja potpuno ili djelimično trebala nastupiti.

(3) Krivično djelo je u slučaju saučesništva učinjeno u mjestu utvrđenom u stavu 1. ovog člana i u mjestu gdje je saučesnik radio ili je bio dužan raditi ili u mjestu gdje je prema umišljaju saučesnika posljedica njegovog činjenja ili nečinjenja trebala nastupiti.

Beznačajno djelo

Član 23a

Nije krivično djelo ono djelo koje, iako sadrži obilježja krivičnog djela određena zakonom, zbog prirode i težine djela, ili načina izvršenja djela, ili neznatnosti ili nepostojanja štetnih posljedica, odnosno pribavljene imovinske koristi i niskog stepena krivice učinilaca, predstavlja beznačajno djelo.

Nužna odbrana

Član 24

(1) Nije krivično djelo ono djelo koje je učinjeno u nužnoj odbrani.

(2) Nužna je ona odbrana koja je neophodno potrebna da počinitelj od sebe ili drugog odbije istovremeni ili direktno predstojeći protivpravni napad, a koja je srazmjerna napadu.

(3) Počinitelj koji prekorači granice nužne odbrane može se blaže kazniti, a ako je prekoračenje učinio zbog jake razdraženosti ili straha izazvanog napadom, može se i osloboditi od kazne.

Krajnja nužda

Član 25

(1) Nije krivično djelo ono djelo koje je učinjeno u krajnjoj nuždi.

(2) Krajnja nužda postoji kad je djelo učinjeno da počinitelj od sebe ili drugog otkloni istovremenu ili direktno predstojeću neskrivljenu opasnost koja se na drugi način nije mogla otkloniti, a pritom učinjeno zlo nije veće od zla koje je prijetilo.

(3) Počinitelj koji sam izazove opasnost ali iz nehata, ili prekorači granice krajnje nužde, može se blaže kazniti, a ako je prekoračenje učinjeno pod naročito olakšavajućim okolnostima, može se i osloboditi od kazne.

(4) Nema krajnje nužde ako je počinitelj bio dužan izložiti se opasnosti.

Sila i prijetnja

Član 25a

(1) Nije krivično djelo ono djelo koje je počinjeno pod dejstvom neodoljive sile.

(2) Počinitelj koji je počinio krivično djelo pod dejstvom odoljive sile ili prijetnje može se blaže kazniti.

(3) U slučaju iz stava (1) ovog člana, kao počinitelj krivičnog djela smatraće se lice koje je primijenilo neodoljivu silu.

Pokušaj

Član 26

(1) Ko s umišljajem započne činjenje krivičnog djela, ali ga ne dovrši, kazniće se za pokušaj krivičnog djela ako se za to krivično djelo može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna, a za pokušaj drugog krivičnog djela kad zakon izričito propisuje kažnjavanje i za pokušaj.

(2) Počinitelj će se za pokušaj krivičnog djela kazniti u granicama kazne propisane za to krivično djelo, a može se i blaže kazniti.

Nepodobni pokušaj

Član 27

Počinitelj koji pokušava učiniti krivično djelo nepodobnim sredstvom ili prema nepodobnom predmetu, može se osloboditi od kazne ili se može blaže kazniti.

Dobrovoljni odustanak

Član 28

(1) Počinitelj koji je pokušao učiniti krivično djelo, ali je dobrovoljno odustao od kažnjivog pokušaja, može se osloboditi od kazne.

(2) U slučaju dobrovoljnog odustanka od kažnjivog pokušaja počinitelj će se kazniti za one radnje koje čine neko drugo samostalno krivično djelo.

Sapočinilaštvo

Član 29

Ako više lica, učestvovanjem u učinjenju krivičnog djela ili preduzimajući što drugo čime se na odlučujući način doprinosi učinjenju krivičnog djela, zajednički učine krivično djelo, svaka od njih kazniće se kaznom propisanom za to krivično djelo.

Podstrekavanje

Član 30

(1) Ko drugog s umišljajem podstrekava da učini krivično djelo kazniće se kao da ga je sam učinio.

(2) Ko drugog s umišljajem podstrekava na učinjenje krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna, a krivično djelo ne bude ni pokušano, kazniće se kao za pokušaj krivičnog djela.

(3) Kao podstrekavanje na izvršenje krivičnog djela smatra se naročito: upućivanje molbe, ubjeđivanje ili nagovaranje, prikazivanje koristi od učinjenja krivičnog djela, davanje ili

obećavanje poklona, zloupotreba odnosa podređenosti ili zavisnosti, dovođenje ili održavanje lica u stanju stvarne ili pravne zablude.

Pomaganje

Član 31

(1) Ko drugom s umišljajem pomogne u učinjenju krivičnog djela, kazniće se kao da ga je sam učinio, a može se i blaže kazniti.

(2) Kao pomaganje u učinjenju krivičnog djela smatra se naročito: davanje savjeta ili uputa kako da se učini krivično djelo, stavljanje na raspolaganje počiniocu sredstava za učinjenje krivičnog djela, uklanjanje prepreka za učinjenje krivičnog djela te unaprijed obećano prikrivanje krivičnog djela, počinilaca, sredstava kojima je krivično djelo učinjeno, tragova krivičnog djela ili predmeta pribavljenih krivičnim djelom.

Granice krivice i kažnjivosti saučesnika

Član 32

(1) Sapočinilac je kriv u granicama svojeg umišljaja ili nehata, a podstrekač i pomagač u granicama svog umišljaja.

(2) Sapočinilaca, podstrekača ili pomagača koji dobrovoljno spreči učinjenje krivičnog djela sud će osloboditi od kazne.

(3) Lični odnosi, svojstva i okolnosti zbog kojih zakon isključuje krivicu ili dopušta oslobođenje od kazne ili ublažavanje kazne, mogu se uzeti u obzir samo onom počiniocu, sapočiniocu, podstrekaču ili pomagaču kod kojega takvi odnosi, svojstva i okolnosti postoje.

VI - GLAVA ŠESTA - KRIVICA

Sadržaj krivice

Član 33

(1) Krivica postoji ako je počinilac u vrijeme izvršenja krivičnog djela bio uračunljiv i pri tome postupao s umišljajem.

(2) Krivica za krivično djelo postoji i ako je počinilac postupao iz nehata, ako to zakon izričito predviđa.

Uračunljivost

Član 34

(1) Nije uračunljivo lice koje u vrijeme učinjenja krivičnog djela nije moglo shvatiti značaj svog djela ili nije moglo upravljati svojim postupcima zbog trajne ili privremene duševne bolesti, privremene duševne poremećenosti ili zaostalog duševnog razvoja (neuračunljivost).

(2) Počinilac krivičnog djela čija je sposobnost da shvati značaj svog djela ili sposobnost da upravlja svojim postupcima bila bitno smanjena zbog nekog stanja iz stava 1. ovog člana može se blaže kazniti (bitno smanjena uračunljivost).

(3) Kriv je počinilac krivičnog djela koji je upotrebom alkohola, droga ili na drugi način doveo sebe u stanje u kome nije mogao shvatiti značaj svog djela ili upravljati svojim postupcima, ako je u vrijeme dovođenja u to stanje djelo bilo obuhvaćeno njegovim umišljajem ili je u odnosu prema krivičnom djelu kod njega postojao nehat a zakon za takvo djelo propisuje krivicu i za nehat.

(4) Bitno smanjena uračunljivost u koju se počinilac doveo na način iz stava 3. ovog člana ne može biti osnov za ublažavanje kazne.

Umišljaj

Član 35

(1) Krivično djelo može biti učinjeno s direktnim ili eventualnim umišljajem.

(2) Počinilac postupa s direktnim umišljajem kada je bio svjestan svog djela i htio njegovo učinjenje.

(3) Počinilac postupa s eventualnim umišljajem kada je bio svjestan da zbog njegovog činenja ili nečinjenja može nastupiti zabranjena posljedica, ali je pristao na njeno nastupanje.

Nehat

Član 36

(1) Krivično djelo može biti učinjeno iz svjesnog ili nesvjesnog nehata.

(2) Počinilac postupa iz svjesnog nehata kada je bio svjestan da zbog njegovog činenja ili nečinjenja može nastupiti zabranjena posljedica, ali je olako držao da ona neće nastupiti ili da će je moći sprečiti.

(3) Počinilac postupa iz nesvjesnog nehata kad počinilac nije bio svjestan mogućnosti nastupanja zabranjene posljedice, iako je prema okolnostima i prema svojim ličnim svojstvima bio dužan i mogao biti svjestan te mogućnosti.

Stvarna zabluda

Član 37

(1) Nije kriv počinilac koji djelo učini u neotklonjivoj stvarnoj zabludi.

(2) Stvarna zabluda je neotklonjiva ako počinilac u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije bio svjestan nekog njegovog zakonskog propisanog obilježja, ili je pogrešno smatrao da postoje okolnosti prema kojima bi, da su one stvarno postojale, to djelo činile dozvoljenim.

(3) Ako je počinilac bio u stvarnoj zabludi iz nehata, postojaće krivično djelo počinjeno iz nehata, ako zakon za to krivično djelo propisuje kažnjavanje i za nehat.

Pravna zabluda

Član 38

Počinilac krivičnog djela koji iz opravdanih razloga nije znao da je to djelo zabranjeno, može se blaže kazniti ili osloboditi od kazne.

VII - GLAVA SEDMA - KAZNE

Svrha kažnjavanja

Član 39

Svrha kažnjavanja je:

- a) da se izrazi društvena osuda učinjenog krivičnog djela;
- b) da se utiče na počinioca da ubuduće ne čini krivična djela i podstakne njegovo prevaspitavanje;
- c) da se utiče na ostale da ne čine krivična djela;
- d) i da se utiče na svijest građana o pogibeljnosti krivičnih djela i o pravednosti kažnjavanja počinilaca.

Vrste kazni

Član 40

Počiniocu krivičnog djela koji je kriv mogu se izreći:

- a) kazna zatvora;
- b) kazna dugotrajnog zatvora;
- c) novčana kazna.

Glavna i sporedna kazna

Član 41

- (1) Kazna zatvora može se izreći samo kao glavna kazna.
- (2) Novčana kazna može se izreći i kao glavna i kao sporedna kazna.

(3) Ako su za jedno krivično djelo propisane obje kazne, samo se jedna može izreći kao glavna.

(4) Za krivična djela učinjena iz koristoljublja novčana kazna kao sporedna može se izreći i kad nije propisana zakonom, ili kad je zakonom propisano da će se počinitelj kazniti kaznom zatvora ili novčanom kaznom, a sud kao glavnu kaznu izrekne kaznu zatvora.

Kazna zatvora

Član 42

(1) Kazna zatvora ne može biti kraća od 30 dana ni duža od 20 godina.

(2) Kazna zatvora izriče se na pune godine i mjesece, a do šest mjeseci i na pune dane.

(3) Kazna zatvora iz ovog člana ne može se izreći maloljetnicima. Maloljetnicima se može izreći kazna maloljetničkog zatvora pod uslovima propisanim Glavom X (*Pravila o vaspitnim preporukama, vaspitnim mjerama i o kažnjavanju maloljetnika*) ovog zakona. Kazna maloljetničkog zatvora je po svojoj svrsi, prirodi, trajanju i načinu izvršenja posebna kazna lišenja slobode.

Zamjena kazne zatvora

Član 42a

(1) Izrečena kazna zatvora do jedne godine će se na zahtjev osuđenog zamijeniti novčanom kaznom koja se plaća u jednokratnom iznosu u roku do 30 dana.

(2) Kazna zatvora zamjenjuje se novčanom kaznom tako što se svaki dan izrečene kazne zatvora izjednačava s jednim dnevnim iznosom novčane kazne ili sa 100 KM ako se novčana kazna utvrđuje u određenom iznosu.

(3) Ako se novčana kazna ne plati u roku iz stava (1) ovog člana, sud će donijeti odluku o izvršenju kazne zatvora. Ako se novčana kazna plati samo djelimično, izvršiće se kazna zatvora srazmjerno iznosu koji nije plaćen.

(4) Odredbe iz st. (1), (2) i (3) ovog člana ne primjenjuju se na počiniocima krivičnih djela iz GLAVE XVI (Krivična djela protiv integriteta Bosne i Hercegovine), člana 201. (Terorizam), člana 202. (Finansiranje terorističkih aktivnosti), člana 202a. (Javno podsticanje na terorističke aktivnosti), člana 202b. (Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti), člana 202c. (Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti) i člana 202d. (Organizovanje terorističke grupe) ovog zakona.

Kazna dugotrajnog zatvora

Član 42b

(1) Za najteže oblike teških krivičnih djela učinjenih s umišljajem može se propisati kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 21 do 45 godina.

(2) Kazna dugotrajnog zatvora nikada se ne može propisati kao jedina glavna kazna za pojedino krivično djelo.

(3) Kazna dugotrajnog zatvora ne može se izreći počiniocu koji u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije navršio 21 godinu života.

(4) Kazna dugotrajnog zatvora izriče se samo na pune godine.

(5) Ako je izrečena kazna dugotrajnog zatvora, pomilovanje se može dati tek nakon izdržanih tri petine te kazne.

Rad za opšte dobro na slobodi

Član 43

(1) Kad sud odmjeri i izrekne kaznu zatvora do jedne godine, istovremeno može odrediti da se izrečena kazna, uz pristanak optuženog, zamijeni radom za opšte dobro na slobodi.

(2) Odluka da se kazna zatvora zamijeni radom za opšte dobro na slobodi zasniva se na ocjeni da, uzimajući u obzir sve okolnosti koje određuju vrstu i raspon kazne, izvršenje kazne zatvora

ne bi bilo neophodno za ostvarenje svrhe kažnjavanja, ali istovremeno uslovna kazna ne bi bila dovoljna za postizanje opšte svrhe krivičnopravnih sankcija.

(3) Rad za opšte dobro na slobodi određuje se u trajanju srazmjernom izrečenoj kazni zatvora, od najmanje deset do najviše 90 radnih dana. Rok izvršenja rada za opšte dobro na slobodi ne može biti kraći od jednog mjeseca niti duži od jedne godine.

(4) Odmjeravajući trajanje rada za opšte dobro na slobodi kao i roka izvršenja tog rada, sud će uzeti u obzir izrečenu kaznu zatvora koja se zamjenjuje i mogućnosti počinilaca u pogledu njegove lične situacije i zaposlenja.

(5) U slučaju kada osuđeni po isteku određenog roka, nije izvršio ili je samo djelimično izvršio rad za opšte dobro na slobodi, sud će donijeti odluku o izvršenju kazne zatvora u trajanju srazmjernom vremenu preostalog rada za opšte dobro na slobodi.

(6) Zamjena kazne zatvora radom za opšte dobro na slobodi može se primijeniti i u slučajevima kada se novčana kazna zamjenjuje kaznom zatvora prema odredbama člana 47. (Zamjena novčane kazne) ovog zakona.

(7) Raspoređivanje na rad za opšte dobro na slobodi u smislu vrste i radnog mjesta vrši Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, vodeći računa o sposobnostima i znanjima osuđenog.

Uslovni otpust

Član 44

(1) Osuđeni koji je izdržao polovinu, te izuzetno osuđeni koji je izdržao jednu trećinu kazne zatvora, može biti oslobođen izdržavanja kazne zatvora pod uslovom da ne učini novo krivično djelo prije isteka trajanja kazne (uslovni otpust).

(2) Osuđeni koji je izdržao polovinu kazne zatvora može biti oslobođen izdržavanja kazne zatvora ako se za vrijeme izdržavanja kazne zatvora njegovo ponašanje popravi do te mjere da se može opravdano očekivati da će se nakon otpusta s izdržavanja kazne zatvora ponašati primjereno, a naročito da neće učiniti krivična djela. Prilikom odlučivanja o uslovnom otpustu osuđenog, uzeće se u obzir njegovo ponašanje u toku izdržavanja kazne kao i druge okolnosti koje ukazuju na to da je svrha kažnjavanja postignuta.

(3) Osuđeni koji je izdržao jednu trećinu kazne zatvora može biti uslovno otpušten ukoliko postoje uslovi iz stava 1. ovog člana i ukoliko posebne okolnosti vezane za ličnost osuđenog jasno ukazuju da je postignuta svrha kažnjavanja.

(4) Osuđeni na kaznu dugotrajnog zatvora može biti uslovno otpušten nakon izdržane tri petine te kazne.

(5) Osuđeni na kaznu zatvora zbog izvršenja krivičnog djela iz GLAVE XVI (Krivična djela protiv integriteta Bosne i Hercegovine), člana 201. (Terorizam), člana 202. (Finansiranje terorističkih aktivnosti), člana 202a. (Javno podsticanje na terorističke aktivnosti), člana 202b. (Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti), člana 202c. (Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti) i člana 202d. (Organizovanje terorističke grupe) ovog zakona ne može biti uslovno otpušten.

Opoziv uslovnog otpusta

Član 45

(1) Sud će opozvati uslovni otpust ako osuđeni za vrijeme uslovnog otpusta učini jedno ili više krivičnih djela za koja mu je izrečena kazna zatvora preko jedne godine ili teža kazna.

(2) Sud može opozvati uslovni otpust ako osuđeni na uslovnom otpustu učini jedno ili više krivičnih djela za koja je izrečena kazna zatvora do jedne godine. Prilikom odlučivanja da li da opozove uslovni otpust, sud naročito uzima u obzir sličnost učinjenih djela, njihov značaj, motive iz kojih su učinjena, kao i druge okolnosti koje ukazuju na prikladnost opoziva uslovnog otpusta.

(3) Prilikom izricanja opoziva uslovnog otpusta, sud izriče kaznu uzimajući ranije izrečenu kaznu kao već utvrđenu. Dio kazne koji je osuđeni izdržao prema ranijoj presudi uračunava se u izdržavanje naknadne kazne, ali se vrijeme provedeno na uslovnom otpustu ne uračunava.

(4) Odredbe st. 1. do 3. ovog člana primjenjuju se i kada se osuđenom na uslovnom otpustu sudi za krivično djelo učinjeno prije njegovog uslovnog otpusta.

(5) Ako je osuđeni na uslovnom otpustu osuđen na kaznu zatvora do jedne godine i ako sud ne opozove uslovni otpust, vrijeme uslovnog otpusta se produžava za vrijeme koje je osuđeni proveo na izdržavanju kazne zatvora.

Novčana kazna

Član 46

(1) Novčana kazna se izriče u dnevnim iznosima, a ako to nije moguće može se izreći u određenom iznosu.

(2) Ako se novčana kazna izriče u dnevnim iznosima, može iznositi najmanje pet a najviše tristošezdeset dnevnih iznosa, a za krivična djela učinjena iz koristoljublja najviše hiljadu petsto dnevnih iznosa, osim u slučajevima propisanim ovim zakonom.

(3) Ako se novčana kazna izriče u određenom iznosu, najniži iznos ne može biti manji od 500 KM a najviši iznos ne može biti veći od 100.000 KM, a za krivična djela učinjena iz koristoljublja iznos ne može biti veći od 1.000.000 KM, osim u slučajevima propisanim ovim zakonom.

(4) Prilikom izricanja novčane kazne za krivična djela učinjena iz koristoljublja, sud može izreći novčanu kaznu u većem iznosu od najvišeg iznosa propisanog u st. 2. i 3. ovog člana, ukoliko vrijednost protivpravne imovinske koristi koju je počinilac pribavio krivičnim djelom prelazi iznos od 1.000.000 KM. U tom slučaju, počinio se može izreći novčana kazna u iznosu koji ne može biti veći od dvostrukog iznosa od vrijednosti protivpravne imovinske koristi koju je pribavio krivičnim djelom zbog kojeg mu se izriče novčana kazna.

(5) Broj dnevnih iznosa novčane kazne određuje sud primjenjujući opšta pravila o odmjeravanju kazne. Visinu dnevnog iznosa sud određuje tako što uzima u obzir visinu dnevnog dohotka počinilaca prema iznosu njegove tromjesečne neto plate i njegove druge dohotke, kao i porodične obaveze. Prilikom određivanja visine iznosa sud se oslanja na podatke koji u trenutku izricanja kazne nisu stariji od šest mjeseci.

(6) Podatke iz prethodnih st. ovog člana koji sudu nisu poznati obezbjeđuje optuženi u roku koji odredi sud, a najkasnije do završetka glavnog pretresa u krivičnom postupku. Ako do završetka glavnog pretresa u krivičnom postupku sudu nisu poznate okolnosti bitne za određivanje visine dnevnog iznosa novčane kazne, novčana kazna se izriče u određenom iznosu, pri čemu se primjenjuju opšta pravila za odmjeravanje kazne.

(7) Najniži dnevni iznos novčane kazne iznosi jednu šezdesetinu a najviše jednu trećinu zadnje zvanično objavljene prosječne mjesečne neto plate zaposlenih u Bosni i Hercegovini, koju objavljuje Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.

(8) U presudi se određuje rok plaćanja novčane kazne, koji ne može biti kraći od petnaest dana ni duži od šest mjeseci, ali u opravdanim slučajevima sud može dopustiti da osuđeni isplati novčanu kaznu i u otplatama, s tim da rok isplate ne može biti duži od jedne godine.

(9) Novčane kazne izrečene i naplaćene po ovom zakonu su prihod Budžeta Bosne i Hercegovine.

Zamjena novčane kazne

Član 47

(1) Novčana kazna se ne naplaćuje prinudno.

(2) Ako se novčana kazna ne plati u roku koji je utvrđen presudom, sud će bez odlaganja donijeti odluku da se novčana kazna zamijeni kaznom zatvora.

(3) Novčana kazna će se zamijeniti kaznom zatvora tako što će se za svaki započeti dnevni iznos novčane kazne, odnosno ako je novčana kazna bila izrečena u određenom iznosu, za svakih započelih 100 KM novčane kazne odrediti jedan dan zatvora, s tim što ne može prekoračiti propisanu kaznu za to djelo.

(4) Ako osuđeni isplati samo dio novčane kazne, ostatak će se srazmjerno pretvoriti u zatvor, a ako osuđeni isplati ostatak novčane kazne, izvršenje zatvora će se obustaviti.

Opšta pravila za odmjeravanje kazne

Član 48

(1) Sud će počiniocu krivičnog djela odmjeriti kaznu u granicama koje su zakonom propisane za to krivično djelo, imajući u vidu svrhu kažnjavanja i uzimajući u obzir sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća (olakšavajuće i otežavajuće okolnosti), a naročito: stepen krivice, pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, raniji život počinioca, njegove lične prilike i njegovo držanje nakon učinjenog krivičnog djela, kao i druge okolnosti koje se odnose na ličnost počinioca.

(2) Kad sud odmjerava kaznu počiniocu za krivično djelo učinjeno u povratu, posebno će uzeti u obzir je li ranije djelo iste vrste kao i novo djelo, jesu li oba djela učinjena iz istih pobuda i koliko je vremena proteklo od ranije osude, odnosno od izdržane ili oproštene kazne.

(3) Pri odmjeravanju novčane kazne, sud će uzeti u obzir i imovno stanje počinioca, vodeći pri tome računa o visini njegove plate, njegovim drugim prihodima, njegovoj imovini i o njegovim porodičnim obavezama.

Ublažavanje kazne

Član 49

Sud može počiniocu odmjeriti kaznu ispod granice propisane zakonom ili izreći blažu vrstu kazne:

a) kad zakon propisuje da se počinilac može blaže kazniti;

b) kad sud utvrdi da postoje naročito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i s ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja.

Granice ublažavanja kazne

Član 50

(1) Kad postoje uslovi za ublažavanje kazne iz člana 49. (Ublažavanje kazne) ovog zakona, sud će ublažiti kaznu u ovim granicama:

a) ako je za krivično djelo kao najmanja mjera kazne propisana kazna zatvora od deset ili više godina, kazna se može ublažiti do pet godina zatvora;

b) ako je za krivično djelo kao najmanja mjera kazne propisana kazna zatvora od tri ili više godina, kazna se može ublažiti do jedne godine zatvora;

c) ako je za krivično djelo kao najmanja mjera kazne propisana kazna zatvora od dvije godine, kazna se može ublažiti do šest mjeseci zatvora;

d) ako je za krivično djelo kao najmanja mjera kazne propisana kazna zatvora od jedne godine, kazna se može ublažiti do tri mjeseca zatvora;

e) ako je za krivično djelo, kao najmanja mjera kazne propisana kazna zatvora od jedne godine, kazna se može ublažiti do trideset dana zatvora;

f) ako je za krivično djelo propisana kazna zatvora bez naznake najmanje mjere, umjesto kazne zatvora može se izreći novčana kazna;

g) ako je za krivično djelo propisana novčana kazna s naznakom najmanje mjere, kazna se može ublažiti do pet dnevnih iznosa a ako se izriče u određenom iznosu do 500 KM.

(2) Pri odlučivanju koliko će kaznu ublažiti prema pravilima iz stava 1. ovog člana, sud će posebno uzeti u obzir najmanju i najveću mjeru kazne propisane za to krivično djelo.

Oslobođenje od kazne

Član 51

(1) Sud može osloboditi od kazne počinioca krivičnog djela kad to zakon izričito propisuje.

(2) Kad je sud ovlašten počinioca krivičnog djela osloboditi od kazne, može mu kaznu ublažiti bez ograničenja propisanih za ublažavanje kazne u članu 49. (Ublažavanje kazne) ovog zakona.

Poseban slučaj oslobođenja od kazne za krivična djela počinjena iz nehata

Član 52

Sud može osloboditi od kazne počinioca krivičnog djela učinjenog iz nehata, kad posljedice djela tako teško pogađaju počinioca da izricanje kazne u takvom slučaju očigledno ne bi odgovaralo svrsi kažnjavanja.

Sticaj krivičnih djela

Član 53

(1) Ako je počinitelj jednom radnjom ili s više radnji počinio više krivičnih djela za koja mu se istovremno sudi, sud će najprije utvrditi kazne za svako od tih krivičnih djela, pa će za sva krivična djela izreći jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora, jedinstvenu kaznu zatvora ili jedinstvenu novčanu kaznu.

(2) Jedinstvenu kaznu sud će izreći po ovim pravilima:

a) ako je za krivična djela u sticaju sud utvrdio kazne dugotrajnog zatvora ili dugotrajnog zatvora i zatvora, jedinstvena kazna dugotrajnog zatvora mora biti veća od svake pojedine utvrđene kazne, ali ne smije preći 45 godina;

b) ako je za krivična djela u sticaju sud utvrdio kazne zatvora, jedinstvena kazna zatvora mora biti veća od svake pojedine utvrđene kazne, ali ne smije dostignuti zbir utvrđenih kazni niti prijeći dvadeset godina;

c) ako je za dva ili više krivičnih djela počinjenih u sticaju utvrdio kazne zatvora u trajanju dužem od deset godina, sud može izreći jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora koja ne smije dosegnuti zbir pojedinačnih kazni zatvora;

d) ako su za sva krivična djela u sticaju propisane kazne zatvora do tri godine, jedinstvena kazna zatvora ne može biti veća od osam godina;

e) ako je za krivična djela u sticaju sud utvrdio samo novčane kazne, jedinstvena kazna mora biti veća od svake pojedine utvrđene novčane kazne, ali ne smije dostignuti zbir utvrđenih novčanih kazni.

(3) Ako je za neka krivična djela u sticaju sud utvrdio kazne zatvora, a za druga krivična djela u sticaju novčane kazne, izreći će jedinstvenu kaznu zatvora i jedinstvenu novčanu kaznu prema odredbama stava 2. tač. b) do d) ovog člana.

(4) Sporednu kaznu sud će izreći ako je utvrđena makar za jedno krivično djelo u sticaju, a ako je utvrdio više novčanih kazni, izreći će jedinstvenu novčanu kaznu prema odredbi stava 2. tačke d) ovog člana.

(5) Ako je sud za krivična djela u sticaju utvrdio kazne zatvora i kazne maloljetničkog zatvora, izreći će jedinstvenu kaznu zatvora prema odredbama stava 2. tač. b) i c) ovog člana.

Produženo krivično djelo

Član 54

(1) Odredbe ovog zakona o sticaju krivičnih djela neće se primijeniti kada učinilac učini produženo krivično djelo.

(2) Produženo krivično djelo je učinjeno kad je učinilac s umišljajem učinio više istih ili istovrsnih krivičnih djela koja s obzirom na način učinjenja, njihovu vremensku povezanost i druge stvarne okolnosti koje ih povezuju čine jedinstvenu cjelinu.

(3) Kada se radi o produženom krivičnom djelu istih zakonskih obilježja, sud će izabrati vrstu i mjeru kazne koja je propisana za to krivično djelo. Ako se radi o istovrsnim krivičnim djelima, sud će izabrati vrstu i mjeru kazne koja je propisana za najteže od tih djela.

Odmjeravanje kazne osuđenom licu

Član 55

(1) Ako se osuđenom licu sudi za krivično djelo učinjeno prije nego što je započeo izdržavanje kazne po ranijoj osudi, ili za krivično djelo učinjeno za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, kazne dugotrajnog zatvora ili kazne maloljetničkog zatvora, sud će izreći jedinstvenu kaznu za sva krivična djela primjenom odredaba člana 53. (Sticaj krivičnih djela) ovoga zakona uzimajući ranije izrečenu kaznu kao već utvrđenu. Kazna ili dio kazne koju je osuđeni izdržao, uračunaće se u izrečenu kaznu zatvora ili kaznu dugotrajnog zatvora.

(2) Za krivično djelo učinjeno za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, kazne dugotrajnog zatvora ili kazne maloljetničkog zatvora, sud će počinio izreći kaznu nezavisno od ranije izrečene kazne, ako se primjenom odredaba člana 53. ovog zakona ne bi mogla ostvariti svrha kažnjavanja s obzirom na trajanje neizdržanog dijela ranije izrečene kazne.

(3) *(brisan)*

Uračunavanje pritvora i ranije kazne

Član 56

(1) Vrijeme provedeno u pritvoru, kao i svako lišenje slobode u vezi s krivičnim djelom, uračunavaju se u izrečenu kaznu zatvora, kaznu dugotrajnog zatvora, kaznu maloljetničkog zatvora ili novčanu kaznu.

(2) Pri svakom uračunavanju izjednačava se dan pritvora, dan lišenja slobode, dan maloljetničkog zatvora, dan zatvora, dan dugotrajnog zatvora i iznos od 100 KM.

Uračunavanje pritvora i kazne izdržane u inostranstvu

Član 57

Pritvor, lišenje slobode u toku ekstradicijskog postupka, kao i kazna koju je počinilac izdržao po presudi inostranog suda uračunaće se u kaznu koju izrekne domaći sud za isto krivično djelo, a ako kazne nisu iste vrste, uračunavanje će se izvršiti po ocjeni suda.

VIII - GLAVA OSMA - USLOVNA OSUDA

Svrha uslovne osude

Član 58

Svrha uslovne osude je da se počinio krivičnog djela uputi upozorenje uz prijetnju kaznom (uslovna osuda) kojim se omogućava ostvarenje svrhe krivičnopravnih sankcija izricanjem kazne bez njezinog izvršenja, kad izvršenje kazne nije nužno radi krivičnopravne zaštite.

Uslovna osuda

Član 59

(1) Uslovnom osudom sud počinio krivičnog djela utvrđuje kaznu i istodobno određuje da se ona neće izvršiti ako osuđeni za vrijeme koje odredi sud, a koje ne može biti kraće od jedne ni duže od pet godina (vrijeme provjeravanja), ne učini novo krivično djelo.

(2) Pri odlučivanju hoće li izreći uslovnu osudu sud će, vodeći računa o svrsi uslovne osude, posebno uzeti u obzir ličnost počinio, njegov raniji život, njegovo ponašanje poslije učinjenog krivičnog djela, stepen krivice i druge okolnosti pod kojima je krivično djelo učinjeno.

(3) Uslovna osuda se može izreći kad je počinio utvrđena kazna zatvora u trajanju do dvije godine ili novčana kazna.

(4) Uslovna osuda se ne može izreći za krivična djela za koja se ni ublažavanjem kazne ne može izreći kazna zatvora manja od jedne godine.

(5) Ako je počiniocu utvrđena i kazna zatvora i novčana kazna, uslovna osuda se može izreći za obje kazne ili samo za kaznu zatvora.

(6) Mjere bezbjednosti, izrečene uz uslovnu osudu, izvršavaju se.

Obaveze počinioca kojem je izrečena uslovna osuda

Član 60

(1) Sud može u uslovnoj osudi odrediti ispunjavanje sljedećih obaveza: da će osuđeni vratiti imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom; da će nadoknaditi štetu koju je prouzrokovao krivičnim djelom; ili ispunjavati druge obaveze predviđene krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine.

(2) Rok za ispunjenje obaveza iz stava 1. ovog člana utvrđuje sud u okviru određenog vremena provjeravanja.

Opoziv uslovne osude zbog novog krivičnog djela

Član 61

(1) Sud će opozvati uslovnu osudu ako osuđeni u toku vremena provjeravanja učini jedno ili više krivičnih djela za koja je izrečena kazna zatvora od dvije godine ili teža kazna.

(2) Ako osuđeni u vrijeme provjeravanja učini jedno ili više krivičnih djela za koja je izrečena kazna zatvora u trajanju kraćem od dvije godine ili novčana kazna, sud će, pošto ocijeni sve okolnosti koje se odnose na učinjena krivična djela i počinitelaca, a posebno srodnost učinjenih krivičnih djela, njihov značaj i pobude iz kojih su učinjena, odlučiti hoće li opozvati uslovnu osudu. Pri tome sud je vezan zabranom izricanja uslovne osude ako počiniocu za krivična djela utvrđena u uslovnoj osudi i za nova krivična djela treba izreći kaznu zatvora u trajanju više od dvije godine (član 59. Uslovna osuda, stav 3. ovog zakona).

(3) Ako opozove uslovnu osudu, sud će primjenom odredbi člana 53. (Sticaj krivičnih djela) ovog zakona izreći jedinstvenu kaznu i za ranije učinjeno i za novo krivično djelo, uzimajući kaznu iz opozvane uslovne osude kao utvrđenu.

(4) Ako ne opozove uslovnu osudu, sud može za novo krivično djelo izreći uslovnu osudu ili kaznu. Ako sud ocijeni da i za novo krivično djelo treba izreći uslovnu osudu, utvrdit će jedinstvenu kaznu i za ranije učinjeno i za novo krivično djelo primjenom odredbi člana 53. ovog zakona i odrediće novo vrijeme provjeravanja, koje ne može biti kraće od jedne ni duže od pet godina računajući od dana pravosnažnosti nove presude. Osuđenom kojem za novo krivično djelo bude izrečena kazna zatvora, vrijeme provedeno na izdržavanju ove kazne ne uračunava se u vrijeme provjeravanja utvrđeno uslovnom osudom za ranije krivično djelo.

Opoziv uslovne osude zbog ranije učinjenog krivičnog djela

Član 62

(1) Sud će opozvati uslovnu osudu ako poslije njezinog izricanja utvrdi da je osuđeni učinio krivično djelo prije nego što je uslovno osuđen i ako ocijeni da ne bi bilo osnova za izricanje uslovne osude da se znalo za to krivično djelo. U tom slučaju primijenit će odredbu člana 61. (Opoziv uslovne osude zbog novog krivičnog djela) stava 3. ovog zakona.

(2) Ako sud ne opozove uslovnu osudu, primijenit će odredbu člana 61. stava 4. ovog zakona.

Opoziv uslovne osude zbog neispunjenja izrečenih obaveza

Član 63

(1) Sud će opozvati uslovnu osudu i izreći izvršenje izrečene kazne ako osuđeni u određenom vremenu provjeravanja ne ispuni izrečenu obavezu u slučajevima kada je mogao ispuniti tu obavezu.

(2) U slučaju nemogućnosti ispunjavanja izrečene obaveze, sud može produžiti rok za ispunjenje te obaveze ili je zamijeniti drugom odgovarajućom obavezom predviđenom krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, ili može osuđenog osloboditi ispunjenja izrečene obaveze.

Rokovi za opoziv uslovne osude

Član 64

- (1) Uslovna osuda se može opozvati u toku vremena provjeravanja.
- (2) Ako osuđeni u toku vremena provjeravanja učini krivično djelo koje povlači opoziv uslovne osude, a to je presudom utvrđeno tek poslije isteka vremena provjeravanja, uslovna osuda može se opozvati najkasnije u roku od jedne godine od dana kad je proteklo vrijeme provjeravanja.
- (3) Ako osuđeni u određenom roku ne ispuni neku obavezu iz člana 60. (Obaveze počinioca kojem je izrečena uslovna osuda) stava 1. ovog zakona, sud može opozvati uslovnu osudu najkasnije u roku od jedne godine od dana kad je proteklo vrijeme provjeravanja i odrediti da se izvrši kazna utvrđena u uslovnoj osudi.

Uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom

Član 65

- (1) Sud može odrediti da se počinitelj, kome je izrečena uslovna osuda, stavi pod zaštitni nadzor ako s obzirom na okolnosti učinjenja krivičnog djela, ličnost počinioca, njegov raniji život i držanje poslije učinjenog krivičnog djela smatra da će se uz određivanje zaštitnog nadzora svrha uslovne osude i društveno prilagođavanje osuđenog bolje ostvariti.
- (2) Zaštitni nadzor obuhvata ovim zakonom predviđene mjere pomoći, brige, nadzora i zaštite, s tim da vrijeme trajanja nadzora ne može biti kraće od šest mjeseci niti duže od dvije godine.

Sadržaj zaštitnog nadzora

Član 66

Zaštitni nadzor može obuhvatiti ove obaveze:

- a) liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi;
- b) uzdržavanje od upotrebe alkoholnih pića ili opojnih droga;
- c) posjećivanje određenih psihijatrijskih, psiholoških i drugih savjetovališta i postupanje po njihovim savjetima;
- d) osposobljavanje za određeno zanimanje;
- e) prihvatanje zaposlenja koje odgovara stručnoj spremi i sposobnostima počinioca;
- f) raspolaganje s platom i drugim prihodima ili imovinom na primjeren način i u skladu s bračnim i porodičnim obavezama.

Određivanje zaštitnog nadzora

Član 67

- (1) Sud u presudi određuje jednu ili više obaveza iz člana 66. (Sadržaj zaštitnog nadzora) ovog zakona utvrđujući njihov sadržaj.
- (2) Prilikom određivanja obaveza iz člana 66. ovog zakona sud će naročito uzeti u obzir godine života počinioca, njegovo opšte zdravstveno i duševno stanje, njegove sklonosti i navike u načinu vođenja života, naročito u kući, školi ili na radnom mjestu, pobude iz kojih je učinio krivično djelo i ponašanje poslije učinjenog krivičnog djela, njegov raniji život, lične i porodične prilike, kao i druge okolnosti koje se odnose na ličnost počinioca a od značaja su za izbor obaveza zaštitnog nadzora i njihovo trajanje.
- (3) Ako u toku trajanja zaštitnog nadzora sud utvrdi da je ispunjena svrha zaštitnog nadzora, može zaštitni nadzor ukinuti prije isteka određenog vremena.
- (4) Ako osuđeni kojem je izrečen zaštitni nadzor ne ispunjava obaveze koje mu je sud odredio, sud ga može opomenuti ili može ranije obaveze zamijeniti drugim ili produžiti trajanje zaštitnog nadzora u okviru vremena provjeravanja, ili opozvati uslovnu osudu.

IX - GLAVA DEVETA - MJERE BEZBJEDNOSTI

Svrha mjera bezbjednosti

Član 68

Svrha mjera bezbjednosti je da se otklone stanja ili uslovi koji mogu uticati da počinioc ubuduće učini krivična djela.

Vrste mjera bezbjednosti

Član 69

Počiniocima krivičnih djela mogu se izreći ove mjere bezbjednosti:

- a) obavezno psihijatrijsko liječenje;
- b) obavezno liječenje od zavisnosti;
- c) zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti;
- d) oduzimanje predmeta.

Izricanje mjera bezbjednosti

Član 70

Sud može počiniocu krivičnog djela izreći jednu ili više mjera bezbjednosti kad postoje uslovi za njihovo izricanje propisani ovim zakonom.

Obavezno psihijatrijsko liječenje

Član 71

(1) Mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja izriče se počiniocu krivičnog djela koji je krivično djelo učinio u stanju bitno smanjene ili smanjene uračunljivosti, odnosno smanjene uračunljivosti, ako postoji opasnost da bi uzroci takvog stanja mogli i u buduće djelovati na počinioca da učini novo krivično djelo.

(2) Mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja može se izvršiti, pod uslovima utvrđenim u stavu 1. ovog člana, uz izdržavanje kazne zatvora ili uz rad za opšte dobro na slobodi, ili uz uslovnu osudu.

(3) Mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja traje dok ne prestanu razlozi zbog kojih je izrečena, ali najduže do isteka izdržavanja kazne zatvora ili izvršenja rada za opšte dobro na slobodi ili isteka vremena provjeravanja uz uslovnu osudu.

(4) *(brisano)*

(5) Pod uslovima iz stava 2. ovog člana, obavezno psihijatrijsko liječenje se može nastaviti izvan medicinske ustanove nakon što je osuđeni uslovno otpušten. Ako osuđeni ne nastavi liječenje, uslovni otpust će se opozvati.

(6) Prema počiniocu krivičnog djela koji se ne podvrgne psihijatrijskom liječenju tokom vremena provjeravanja određenog u uslovnoj osudi, može se postupiti prema odredbi člana 63. (Opoziv uslovne osude zbog neispunjenja određenih obaveza) ovog zakona.

Obavezno liječenje od zavisnosti

Član 72

(1) Mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti može se izreći počiniocu koji je krivično djelo učinio pod odlučujućim djelovanjem zavisnosti od alkohola ili opojnih droga, ako postoji opasnost da će zbog te zavisnosti i ubuduće učiniti krivična djela.

(2) Mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti, pod uslovima iz stava 1. ovog člana, može se izreći uz istu krivičnopravnu sankciju, u istom trajanju i na isti način kako je ovim zakonom propisano za mjeru bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja.

(3) *(brisano)*

(4) Pod uslovima iz člana 71. (Obavezno psihijatrijsko liječenje) stava 2. ovog zakona, obavezno liječenje od zavisnosti se može nastaviti izvan medicinske ustanove nakon što je osuđeni uslovno otpušten. Ako osuđeni ne nastavi liječenje, uslovni otpust će se opozvati.

(5) Prema počiniocu krivičnog djela koji se ne podvrgne liječenju od zavisnosti tokom vremena provjeravanja određenog u uslovnoj osudi, može se postupiti prema odredbi člana 63. (Opoziv uslovne osude zbog neispunjenja izrečenih obaveza) ovog zakona.

Zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti

Član 73

(1) Mjera bezbjednosti zabrane vršenja određenog poziva, djelatnosti ili dužnosti može se izreći počiniocu koji je učinio krivično djelo vezano uz svoj poziv, djelatnost ili dužnost, ako postoji opasnost da bi takvo vršenje moglo poticajno djelovati da učini novo krivično djelo vezano uz svoj poziv, djelatnost ili dužnost.

(2) Mjera bezbjednosti zabrane vršenja određenog poziva, djelatnosti ili dužnosti može se izreći u trajanju koje ne može biti kraće od jedne ni duže od deset godina, računajući od dana pravosnažnosti odluke, s tim da se vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora ne uračunava u vrijeme trajanja ove mjere bezbjednosti.

(3) Kao u slučaju iz člana 43. (Rad za opšte dobro na slobodi) stava 5. ovog zakona, izvršenje kazne zatvora može se odrediti počiniocu krivičnog djela koji u toku izvršenja rada za opšte dobro na slobodi kao zamjeni za kaznu zatvora prekrši zabranu vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti.

(4) Prema počiniocu krivičnog djela koji prekrši zabranu vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti tokom vremena provjeravanja određenog u uslovnoj osudi, može se postupiti prema odredbi člana 63. (Opoziv uslovne osude zbog neispunjenja izrečenih obaveza) ovog zakona.

Oduzimanje predmeta

Član 74

(1) Predmeti koji su na bilo koji način, u cjelini ili djelimično, upotrijebljeni ili su bili namijenjeni da budu upotrijebljeni za počinjenje krivičnog djela ili koji su nastali počinjenjem krivičnog djela oduzeće se ako su svojina počinioca.

(2) Predmeti iz stava (1) ovog člana oduzeće se i kad nisu svojina počinioca, ali se time ne dira u prava trećih lica na naknadu štete od počinilaca.

X - GLAVA DESETA - PRAVILA O VASPITNIM PREPORUKAMA, O VASPITNIM MJERAMA I O KAŽNJAVANJU MALOLJETNIKA

Primjena posebnih krivičnih odredbi za maloljetnike

Član 75

(1) Za maloljetne počinioce krivičnih djela važe odredbe ove glave ovog zakona, a ostale krivičnopravne odredbe iz drugih zakona primjenjuju se na maloljetnike samo ako ne izlaze iz okvira utvrđenih posebnim odredbama o maloljetnim počiniocima krivičnih djela.

(2) Posebne odredbe o maloljetnim počiniocima krivičnih djela primjenjuju se, pod uslovima propisanim odredbama ove glave ovog zakona, i na punoljetna lica kad im se sudi za krivična djela koja su učinila kao maloljetnici, a izuzetno i na lica koja su učinila krivično djelo kao mlađi punoljetnici.

Uslovi primjene vaspitnih preporuka

Član 76

(1) Prema maloljetnom počiniocu krivičnog djela mogu se primijeniti vaspitne preporuke za krivična djela s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Vaspitne preporuke prema maloljetniku može primijeniti nadležni tužilac ili sudija za maloljetnike.

(3) Uslovi primjene vaspitnih preporuka su: priznanje krivičnog djela od strane maloljetnika i njegova izražena spremnost za pomirenjem s oštećenim.

Svrha vaspitnih preporuka

Član 77

Svrha vaspitnih preporuka je:

- a) da se ne pokreće krivični postupak prema maloljetnom počiniocu krivičnog djela;
- b) i da se primjenom vaspitnih preporuka utiče na maloljetnika da ubuduće ne učini krivična djela.

Vrste vaspitnih preporuka

Član 78

(1) Vaspitne preporuke su:

- a) lično izvinjenje oštećenom;
- b) naknada štete oštećenom;
- c) redovno pohađanje škole;
- d) rad u korist humanitarne organizacije ili lokalne zajednice;
- e) prihvatanje odgovarajućeg zaposlenja;
- f) smještaj u drugu porodicu, dom ili ustanovu;
- g) liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi;
- h) posjećivanje vaspitnih, obrazovnih, psiholoških i drugih savjetovališta.

(2) Vaspitne preporuke iz tač. a) do c) i h) stava 1. ovog člana primjenjuje ovlašteni tužilac, a vaspitne preporuke iz tač. d) do g) primjenjuje sudija za maloljetnike.

Izbor vaspitnih preporuka

Član 79

(1) Pri izboru vaspitnih preporuka ovlašteni tužilac ili sudija za maloljetnike uzeće u obzir sveukupne interese maloljetnika i oštećenog. Zatim će posebno voditi računa da se primijenjenim vaspitnim preporukama ne dovede u pitanje maloljetnikovo redovno školovanje ili njegov rad.

(2) Vaspitne preporuke mogu trajati najduže jednu godinu.

(3) Vaspitne preporuke mogu se u toku njihovog izvršavanja zamijeniti drugom ili ukinuti.

(4) Izbor i primjena vaspitnih preporuka vrši se u saradnji s roditeljima ili starateljima maloljetnika i organima socijalnog staranja.

Krivične sankcije prema maloljetnicima

Član 80

(1) Maloljetnom počiniocu krivičnog djela mogu se izreći vaspitne mjere i određene mjere bezbjednosti, a starijem maloljetniku izuzetno se može izreći kazna maloljetničkog zatvora.

(2) Maloljetniku koji je u vrijeme učinjenja krivičnog djela navršio četrnaest, a nije navršio šesnaest godina života (mlađi maloljetnik), mogu se izreći samo vaspitne mjere.

(3) Maloljetniku koji je u vrijeme učinjenja krivičnog djela navršio šesnaest, a nije navršio osamnaest godina života (stariji maloljetnik), mogu se izreći vaspitne mjere pod uslovima propisanim ovim zakonom, a izuzetno mu se može izreći kazna maloljetničkog zatvora.

(4) Maloljetniku se mogu izreći mjere bezbjednosti pod uslovima propisanim ovim zakonom.

(5) Maloljetniku se ne može izreći uslovna osuda.

Svrha vaspitnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora

Član 81

Svrha vaspitnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora je da se pružanjem zaštite i pomoći maloljetnim počiniocima krivičnih djela, nadzorom nad njima, njihovim stručnim osposobljavanjem i razvijanjem njihove lične odgovornosti obezbijedi njihovo vaspitanje, prevaspitanje i pravilan razvoj. Uz to, svrha kazne maloljetničkog zatvora je poseban uticaj na maloljetnog počinioca da ubuduće ne učini krivična djela, kao i na druge maloljetnike da ne učine krivična djela.

Vrste vaspitnih mjera

Član 82

(1) Vaspitne mjere su:

- a) disciplinske mjere;
- b) mjere pojačanog nadzora;
- c) zavodske mjere.

(2) Disciplinske mjere izriču se maloljetnom počiniocu krivičnog djela kojem nije potrebno izreći trajnije mjere vaspitanja i prevaspitanja, naročito ako je učinio krivično djelo iz nepromišljenosti ili lakomisenosti.

(3) Mjere pojačanog nadzora izriču se maloljetnom počiniocu krivičnog djela kojem treba izreći trajnije mjere vaspitanja, prevaspitanja ili liječenja uz odgovarajući nadzor, a nije potrebno njegovo potpuno odvajanje iz dotadašnje sredine.

(4) Zavodske mjere izriču se maloljetnom počiniocu krivičnog djela kojem treba izreći trajnije mjere vaspitanja, prevaspitanja ili liječenja uz njegovo potpuno odvajanje iz dotadašnje sredine. Zavodske mjere ne mogu trajati duže od pet godina.

Vaspitne mjere

Član 83

Maloljetnom počiniocu krivičnog djela mogu se izreći ove vaspitne mjere:

- a) disciplinska mjera upućivanja u disciplinski centar za maloljetnike;
- b) mjere pojačanog nadzora: od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja; u drugoj porodici; ili od strane nadležnog organa socijalne zaštite;
- c) zavodske mjere: upućivanje u vaspitnu ustanovu, u vaspitno-popravni dom ili u drugu ustanovu za osposobljavanje.

Izbor vaspitne mjere

Član 84

Pri izboru vaspitne mjere sud će uzeti u obzir godine života maloljetnika, stepen njegove duševne razvijenosti, njegova psihička svojstva, njegove sklonosti, pobude iz kojih je krivično djelo učinio, dotadašnje vaspitanje, sredinu i prilike u kojima je živio, težinu krivičnog djela te da li mu je ranije bila izrečena vaspitna mjera ili kazna i sve druge okolnosti koje mogu biti od uticaja na izricanje vaspitne mjere.

Upućivanje u disciplinski centar za maloljetnike

Član 85

(1) Sud će izreći vaspitnu mjeru upućivanja u disciplinski centar za maloljetnike kad je potrebno da se odgovarajućim kratkotrajnim mjerama utiče na ličnost i vladanje maloljetnog počinioca krivičnog djela.

(2) Maloljetnika kome je izrečena mjera iz stava 1. ovog člana sud može uputiti u disciplinski centar:

- a) na određeni broj sati u praznične dane, ali najviše četiri uzastopna praznična dana;

b) na određeni broj sati u toku dana, ali najduže u trajanju jednog mjeseca;

c) na neprekidni boravak za utvrđeni broj dana, ali ne duže od dvadeset dana.

(3) Pri izricanju mjere iz stava 1. ovog člana sud će voditi računa da usljed njenog izvršenja maloljetnik ne izostane s redovne školske nastave ili posla.

(4) U disciplinskom centru maloljetnik se može uposliti na korisnim radovima koji odgovaraju njegovim godinama života, ukoliko on ili njegov staratelj na to pristanu.

(5) Pri izricanju vaspitne mjere upućivanja u disciplinski centar za maloljetnike, sud može izreći i vaspitnu mjeru pojačanog nadzora nadležnog organa socijalne zaštite, koja se izvršava po izvršenju vaspitne mjere upućivanja u disciplinski centar za maloljetnike.

Pojačan nadzor roditelja, usvojitelja ili staratelja

Član 86

(1) Vaspitnu mjeru pojačanog nadzora roditelja, usvojitelja ili staratelja sud će izreći ako su roditelji, usvojitelj ili staratelj propustili nadzor nad maloljetnikom a u mogućnosti su da takav nadzor vrše.

(2) Pri izricanju vaspitne mjere iz stava 1. ovog člana, sud može roditelju, usvojitelju ili staratelju dati potrebne upute i naložiti im određene dužnosti u pogledu mjera koje treba preduzeti za vaspitanje maloljetnika, za njegovo liječenje i za otklanjanje štetnih uticaja na njega.

(3) Pri izricanju vaspitne mjere iz stava 1. ovog člana sud može odrediti da nadležni organ socijalnog staranja provjerava njeno izvršavanje i ukazuje pomoć roditelju, usvojitelju ili staratelju. Sud će naknadno odlučiti o prestanku takvog provjeravanja, s tim da ono ne može trajati manje od jedne ni duže od tri godine.

Pojačan nadzor u drugoj porodici

Član 87

(1) Ako roditelji, usvojitelj ili staratelj nisu u mogućnosti da nad maloljetnikom vrše pojačan nadzor ili ako se od njih takav nadzor ne može opravdano očekivati, sud će maloljetniku izreći vaspitnu mjeru pojačanog nadzora u drugoj porodici koja je voljna da ga primi i koja ima mogućnosti da nad njim vrši pojačan nadzor.

(2) Izvršenje vaspitne mjere iz stava 1. ovog člana obustaviće se kad roditelji, usvojitelj ili staratelj steknu mogućnost da nad maloljetnikom vrše pojačan nadzor ili kad prema rezultatu vaspitanja prestane potreba za pojačanim nadzorom.

(3) Pri izricanju vaspitne mjere iz stava 1. ovog člana sud će odrediti da za vrijeme njenog trajanja nadležni organ socijalne zaštite provjerava njeno izvršavanje i ukazuje potrebnu pomoć porodici u kojoj je maloljetnik smješten.

Pojačan nadzor nadležnog organa socijalne zaštite

Član 88

(1) Ako roditelji, usvojitelj ili staratelj nisu u mogućnosti da vrše pojačan nadzor nad maloljetnikom, a ne postoje ni uslovi za izricanje vaspitne mjere pojačanog nadzora u drugoj porodici, sud će izreći maloljetniku vaspitnu mjeru pojačanog nadzora nadležnog organa socijalne zaštite.

(2) Sud će naknadno odlučiti o prestanku vaspitne mjere iz stava 1. ovog člana, s tim da njeno trajanje ne može biti kraće od jedne ni duže od tri godine. Za vrijeme trajanja ove mjere maloljetnik i dalje ostaje da živi kod roditelja, usvojitelja ili staratelja, a pojačan nadzor nad njim vrši ovlašteno lice nadležnog organa socijalne zaštite.

(3) Ovlašteno lice nadležnog organa socijalne zaštite brine se o školovanju maloljetnika, njegovom zaposlenju, odvajanju iz sredine koja na njega štetno utiče, potrebnom liječenju i sređivanju prilika u kojima živi.

Posebne obaveze uz mjere pojačanog nadzora

Član 89

(1) Pri izricanju neke od vaspitnih mjera pojačanog nadzora iz člana 86. (Pojačan nadzor roditelja, usvojitelja ili staratelja), 87. (Pojačan nadzor u drugoj porodici) i 88. (Pojačan nadzor nadležnog organa socijalne zaštite) ovog zakona, sud može maloljetniku odrediti jednu ili više posebnih obaveza, ako je to potrebno za uspješnije izvršenje izrečene mjere, s tim da te obaveze ne mogu trajati duže od trajanja vaspitne mjere.

(2) Sud može maloljetniku odrediti naročito ove obaveze: lično izvinjenje oštećenom; naknada štete u okviru vlastitih mogućnosti; redovno pohađanje škole; osposobljavanje za zanimanje koje odgovara njegovim sposobnostima i sklonostima; uzdržavanje od uživanja alkoholnih pića i opojnih droga; posjećivanje odgovarajuće zdravstvene ustanove ili savjetovališta; te uzdržavanje od druženja s licima koja na njega štetno djeluju.

(3) Sud može obaveze koje je odredio naknadno ukinuti ili izmijeniti.

(4) U slučaju neispunjenja obaveza iz stava 2. ovog člana sud može izrečenu mjeru pojačanog nadzora zamijeniti drugom vaspitnom mjerom.

(5) Pri određivanju obaveza iz stava 2. ovog člana sud će maloljetnika upozoriti na posljedice iz stava 4. ovog člana.

Upućivanje u vaspitnu ustanovu

Član 90

(1) Sud će izreći vaspitnu mjeru upućivanja u vaspitnu ustanovu za vaspitanje maloljetnika maloljetniku nad kojim treba obezbijediti vršenje stalnog nadzora od strane stručnih vaspitača u ustanovi za vaspitanje maloljetnika.

(2) U vaspitnoj ustanovi maloljetnik ostaje najmanje šest mjeseci, a najviše tri godine. Pri izricanju ove mjere sud neće odrediti njeno trajanje, već će o tome naknadno odlučiti (član 93. Obustava izvršenja i izmjena odluke o vaspitnim mjerama, stav 2. ovog zakona).

Upućivanje u vaspitno-popravni dom

Član 91

(1) Sud će izreći vaspitnu mjeru upućivanja u vaspitno-popravni dom za maloljetne počiniocce krivičnih djela maloljetniku prema kojem treba primijeniti pojačane mjere prevaspitanja.

(2) Pri odlučivanju hoće li izreći vaspitnu mjeru iz stava 1. ovog člana sud će posebno uzeti u obzir težinu i prirodu učinjenog krivičnog djela i okolnost jesu li maloljetniku ranije bile izrečene vaspitne mjere ili kazna maloljetničkog zatvora.

(3) U vaspitno-popravnom domu maloljetnik ostaje najmanje jednu, a najviše pet godina. Pri izricanju vaspitne mjere iz stava 1. ovog člana sud neće odrediti njeno trajanje, već će o tome naknadno odlučiti (član 93. Obustava izvršenja i izmjena odluke o vaspitnim mjerama, stav 2. ovog zakona).

Upućivanje u drugu ustanovu za osposobljavanje

Član 92

(1) Maloljetniku ometenom u psihičkom ili fizičkom razvoju sud može umjesto vaspitne mjere upućivanja u vaspitnu ustanovu ili vaspitne mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom izreći vaspitnu mjeru upućivanja u drugu ustanovu za osposobljavanje.

(2) Maloljetnik ostaje u ustanovi za osposobljavanje dok je to potrebno radi njegovog liječenja ili osposobljavanja, a kad maloljetnik postane punoljetan, ponovno će se ispitati potreba njegovog daljeg zadržavanja u toj ustanovi.

Obustava izvršenja i izmjena odluke o vaspitnim mjerama

Član 93

(1) Kad se poslije donošenja odluke kojom je izrečena vaspitna mjera pojačanog nadzora ili zavodska vaspitna mjera pojave okolnosti kojih nije bilo u vrijeme donošenja odluke ili se za njih nije znalo, a one bi bile od uticaja na donošenje odluke, izvršenje izrečene mjere može se

obustaviti ili se izrečena mjera može zamijeniti drugom vaspitnom mjerom pojačanog nadzora ili zavodskom vaspitnom mjerom.

(2) Uz slučajeve iz stava 1. ovog člana, ukoliko za pojedine mjere nije šta drugo propisano, vaspitna mjera pojačanog nadzora ili zavodska vaspitna mjera može se, s obzirom na postignuti uspjeh vaspitanja, obustaviti od izvršenja, a može se i zamijeniti drugom takvom mjerom kojom će se bolje postići svrha vaspitnih mjera.

(3) Obustavljanje od izvršenja zavodske vaspitne mjere ili zamjenjivanje zavodske vaspitne mjere drugom takvom mjerom izvršit će se uz sljedeća ograničenja:

a) vaspitna mjera upućivanja u vaspitnu ustanovu ne može se obustaviti od izvršenja prije isteka roka od šest mjeseci, a do isteka ovoga roka može se zamijeniti samo vaspitnom mjerom upućivanja u vaspitno-popravni dom ili vaspitnom mjerom upućivanja u drugu ustanovu za osposobljavanje;

b) vaspitna mjera upućivanja u vaspitno-popravni dom ne može se obustaviti od izvršenja prije isteka roka od jedne godine, a do isteka ovoga roka može se zamijeniti samo vaspitnom mjerom upućivanja u vaspitnu ustanovu ili vaspitnom mjerom upućivanja u drugu ustanovu za osposobljavanje.

(4) Izuzetno, vaspitna mjera upućivanja u vaspitnu ustanovu ili vaspitna mjera upućivanja u vaspitno-popravni dom može se obustaviti od izvršenja ili zamijeniti drugom mjerom i prije isteka rokova iz stava 3. tač. a. i b. ovog člana, ako posebne okolnosti koje se odnose na ličnost maloljetnika očito pokazuju da je postignuta svrha tih mjera.

Ponovno odlučivanje o vaspitnim mjerama

Član 94

(1) Ako je od pravosnažnosti odluke kojom je izrečena vaspitna mjera pojačanog nadzora ili zavodska vaspitna mjera proteklo više od jedne godine, a izvršenje nije započeto, sud će ponovno odlučiti o potrebi izvršenja izrečene mjere. Pri tome sud može odlučiti da se ranije izrečena mjera izvrši, ne izvrši ili da se zamijeni nekom drugom mjerom.

(2) Vaspitna mjera upućivanja u disciplinski centar za maloljetnike neće se izvršiti ako je proteklo više od šest mjeseci od pravosnažnosti odluke kojom je ova mjera izrečena a njeno izvršenje nije započeto.

Kažnjavanje starijih maloljetnika

Član 95

Kazniti se može samo stariji maloljetnik koji je učinio krivično djelo s propisanom kaznom zatvora težom od pet godina, a zbog teških posljedica djela i stepena krivice ne bi bilo opravdano izreći vaspitnu mjeru.

Kazna maloljetničkog zatvora

Član 96

(1) Kazna maloljetničkog zatvora ne može biti kraća od jedne ni duža od deset godina, a izriče se na pune godine ili na pola godine.

(2) Pri odmjeravanju kazne starijem maloljetniku za krivično djelo sud ne može izreći kaznu maloljetničkog zatvora u trajanju dužem od kazne zatvora propisane za to krivično djelo, ali sud nije vezan za najmanju propisanu mjeru te kazne.

Odmjeravanje kazne maloljetničkog zatvora

Član 97

Pri odmjeravanju kazne maloljetničkog zatvora starijem maloljetniku, sud će uzeti u obzir sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća (član 48. Opšta pravila o odmjeravanju kazne), imajući posebno u vidu stepen duševne razvijenosti maloljetnika i vrijeme potrebno za njegov prevaspitanje i stručno osposobljavanje.

Izricanje vaspitnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora za krivična djela u sticaju

Član 98

(1) Za krivična djela u sticaju sud izriče maloljetniku samo jednu vaspitnu mjeru ili samo kaznu maloljetničkog zatvora kad postoje zakonski uslovi za izricanje te kazne i kad sud ocijeni da je treba izreći.

(2) Po odredbi stava 1. ovog člana sud će postupiti i kad poslije izrečene vaspitne mjere, ili kazne maloljetničkog zatvora utvrdi da je maloljetnik prije ili poslije njihovog izricanja učinio krivično djelo.

Zastarjelost izvršenja kazne maloljetničkog zatvora

Član 99

Kazna maloljetničkog zatvora neće se izvršiti kad od dana pravosnažnosti presude kojom je kazna izrečena protekne:

- a) deset godina ako je izrečena kazna maloljetničkog zatvora preko pet godina;
- b) pet godina ako je izrečena kazna maloljetničkog zatvora preko tri godine;
- c) tri godine ako je izrečena kazna maloljetničkog zatvora do tri godine.

Izricanje krivičnih sankcija punoljetnim licima za krivična djela koja su učinili kao maloljetnici

Član 100

(1) Punoljetnom licu koje je navršilo dvadeset i jednu godinu života ne može se suditi za krivično djelo koje je učinilo kao mlađi maloljetnik.

(2) Ako punoljetno lice u vrijeme suđenja nije navršilo dvadeset i jednu godinu života, može joj se suditi samo za krivična djela s propisanom kaznom zatvora težom od pet godina. Takvom licu sud može izreći samo odgovarajuću zavodsku vaspitnu mjeru, s tim da će pri ocjeni hoće li izreći ovu mjeru sud uzeti u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito težinu učinjenog djela, vrijeme koje je proteklo od njegovog učinjenja, vladanje počinitelaca, kao i svrhu te vaspitne mjere.

(3) Punoljetnom licu može se za krivično djelo koje je učinilo kao stariji maloljetnik izreći odgovarajuća zavodska vaspitna mjera, a pod uslovima iz člana 96. (Kazna maloljetničkog zatvora) ovog zakona i kazna maloljetničkog zatvora. Pri ocjeni hoće li i koju će od ovih sankcija izreći, sud će uzeti u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito težinu učinjenog djela, vrijeme koje je proteklo od njegovog učinjenja, vladanje počinitelaca, kao i svrhu koju treba postići ovim sankcijama.

(4) Izuzetno od odredbe stava 3. ovog člana, punoljetnom licu koje je u vrijeme suđenja navršila dvadeset i jednu godinu života, sud može umjesto kazne maloljetničkog zatvora izreći kaznu zatvora ili uslovnu osudu. Kazna zatvora izrečena u ovom slučaju ima u pogledu rehabilitacije, brisanja osude i pravnih posljedica osude isti pravni učinak kao i kazna maloljetničkog zatvora.

Izricanje vaspitnih mjera mlađim punoljetnim licima

Član 101

(1) Počiniocu koji je kao punoljetan učinio krivično djelo, a u vrijeme suđenja nije navršio dvadeset i jednu godinu života, sud može izreći odgovarajuću zavodsku vaspitnu mjeru ako se, s obzirom na njegovu ličnost i okolnosti pod kojima je krivično djelo učinio, može očekivati da će se i vaspitnom mjerom postići svrha koja bi se ostvarila izricanjem kazne.

(2) Mlađem punoljetnom licu kojem je izrečena vaspitna mjera sud može, pod uslovima propisanim ovim zakonom, izreći sve mjere bezbjednosti propisane ovim zakonom, osim mjere bezbjednosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti.

(3) Izrečena vaspitna mjera može trajati najviše dok počinitelac ne navrši dvadeset i tri godine života.

Izricanje mjera bezbjednosti maloljetniku

Član 102

(1) Maloljetnom počiniocu krivičnog djela kojem je izrečena vaspitna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora mogu se, pod uslovima propisanim zakonom, izreći mjere bezbjednosti iz člana 69. (Vrste mjera bezbjednosti) tač. a), b) i d) ovog zakona.

(2) Mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti ne može se izreći uz disciplinsku mjeru.

(3) Umjesto mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja može se izreći vaspitna mjera upućivanja u drugu ustanovu za osposobljavanje, ako se u toj ustanovi može obezbijediti liječenje i time postići svrha ove mjere bezbjednosti. Pored toga, može se izreći i mjera bezbjednosti oduzimanja predmeta.

Učinak kazne na vaspitne mjere

Član 103

(1) Ako za vrijeme trajanja vaspitne mjere sud izrekne starijem maloljetniku kaznu maloljetničkog zatvora, vaspitna mjera prestaje kad maloljetnik započne izdržavanje te kazne.

(2) Ako za vrijeme trajanja vaspitne mjere sud izrekne punoljetnom licu kaznu maloljetničkog zatvora ili kaznu zatvora najmanje godinu dana, vaspitna mjera prestaje kada to lice započne izdržavanje kazne.

(3) Ako za vrijeme trajanja vaspitne mjere sud izrekne punoljetnom licu kaznu zatvora u kraćem trajanju od jedne godine, sud će u presudi odlučiti hoće li se po izdržanoj kazni nastaviti izvršenje izrečene vaspitne mjere ili će se ta mjera ukinuti.

Učinak vaspitnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora

Član 104

(1) Vaspitne mjere i kazna maloljetničkog zatvora ne posljeduju pravnim posljedicama osude koje se sastoje u zabrani sticanja određenih prava iz člana 114. (Vrste pravnih posljedica osude) stava 2. ovog zakona.

(2) Na lica koja izdržavaju vaspitnu mjeru upućivanja u vaspitno-popravni dom ili kaznu maloljetničkog zatvora primjenjuju se odredbe člana 108. (Rad osuđenih lica) ovog zakona.

Evidencija o izrečenim vaspitnim mjerama

Član 105

(1) Evidenciju o izrečenim vaspitnim mjerama vode nadležni organi socijalne zaštite na osnovu propisa koje donosi organ nadležan za poslove socijalne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine.

(2) Podaci o izrečenim vaspitnim mjerama mogu se dati samo sudu, tužilaštvu, organima unutrašnjih poslova i organima socijalne zaštite u vezi s krivičnim postupkom koji se vodi protiv lica kojima su izrečene vaspitne mjere.

XI - GLAVA JEDANAESTA - OPŠTE ODREDBE O IZVRŠENJU KRIVIČNOPRAVNIH SANKCIJA

Izvršenje kazne zatvora i kazne dugotrajnog zatvora

Član 106

(1) Kazna zatvora i kazna maloljetničkog zatvora izvršavaju se u zatvorenim, poluotvorenim ili otvorenim ustanovama za izdržavanje kazne.

(2) Kazna dugotrajnog zatvora izvršava se u zatvorenim ustanovama za izdržavanje kazne.

Granice izvršenja kazni

Član 107

Lice prema kojem se izvršava kazna lišava se prava ili se ograničava u pravima, u skladu sa zakonom, samo u granicama nužnim da bi se ostvarila svrha pojedinih kazni.

Rad osuđenih lica

Član 108

- (1) Lice osuđeno na kaznu zatvora, kaznu dugotrajnog zatvora ili kaznu maloljetničkog zatvora, koje je sposobno za rad, može raditi ukoliko ono na to pristane.
- (2) Ako osuđeno lice traži ili pristane na rad, rad će mu se omogućiti.
- (3) Rad osuđenog lica treba da bude koristan i da bude usklađen sa savremenim načinom vršenja iste vrste rada na slobodi, prema stručnim i drugim sposobnostima osuđenog.

Izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora

Član 109

- (1) Prema starijem maloljetniku, dok ne navrší osamnaest godina života, kazna maloljetničkog zatvora izvršava se u posebnim kazneno-popravnim ustanovama za maloljetnike. Prema licu koje je navršilo osamnaest godina života ali nije navršilo dvadeset i tri godine života (mlađe punoljetno lice) kazna maloljetničkog zatvora se izvršava u posebnim ustanovama za mlađa punoljetna lica, odnosno u posebnom odjeljenju ustanove u kojoj se kazna izvršava prema punoljetnim licima, pri čemu se obezbjeđuje da mlađa punoljetna lica ne dođu u kontakt sa starijim zatvorenicima. Prema licu koje je navršilo dvadeset i tri godine života prije kraja izdržavanja kazne, ostatak kazne se izvršava u kazneno-popravnoj ustanovi za odrasle.
- (2) Prema mlađem punoljetnom licu kazna se može izvršavati u kazneno-popravnoj ustanovi za maloljetnike sve dok je to potrebno radi završetka njegovog školovanja ili stručnog osposobljavanja. Međutim, prema mlađem punoljetnom licu kazna se ne može ni u kojem slučaju izvršavati u kazneno-popravnoj ustanovi za maloljetnike, ako bi to bilo na koji način bilo štetno za maloljetna lica prema kojima se izvršava kazna maloljetničkog zatvora u toj ustanovi.
- (3) Izbor posla za osuđenog maloljetnika vrši se prema njegovim sposobnostima i sklonostima za određenu vrstu posla, u cilju stručnog osposobljavanja, a u skladu s mogućnostima koje postoje u kazneno-popravnoj ustanovi za maloljetnike. Mlađem punoljetnom licu će se takođe omogućiti obrazovanje i stručno osposobljavanje, bez obzira izvršava li se kazna u posebnim ustanovama ili u posebnim odjeljenjima kazneno-popravnih ustanova za odrasla lica.
- (4) Radno vrijeme osuđenog maloljetnika određuje se tako da mu se omogući školovanje i stručno osposobljavanje i da mu ostane dovoljno vremena za fizičko vaspitanje i razonodu.
- (5) Osuđeni maloljetnik može biti uslovno otpušten s izdržavanja kazne ako je izdržao trećinu kazne, ali ne prije nego što je proveo jednu godinu u kazneno-popravnoj ustanovi. Za vrijeme uslovnog otpusta sud može odrediti vaspitnu mjeru pojačanog nadzora nadležnog organa socijalne zaštite. Za opoziv uslovnog otpusta primjenjuju se odredbe člana 45. (Opoziv uslovne osude) ovog zakona.
- (6) Maloljetni osuđenik, osim u izuzetnim okolnostima, ima pravo održavati kontakte sa svojom porodicom putem pisama i posjeta.

XII - GLAVA DVANAESTA - ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM I PRAVNE POSLJEDICE OSUDE

Osnova oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom

Član 110

- (1) Niko ne može zadržati imovinsku korist, prihod, profit ili drugu korist iz imovinske koristi pribavljenu krivičnim djelom.
- (2) Imovinska korist, prihod, profit ili druga korist iz imovinske koristi iz stava 1. ovog člana oduzeće se sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je krivično djelo učinjeno, pod uslovima propisanim ovim zakonom.
- (3) (*brisano*)

Prošireno oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom

Član 110a

(1) Kada se krivični postupak vodi za krivična djela iz glava XVII, XVIII, XIX, XXI, XXI A i XXII ovog zakona, sud može odlukom iz člana 110. stav (2) oduzeti i onu imovinsku korist prihod, profit ili drugu korist iz imovinske koristi za koju tužilac pruži dovoljno dokaza da se opravdano vjeruje da je takva imovinska korist, prihod, profit ili druga korist iz imovinske koristi pribavljena izvršenjem ovih krivičnih djela, a počinitelj nije pružio dokaze da je korist pribavljena zakonito.

(2) U slučaju kada nisu ispunjeni zakonom utvrđeni uslovi za oduzimanje imovinske koristi, prihoda, profita ili druge koristi iz imovinske koristi stečene krivičnim djelom u krivičnom postupku, zahtjev za njeno oduzimanje može se podnijeti u parničnom postupku

Način oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom

Član 111

(1) Od počinioca će se oduzeti novac, predmeti od vrijednosti i svaka druga imovinska korist koja je pribavljena krivičnim djelom, a ako oduzimanje nije moguće, počinitelj će se obavezati na isplatu novčanog iznosa srazmjernog pribavljenoj imovinskoj koristi. Imovinska korist pribavljena krivičnim djelom oduzeće se od lica na koju je prenesena bez naknade ili uz naknadu koja ne odgovara stvarnoj vrijednosti, ako je ona znala ili mogla znati da je imovinska korist pribavljena krivičnim djelom.

(2) Kada je imovinska korist pribavljena krivičnim djelom sjedinjena s imovinom stečenom na zakoniti način, takva imovina će biti predmet oduzimanja ali u mjeri koja ne premašuje procijenjenu vrijednost imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.

(3) Prihod ili druge koristi iz imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, ili iz imovine u koju je imovinska korist pribavljena krivičnim djelom pretvorena ili iz imovine s kojom je imovinska korist pribavljena krivičnim djelom sjedinjena, su predmet mjera navedenih u ovom članu na isti način i u istoj mjeri kao i imovinska korist pribavljena krivičnim djelom.

Zaštita oštećenog

Član 112

(1) Ako je oštećenom u krivičnom postupku dosuđen imovinskopravni zahtjev, sud će izreći oduzimanje imovinske koristi ukoliko ona prelazi dosuđeni imovinskopravni zahtjev oštećenog.

(2) Oštećeni koji je u krivičnom postupku u pogledu svog imovinskopravnog zahtjeva upućen na parnični postupak, može tražiti da se namiri iz iznosa oduzete vrijednosti, ako pokrene parnični postupak u roku od šest mjeseci od dana pravosnažnosti odluke kojom je upućen na parnični postupak i ako u roku od tri mjeseca od dana pravosnažnosti odluke kojom je utvrđen njegov zahtjev zatraži namirenje iz oduzete vrijednosti.

(3) Oštećeni koji u krivičnom postupku nije istaknuo imovinskopravni zahtjev, može zahtijevati namirenje iz oduzete vrijednosti, ako je radi utvrđenja svog zahtjeva pokrenuo parnični postupak u roku od tri mjeseca od dana saznanja za presudu kojom se oduzima imovinska korist, a najdalje u roku od dvije godine od pravosnažnosti odluke o oduzimanju imovinske koristi i ako u roku od tri mjeseca od dana pravosnažnosti odluke kojom je utvrđen njegov zahtjev zatraži namirenje iz oduzete vrijednosti.

Nastupanje pravnih posljedica osude

Član 113

(1) Osude za određena krivična djela mogu imati za pravnu posljedicu prestanak, odnosno gubitak određenih prava ili zabranu sticanja određenih prava.

(2) Pravne posljedice osude ne mogu nastupiti kad je za krivično djelo počiniocu izrečena novčana kazna, uslovna osuda ili kad je počinitelj oslobođen od kazne.

(3) Pravne posljedice osude mogu se propisati samo zakonom i nastupaju po sili zakona kojim su propisane.

Vrste pravnih posljedica osude

Član 114

(1) Pravne posljedice osude koje se odnose na prestanak ili gubitak određenih prava jesu:

a) prestanak vršenja određenih poslova ili funkcija u organima vlasti, privrednim društvima ili u drugim pravnim licima;

b) prestanak zaposlenja ili prestanak vršenja određenog zvanja, poziva ili zanimanja;

c) oduzimanje dozvola ili odobrenja koja se izdaju odlukom organa vlasti ili statusa koji se priznaje odlukom organa vlasti;

d) oduzimanje odlikovanja.

(2) Pravne posljedice osude koje se sastoje u zabrani sticanja određenih prava jesu:

a) zabrana obavljanja određenih poslova ili funkcija u organima vlasti, privrednim društvima, ili u drugim pravnim licima;

b) zabrana sticanja određenih zvanja, poziva ili zanimanja, ili unapređenja u službi;

c) zabrana sticanja dozvola ili odobrenja koja se izdaju odlukom organa vlasti ili statusa koji se priznaje odlukom organa vlasti.

Početak i trajanje pravnih posljedica osude

Član 115

(1) Pravne posljedice osude nastupaju danom pravosnažnosti presude.

(2) Pravne posljedice osude koje se sastoje u zabrani sticanja određenih prava traju najduže deset godina od dana izdržane, oprostene ili zastarjele kazne, ako za pojedine pravne posljedice nije zakonom propisano kraće trajanje.

(3) Pravne posljedice osude prestaju brisanjem osude.

Prestanak mjera bezbjednosti i pravnih posljedica osude na osnovu sudske odluke

Član 116

(1) Sud može odlučiti da prestane primjena mjere bezbjednosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti ako su protekle tri godine od dana njenog izricanja.

(2) Sud može odrediti da prestane pravna posljedica osude koja se sastoji u zabrani sticanja određenog prava, kad proteknu tri godine od dana izdržane, zastarjele ili oprostene kazne.

(3) Pri ocjeni hoće li odrediti prestanak primjene mjere bezbjednosti, odnosno pravne posljedice osude, sud će uzeti u obzir ponašanje osuđenog poslije osude, njegovu spremnost da naknadi štetu prouzrokovanu krivičnim djelom i da vrati imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom, kao i druge okolnosti koje ukazuju na opravdanost prestanka primjene mjere bezbjednosti, odnosno pravne posljedice osude.

(4) Prestankom pravne posljedice osude ne dira se u prava trećih lica koja se zasnivaju na osudi.

XIII - GLAVA TRINAESTA - REHABILITACIJA, AMNESTIJA, POMILOVANJE I BRISANJE OSUDE

Rehabilitacija

Član 117

(1) Poslije izdržane, oprostene ili zastarjele kazne zatvora, kazne dugotrajnog zatvora ili kazne maloljetničkog zatvora, osuđena lica uživaju sva prava utvrđena ustavom, zakonom i drugim propisima i mogu sticati sva prava, osim onih koja su im ograničena mjerom bezbjednosti ili nastupanjem pravne posljedice osude.

(2) Odredba stava 1. ovog člana primjenjuje se i na lica na uslovnom otpustu, ako njihova prava nisu ograničena posebnim propisima o uslovnom otpustu sa izdržavanja kazne zatvora.

Amnestija

Član 118

(1) Amnestijom se licima koja su njome obuhvaćena daje oslobođenje od krivičnog gonjenja ili potpuno ili djelimično oslobođenje od izvršenja kazne, zamjenjuje se izrečena kazna blažom kaznom, određuje se brisanje osude, ili se ukida određena pravna posljedica osude.

(2) Amnestiju za krivična djela propisana ovim zakonom može dati Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine putem zakona.

Pomilovanje

Član 119

(1) Pomilovanjem se poimenično određenim licima daje potpuno ili djelimično oslobođenje od izvršenja kazne, zamjenjuje se izrečena kazna blažom kaznom ili se određuje brisanje osude ili se ukida, odnosno određuje kraće trajanje mjere bezbjednosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, odnosno određene pravne posljedice osude.

(2) Pomilovanje za krivična djela utvrđena prema krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine može dati Predsjedništvo Bosne i Hercegovine svojom odlukom na osnovu posebnog zakona.

Učinak amnestije i pomilovanja na prava trećih lica

Član 120

Davanjem amnestije ili pomilovanja ne utiče se na prava trećih lica koja se zasnivaju na osudi.

Brisanje osude

Član 121

(1) Pod uslovom da počinilac krivičnog djela nije ponovo osuđen zbog novog krivičnog djela, osuda se briše po sili zakona kada proteknu sljedeći rokovi:

a) osuda kojom je učinilac oslobođen od kazne briše se iz kaznene evidencije ako osuđeni u roku od jedne godine od dana pravosnažnosti presude ne počini novo krivično djelo,

b) uslovna osuda se briše iz kaznene evidencije po proteku roka od jedne godine od dana prestanka vremena provjeravanja, ako za to vrijeme osuđeni ne počini novo krivično djelo,

c) osuda na novčanu kaznu i na kaznu zatvora do jedne godine briše se iz kaznene evidencije po proteku roka od tri godine, od dana izvršene, zastarjele ili oprostene kazne, ako za to vrijeme osuđeni ne počini novo krivično djelo,

d) osuda na kaznu zatvora preko jedne do tri godine briše se iz kaznene evidencije po proteku roka od pet godina od dana izvršene, zastarjele ili oprostene kazne, ako za to vrijeme osuđeni ne počini novo krivično djelo,

e) osuda na kaznu zatvora preko tri do pet godina briše se iz kaznene evidencije po proteku roka od deset godina od dana izvršene, zastarjele ili oprostene kazne, ako za to vrijeme osuđeni ne počini novo krivično djelo,

f) osuda na kaznu zatvora preko pet do deset godina briše se iz kaznene evidencije po proteku roka od 15 godina od dana izvršene, zastarjele ili oprostene kazne, ako za to vrijeme osuđeni ne počini novo krivično djelo.

(2) Sud može na molbu osuđenog odrediti da se briše iz kaznene evidencije osuda na kaznu zatvora preko deset godina, ako je protekao rok od 20 godina od dana izdržane, zastarjele ili oprostene kazne, a u tom vremenu osuđeni nije počinio novo krivično djelo.

(3) Prilikom odlučivanja o brisanju osude sud će voditi računa o vladanju osuđenog poslije izdržane kazne, o prirodi krivičnog djela i o drugim okolnostima koje mogu biti od značaja za ocjenu opravdanosti brisanja osude.

(4) Osuda na kaznu dugotrajnog zatvora se ne briše.

(5) Osuda se ne može brisati iz kaznene evidencije dok traje krivični postupak zbog novog krivičnog djela.

(6) Osuda se ne može brisati iz kaznene evidencije dok traje primjena mjera bezbjednosti niti dok oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom nije potpuno izvršeno.

(7) Brisanjem osude iz kaznene evidencije pod uslovima iz stavova od (1) do (3) ovog člana počinitelj krivičnog djela smatra se neosuđivanim.

Podaci iz kaznene evidencije

Član 121a

(1) Podaci iz kaznene evidencije nisu javni podaci.

(2) Građanin ima pravo da traži i dobije podatke iz kaznene evidencije o sebi ako su mu ti podaci potrebni radi ostvarivanja prava ili interesa.

(3) Zamjena izrečene novčane kazne radom za opšte dobro na slobodi ili kaznom zatvora, kao i zamjena izrečene kazne zatvora radom za opšte dobro na slobodi ili novčanom kaznom upisuju se u kaznenu evidenciju.

XIV - GLAVA ČETRINAESTA - ODGOVORNOST PRAVNIH LICA ZA KRIVIČNA DJELA

Odgovornost pravnog lica

Član 122

(1) Ova glava ovog zakona propisuje odgovornost pravnog lica, izuzimajući Bosnu i Hercegovinu, Federaciju Bosne i Hercegovine, Republiku Srpsku, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, kanton, grad, opštinu i mjesnu zajednicu, za krivično djelo koje je počinitelj učinio u ime, za račun ili u korist pravnog lica.

(2) Ova glava ovog zakona propisuje kazne i druge krivičnopravne sankcije koje se mogu izreći pravnom licu, kao i pravne posljedice osude pravnog lica za krivično djelo.

(3) Pod uslovima propisanim zakonom, za određena pravna lica može biti isključena ili ograničena primjena pojedinih kazni ili drugih krivičnopravnih sankcija koje se mogu izreći pravnim licima.

(4) Krivični postupak protiv pravnih lica vodi se po odredbama Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine.

Primjena ovog zakona prema mjestu učinjenja krivičnog djela u vezi s odgovornošću pravnih lica

Član 123

(1) Domaće i strano pravno lice je, u skladu s ovim zakonom, odgovorno za krivična djela učinjena na teritoriji Bosne i Hercegovine.

(2) Domaće i strano pravno lice koje ima sjedište na teritoriji Bosne i Hercegovine ili u njoj obavlja svoju djelatnost je, u skladu s ovim zakonom, odgovorno za krivično djelo učinjeno izvan Bosne i Hercegovine, ako je krivično djelo učinjeno protiv Bosne i Hercegovine, njenih državljana ili domaćih pravnih lica.

(3) Domaće pravno lice je, u skladu s ovim zakonom, odgovorno za krivično djelo učinjeno izvan Bosne i Hercegovine protiv strane države, stranih državljana ili stranih pravnih lica, pod uslovima člana 9. (Primjena krivičnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine za krivična djela počinjena izvan Bosne i Hercegovine) ovog zakona.

Osnovi odgovornosti pravnog lica

Član 124

Za krivično djelo koje je počinitelj učinio u ime, za račun ili u korist pravnog lica, odgovorno je pravno lice:

a) kada smisao učinjenog krivičnog djela proizilazi iz zaključka, naloga ili odobrenja rukovodećih ili nadzornih organa pravnog lica;

- b) ili kada su rukovodeći ili nadzorni organi pravnog lica uticali na počinioca ili mu omogućili da učini krivično djelo;
- c) ili kada pravno lice raspolaže s protivpravno ostvarenom imovinskom koristi ili koristi predmete nastale krivičnim djelom;
- d) ili kada su rukovodeći ili nadzorni organi pravnog lica propustili dužni nadzor nad zakonitošću rada radnika.

Granice odgovornosti pravnog lica za krivično djelo

Član 125

- (1) Uz uslove iz člana 124. (Osnovi odgovornosti pravnog lica) ovog zakona, pravno lice je odgovorno za krivično djelo i kada počinitelj za učinjeno krivično djelo nije kriv.
- (2) Odgovornost pravnog lica ne isključuje krivicu fizičkih odnosno odgovornih lica za učinjeno krivično djelo.
- (3) Za krivična djela učinjena iz nehata, pravno lice može biti odgovorno pod uslovima iz člana 124. tačka d) ovog zakona, i u tom se slučaju pravno lice može blaže kazniti.
- (4) Kada u pravnom licu osim počinioca nema drugog lica ili organa koji bi mogli usmjeravati ili nadzirati počinioca, pravno lice odgovara za učinjeno krivično djelo u granicama počiniočeve odgovornosti.

Odgovornost pri promjeni statusa pravnog lica

Član 126

- (1) Pravno lice u stečaju može biti odgovorno za krivično djelo bez obzira je li krivično djelo učinjeno prije početka stečajnog postupka ili u međuvremenu, ali se pravnom licu u stečaju ne izriče kazna, već se izriče mjera bezbjednosti oduzimanja predmeta ili se oduzima imovinska korist pribavljena krivičnim djelom.
- (2) Kada je do prestanka pravnog lica došlo prije pravosnažnog okončanja krivičnog postupka, a u krivičnom je postupku utvrđena odgovornost tog pravnog lica, kazne i ostale krivičnopravne sankcije izriču se pravnom licu koje je pravni sljednik lica kojem je utvrđena krivična odgovornost, ako su njegovi rukovodeći ili nadzorni organi prije prestanka pravnog lica znali za učinjeno krivično djelo.
- (3) Pravnom licu koje je pravni sljednik pravnog lica kojem je utvrđena odgovornost, izriče se mjera bezbjednosti oduzimanja predmeta ili se oduzima imovinska korist pribavljena krivičnim djelom, ako su njegovi rukovodeći ili nadzorni organi znali za učinjeno krivično djelo.
- (4) Ako je do prestanka pravnog lica došlo po pravosnažno okončanom krivičnom postupku, izrečena krivičnopravna sankcija se izvršava po odredbama st. 2. i 3. ovog člana.

Odgovornost pravnog lica za pokušaj

Član 127

- (1) Ako je počinitelj planirano krivično djelo započeo, ali ga nije dovršio, pod uslovima iz člana 124. (Osnove odgovornosti pravnog lica) ovog zakona odgovorno je pravno lice, ako je zakonom propisano kažnjavanje i za pokušaj tog krivičnog djela.
- (2) Pravno lice se kažnjava za pokušaj kaznom propisanom za dovršeno krivično djelo, a može se i blaže kazniti.
- (3) Ako su rukovodeći ili nadzorni organi sprečili počinioca da dovrši započeto krivično djelo, pravno lice se može osloboditi kazne.

Produženo djelo i krivična odgovornost pravnih lica

Član 128

Kada je kod pravnog lica prisutan isti osnov odgovornosti u pogledu više istovrsnih i vremenski povezanih krivičnih djela više počinitelja, pravno lice je odgovorno kao da je učinjeno jedno krivično djelo.

Saučesništvo pravnih lica

Član 129

(1) U slučaju da dva ili više pravna lica saučestvuje pri učinjenju krivičnog djela, svako je odgovorno prema članu 124. (Osnove odgovornosti pravnog lica) ovog zakona.

(2) Pri saučesništvu pravnih lica iz stava 1. ovog člana, svako pravno lice odgovara kao da je jedino pravno lice odgovorno za krivično djelo.

Opšti razlozi za ublažavanje kazne pravnom licu ili oslobađanje od kazne

Član 130

(1) Pravno lice čiji rukovodeći ili nadzorni organ dobrovoljno prijavi počinioca nakon što je krivično djelo učinjeno, može se blaže kazniti.

(2) Pravno lice čiji rukovodeći ili nadzorni organ po učinjenom krivičnom djelu odluči da se vrati protivpravno ostvarena imovinska korist ili otklone prouzrokovane štetne posljedice ili saopšte podaci o osnovanosti odgovornosti drugih pravnih lica, može se osloboditi kazne.

Kazne za pravna lica

Član 131

Pravnim licima se za krivična djela mogu izreći ove kazne:

- a) novčana kazna;
- b) kazna oduzimanja imovine;
- c) kazna prestanka pravnog lica.

Novčana kazna za pravna lica

Član 132

(1) Novčana kazna ne može biti manja od 5.000 KM niti veća od 5.000.000 KM.

(2) Ako je krivičnim djelom pravnog lica prouzrokovana drugome imovinska šteta ili pribavljena protivpravna imovinska korist, najveća mjera izrečene novčane kazne može iznositi dvostruki iznos te štete, odnosno koristi.

(3) Ako se novčana kazna ne plati u roku koji je utvrđen presudom, bez odgađanja će se sprovesti postupak prinudne naplate.

Kazna oduzimanja imovine

Član 133

(1) Kazna oduzimanja imovine može se izreći za krivična djela s propisanom kaznom zatvora od pet godina ili težom kaznom.

(2) Pravnom licu može se oduzeti najmanje polovina imovine ili veći dio imovine ili cjelokupna imovina.

(3) U slučaju stečajnog postupka kao posljedice izrečene kazne oduzimanja imovine, povjerioci mogu se namiriti iz oduzete stečajne mase.

Kazna prestanka pravnog lica

Član 134

(1) Kazna prestanka pravnog lica može se izreći ako je djelatnost pravnog lica u cijelosti ili u pretežnoj mjeri korištena za učinjenje krivičnih djela.

(2) Uz kaznu prestanka pravnog lica sud može izreći kaznu oduzimanja imovine.

(3) Uz izrečenu kaznu prestanka pravnog lica sud će predložiti otvaranje postupka likvidacije.

(4) Iz imovine pravnog lica kojem je izrečena kazna prestanka pravnog lica mogu se isplatiti povjerioci.

Odmjeravanje kazne pravnom licu

Član 135

(1) Pri odmjerenju kazne pravnom licu uzima se u obzir pored opštih pravila za odmjerenje kazne iz člana 48. (Opšta pravila za odmjerenje kazne) ovog zakona i ekonomska moć pravnog lica.

(2) Pri odmjerenju novčane kazne za krivična djela za koja se uz novčanu kaznu izriče i kazna oduzimanja imovine, izrečena kazna ne smije preći polovinu imovine pravnog lica.

Izricanje uslovne osude pravnom licu

Član 136

(1) Sud može pravnom licu za krivično djelo izreći uslovnu osudu umjesto novčane kazne.

(2) Uslovnom osudom sud može utvrditi pravnom licu novčanu kaznu do 1.500.000 KM i ujedno odlučiti, da se ista neće izvršiti, ako pravno lice u roku koji odredi sud, a koji ne može biti kraći od jedne ni duži od pet godina, ne bude odgovorno za novo krivično djelo.

Mjere bezbjednosti za pravna lica

Član 137

Pravnom licu mogu se za krivično djelo izreći, pored mjere bezbjednosti oduzimanja predmeta iz člana 74. (Oduzimanje predmeta) ovog zakona, ove mjere bezbjednosti:

- a) objavljivanje presude;
- b) zabrana obavljanja određene djelatnosti.

Objavljivanje presude

Član 138

(1) Mjera bezbjednosti objavljivanja presude izriče se kada bi bilo korisno da javnost sazna za osudu, naročito ako bi objavljivanje bilo od koristi da se otkloni opasnost za život ili zdravlje ljudi ili da se obezbijedi bezbjednost prometa ili da se zaštite ili podsticati društvene vrijednosti.

(2) S obzirom na značaj krivičnog djela i potrebu da javnost sazna za osudu, sud cijeni da li da se osuda objavi u štampi, radiju ili televiziji ili u više navedenih sredstava informisanja i ujedno da li da se objavi njeno obrazloženje u cijelosti ili u izvodu, uzimajući pri tom u obzir da se načinom objavljivanja omogući obaviještenost svih u čijem interesu je objavljivanje presude.

Zabrana obavljanja određene djelatnosti

Član 139

(1) Mjerom bezbjednosti zabrane obavljanja određene djelatnosti sud može pravnom licu zabraniti proizvodnju određenih proizvoda ili obavljanje određenih poslova, ili mu zabraniti da se bavi određenim poslovima prometa robe ili drugim poslom odnosno djelatnostima.

(2) Mjera bezbjednosti iz stava 1. ovog člana izriče se pravnom licu ako bi njegovo dalje bavljenje određenom djelatnošću bilo opasno za život i zdravlje ljudi ili štetno za privredno ili finansijsko poslovanje drugih lica ili za privredu ili ako je pravno lice u zadnje dvije godine prije učinjenja krivičnog djela bilo već kažnjeno za isto ili slično krivično djelo.

(3) Mjera bezbjednosti iz stava 1. ovog člana može se izreći u trajanju od šest mjeseci do pet godina, računajući od pravosnažnosti osude.

Oduzimanje imovinske koristi od pravnog lica

Član 140

Ukoliko pravno lice pribavi imovinsku korist učinjenim krivičnim djelom, imovinska korist pribavljena krivičnim djelom će se oduzeti od pravnog lica.

Pravne posljedice osude pravnog lica

Član 141

(1) Pravne posljedice osude pravnog lica za krivično djelo su:

- a) zabrana rada na osnovu dozvole, ovlaštenja ili koncesije, izdanih od organa strane države
- b) zabrana rada na osnovu dozvole, ovlaštenja ili koncesije, izdanih od institucija Bosne i Hercegovine.

(2) Pravne posljedice osude pravnog lica za krivično djelo mogu nastupiti i kada je pravnom licu za učinjeno krivično djelo izrečena novčana kazna.

Zastarjelost gonjenja i izvršenja krivičnopravnih sankcija izrečenih pravnim licima

Član 142

(1) Na zastarjelost gonjenja pravnog lica primjenjuju se odredbe člana 14. (Zastarjelost krivičnog gonjenja) ovog zakona.

(2) Zastarjelost izvršenja kazne izrečene pravnom licu nastupa kad od pravosnažnosti presude kojom je kazna izrečena protekne:

- a) tri godine za izvršenje novčane kazne;
- b) pet godina za izvršenje kazne oduzimanja imovine i kazne prestanka pravnog lica.

(3) Zastarjelost izvršenja mjere bezbjednosti nastupa protekom:

- a) šest mjeseci od pravosnažnosti odluke kojom je primijenjena mjera bezbjednosti objavljivanja presude;
- b) vremena jednakog onome koje je određeno za trajanje mjere bezbjednosti zabrane obavljanja određene djelatnosti.

Zakoni koji propisuju krivična djela pravnih lica

Član 143

Pravna lica mogu biti odgovorna za krivična djela iz ovog zakona i za druga krivična djela propisana zakonom Bosne i Hercegovine.

Kazne za krivična djela

Član 144

(1) Za krivična djela s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine, pravno lice će se kazniti novčanom kaznom do 850.000 KM ili do deseterostrukog iznosa štete prouzrokovane ili imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.

(2) Za krivična djela s propisanom kaznom zatvora preko tri godine, pravno lice će se kazniti novčanom kaznom najmanje 2.500.000 KM ili do dvadeseterostrukog iznosa štete prouzrokovane ili imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.

(3) Za krivična djela s propisanom kaznom zatvora od pet godina ili težom kaznom, pravnom licu se umjesto novčane kazne može izreći kazna oduzimanja imovine.

(4) Za krivična djela iz stava 1. ovog člana, pravnom licu se umjesto novčane kazne može izreći kazna prestanka pravnog lica, pod uslovima člana 134. (Kazna prestanka pravnog lica) ovog zakona.

POSEBNI DIO

XV - GLAVA PETNAESTA - KRIVIČNA DJELA PROTIV SLOBODE I PRAVA ČOVJEKA I GRAĐANINA

Povreda ravnopravnosti čovjeka i građanina

Član 145

(1) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje na osnovu razlike u rasi, boji kože, nacionalnoj ili etničkoj pripadnosti, vjeroispovijesti, političkom ili drugom uvjerenju, polu, seksualnom opredjeljenju, jeziku, obrazovanju, društvenom položaju ili socijalnom porijeklu, uskrati ili ograniči građanska prava utvrđena Ustavom Bosne i Hercegovine, ratifikovanim

međunarodnim ugovorom, zakonom Bosne i Hercegovine, drugim propisom Bosne i Hercegovine ili opštim aktom Bosne i Hercegovine, ili koje na osnovu ove razlike ili pripadnosti daje pojedincima neopravdane povlastice ili pogodnosti, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje suprotno propisima Bosne i Hercegovine o ravnopravnoj upotrebi jezika i pisama konstitutivnih naroda i ostalih koji žive na teritoriji Bosne i Hercegovine, uskrati ili ograniči građaninu da pri ostvarivanju svojih prava ili pri obraćanju organima vlasti i institucijama Bosne i Hercegovine, privrednim društvima i drugim pravnim licima upotrijebi svoj jezik ili pismo, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(3) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje uskrati ili ograniči pravo građaninu na slobodno zapošljavanje na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i pod jednakim propisanim uslovima, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti

Član 145a

(1) Ko javno izaziva ili raspiruje nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost među konstitutivnim narodima i ostalima, kao i drugima koji žive ili borave u Bosni i Hercegovini, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Ko krivično djelo iz stava (1) ovog člana učini zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Oštećenje ili rušenje vjerskih objekata

Član 145b

Ko oštetiti, učini neupotrebljivim ili sruši vjerski objekat, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Sprečavanje povratka izbjeglica i raseljenih lica

Član 146

(1) Ko silom, ozbiljnom prijetnjom ili na drugi protivpravan način, u većem razmjeru ili sa širim posljedicama, spreči izbjeglice ili raseljena lica da se vrate u svoj dom ili da koriste svoju imovinu koje su bili lišeni u toku neprijateljstava od 1991. godine, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ko učestvuje u grupi ljudi koja učini krivično djelo iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(3) Ko organizuje ili bilo kako rukovodi grupom ljudi koja učini krivično djelo iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

Protivpravno lišenje slobode

Član 147

(1) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje drugog protivpravno zatvori, drži zatvorenog ili mu na drugi način oduzme slobodu kretanja, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ako je protivpravno lišenje slobode trajalo duže od trideset dana ili je učinjeno na svirep način ili je licu koje je protivpravno lišeno slobode usljed toga teško narušeno zdravlje ili su nastupile druge teške posljedice, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od dvije do osam godina.

(3) Ako je lice koje je protivpravno lišeno slobode usljed toga izgubilo život, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

Neovlašćeno prisluškivanje i zvučno ili optičko snimanje

Član 147a

(1) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje putem posebnih naprava, bez odobrenja prisluškuje ili zvučno snimi razgovor ili izjavu koja mu nije namijenjena ili omogući nepozvanom licu da se upozna s razgovorom ili izjavom koja je neovlašćeno prisluškivana ili zvučno snimljena, ili koje neovlašćeno prisluškuje ili snimi tuđe poruke u računarskom sistemu, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje fotografski, filmski ili na drugi način snimi drugo lice bez njegovog pristanka u njegovim prostorijama ili koje takav snimak direktno prenese trećim licima ili im takav snimak pokaže ili na drugi način omogući da se s njim direktno upoznaju.

Povreda prava na podnošenje žalbi i molbi

Član 148

Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja spreči drugoga da koristi svoje pravo na podnošenje žalbe, prigovora, zahtjeva, molbe ili pritužbe, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Nedozvoljeno korištenje ličnih podataka

Član 149

Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje bez pristanka pojedinca protivno uslovima propisanim u zakonu, prikuplja, obrađuje ili koristi njegove lične podatke ili te podatke koristi suprotno zakonom dozvoljenoj svrsi njihova prikupljanja, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

Nezakonito uskraćivanje identifikacionih dokumenata

Član 149a

Ko s ciljem ograničavanja slobode kretanja ili ispoljavanja vlasti nad drugim licem nezakonito uskrati drugom njegovu ličnu ili putnu ispravu, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Uskraćivanje biračkog prava

Član 150

Ko u obavljanju povjerene mu dužnosti u vezi sa izborima za institucije Bosne i Hercegovine, drugoga u namjeri da ga spreči u ostvarenju njegovog biračkog prava protivzakonito ne uvede u birački popis ili ga izbriše iz biračkog popisa ili mu na drugi uskrati biračko pravo, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Povreda slobode opredjeljenja birača

Član 151

(1) Ko silom, ozbiljnom prijetnjom, prinudom, podmićivanjem ili korištenjem njegovog teškog ekonomskog stanja ili na drugi protivpravan način utiče na birača u Bosni i Hercegovini da na izborima za institucije Bosne i Hercegovine ili prilikom glasanja o opozivu ili na referendumu, glasa za ili protiv pojedine liste, pojedinog kandidata, odnosno da glasa za ili protiv opoziva, za ili protiv prijedloga o kome se odlučuje referendumom, ili da uopšte ne glasa, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora do tri godine.

(2) Član biračkog odbora ili drugo lice koje učini krivično djelo iz stava 1. ovog člana u vršenju povjerene mu dužnosti u vezi s izborima, glasanjem ili referendumom, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Prevara pri glasanju

Član 152

Ko na izborima za institucije Bosne i Hercegovine ili pri glasanju o opozivu predstavnika u institucijama Bosne i Hercegovine ili na referendumu u Bosni i Hercegovini, ponovo glasa, glasa umjesto drugoga pod njegovim imenom, ili ponovo glasa kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do pet godina.

Povreda tajnosti glasanja

Član 153

(1) Ko pri izboru za institucije Bosne i Hercegovine ili pri glasanju o opozivu predstavnika u institucijama Bosne i Hercegovine ili na referendumu u Bosni i Hercegovini, povrijedi tajnost glasanja, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

(2) Ko silom, ozbiljnom prijetnjom ili na drugi protivpravan način traži od građanina da kaže za koga je glasao ili kako je glasao ili da li je glasao za ili protiv opoziva, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(3) Član biračkog odbora ili drugo lice koje učini krivično djelo iz stava 1. ovog člana u vršenju povjerene mu dužnosti u vezi s izborima ili glasanjem, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Izborna prevara

Član 154

Ko krivotvori rezultate izbora ili glasanja za institucije Bosne i Hercegovine dodavanjem, oduzimanjem ili brisanjem glasova ili potpisa, netačnim brojanjem glasova, neistinitim upisivanjem rezultata u izborne isprave ili na drugi način, ili objavi kao konačan rezultat izbora ili glasanja koji ne odgovara obavljenom glasanju, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Uništenje izbornih isprava

Član 155

Ko na izborima za institucije Bosne i Hercegovine, pri glasanju o opozivu predstavnika u institucijama Bosne i Hercegovine ili na referendumu u Bosni i Hercegovini, uništi, prikrije, ošteti ili oduzme kakvu ispravu o izborima ili o glasanju o opozivu ili kakav predmet koji služi za izbor ili za glasanje o opozivu, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Član 155a

(1) Ko, s ciljem obmanjivanja ili držanja u obmani organa nadležnog za imenovanje ili Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ili njihovog nadležnog organa o tome da li ispunjava uslove za imenovanje na položaj predsjedavajućeg, ministra ili zamjenika ministra Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, odnosno za potvrdu na te položaje, tokom postupka imenovanja i potvrde na te položaje koji se sprovodi na osnovu zakona, da lažnu izjavu, u pismenom ili usmenom obliku, o podatku ili informaciji potrebnoj za utvrđivanje da li ispunjava uslove, a koju je obavezan po zakonu ili drugom propisu da pruži, te time prikrije ili izmijeni činjenice značajne za odluku o imenovanju ili potvrdi, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ako učinilac dobrovoljno opozove svoju lažnu izjavu prije nego što je donesena konačna odluka o potvrđivanju, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci, a može se i osloboditi od kazne.

XVI - GLAVA ŠESNAESTA - KRIVIČNA DJELA PROTIV INTEGRITETA BOSNE I HERCEGOVINE

Napad na ustavni poredak

Član 156

Ko upotrebom fizičke sile ili prijetnjom upotrebe fizičke sile pokuša da promijeni ustavni poredak Bosne i Hercegovine ili da svrgne njene najviše institucije, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

Ugrožavanje teritorijalne cjeline

Član 157

Ko upotrebom sile ili prijetnjom upotrebe sile pokuša da otcijepi dio teritorije Bosne i Hercegovine ili da dio njene teritorije pripoji drugoj državi, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

Sprečavanje borbe protiv neprijatelja

Član 158

Građanin Bosne i Hercegovine koji za vrijeme rata ili oružanog sukoba sprečava građane Bosne i Hercegovine ili građane njenih saveznika da vode borbu protiv neprijatelja, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Služba u neprijateljskoj vojsci

Član 159

(1) Građanin Bosne i Hercegovine koji za vrijeme rata ili oružanog sukoba služi u neprijateljskoj vojsci ili drugim neprijateljskim oružanim formacijama, ili učestvuje u ratu ili oružanom sukobu boreći se protiv Bosne i Hercegovine ili njenih saveznika, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Ko vrbuje građane Bosne i Hercegovine za službu u neprijateljskoj vojsci ili drugim neprijateljskim oružanim formacijama ili za učestvovanje u ratu ili oružanom sukobu protiv Bosne i Hercegovine ili njenih saveznika, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

Pomaganje neprijatelju

Član 160

(1) Građanin Bosne i Hercegovine koji za vrijeme rata pomaže neprijatelju u provođenju prinudnih mjera prema stanovništvu Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Građanin Bosne i Hercegovine koji u cilju pomaganja neprijatelju politički ili privredno saraduje s neprijateljem za vrijeme rata, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

Podrivanje vojne i odbrambene moći

Član 161

(1) Ko u namjeri da umanjí odbrambenu moć Bosne i Hercegovine uništi, učini neupotrebljivim ili omogući da pređu u ruke neprijatelja odbrambena postrojenja, objekti, položaji, naoružanje ili druga vojna i odbrambena sredstva ili preda trupe neprijatelju, ili ko u istoj namjeri omete ili dovede u opasnost vojne ili odbrambene mjere, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Ko nabavlja sredstva za učinjenje krivičnog djela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Oružana pobuna

Član 162

(1) Ko učestvuje u oružanoj pobuni koja je usmjerena protiv ustavnog poretka Bosne i Hercegovine ili protiv njenih najviših institucija, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Ko organizuje ili bilo kako rukovodi učinjenjem krivičnog djela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Ko nabavlja sredstva za učinjenje krivičnog djela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Protivzakonito formiranje vojnih snaga

Član 162a

(1) Ko protivno Zakonu o odbrani Bosne i Hercegovine ili Zakonu o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine organizuje, obučava, oprema ili mobilizuje vojnu snagu na teritoriji Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se ko na bilo koji način rukovodi činjenjem krivičnog djela iz stava (1) ovog člana.

(3) Ko se na bilo koji način pridruži vojnoj snazi organizovanoj, obučenoj, opremljenoj ili mobilizovanoj protivno Zakonu o odbrani Bosne i Hercegovine ili Zakonu o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) Ko nabavlja sredstva za činjenje krivičnog djela iz stava (1) ovog člana, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Protivzakonito formiranje i pridruživanje stranim paravojnim ili parapolicijskim formacijama

Član 162b

(1) Ko protivno Zakonu o odbrani Bosne i Hercegovine ili Zakonu o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine organizuje, rukovodi, obučava, oprema ili mobilise pojedince ili grupe ljudi s ciljem pridruživanja, na bilo koji način, stranoj vojnoj, stranoj paravojnoj ili stranoj parapolicijskoj formaciji koje djeluju van Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje osam godina.

(2) Ko se na bilo koji način pridruži stranoj vojnoj, stranoj paravojnoj ili stranoj parapolicijskoj formaciji, obučenoj, opremljenoj ili mobilisanoj u smislu stava (1) ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri godine.

(3) Ko nabavlja ili osposobljava sredstva, uklanja prepreke, stvara plan ili se dogovara s drugima ili vrbuje drugoga ili preduzme bilo koju drugu radnju kojom se stvaraju uslovi za direktno počinjenje ovog krivičnog djela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne do deset godina.

(4) Ko javno, putem sredstava informisanja, distribuira ili na bilo koji drugi način uputi poruku javnosti, koja za cilj ima podsticanje drugog na izvršenje ovog krivičnog djela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri mjeseca do tri godine.

(5) Počinilac krivičnog djela iz stava (1) ovog člana koji otkrivanjem grupe spriječi počinjenje krivičnog djela ili otkrije grupu prije počinjenja krivičnog djela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest mjeseci do tri godine, a može se i osloboditi od kazne.

(6) Odredbe ovog člana neće se primjenjivati na lica koja su na zakonit način stekla državljanstvo strane zemlje priznate od strane Bosne i Hercegovine u čijoj vojsci ili vojnoj formaciji služe, ili služe vojnim formacijama pod kontrolom međunarodno priznatih vlada od strane Ujedinjenih nacija, formiranim na osnovu zakona.

Špijunaža

Član 163

(1) Ko tajne podatke saopšti, preda ili učini dostupnom stranoj državi, stranoj organizaciji ili licu koje im služi, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ko na štetu Bosne i Hercegovine za stranu državu ili organizaciju stvara obavještajnu službu u Bosni i Hercegovini ili njom rukovodi, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Ko stupi u stranu obavještajnu službu, prikuplja za nju podatke ili na drugi način pomaže njen rad, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Ko pribavlja tajne podatke u cinju da je saopšti ili preda stranoj državi, stranoj organizaciji ili licu koje im služi, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(5) Ko nabavlja sredstva za učinjenje krivičnog djela iz stava (1) i (2) ovog člana, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Odavanje tajnih podataka

Član 164

(1) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine ili vojno lice koje je ovlašćeno za određivanje tajnosti podataka ili za pristup tajnim podacima a koje bez ovlašćenja drugome saopšti, preda ili na drugi način učini dostupnim tajni podatak, ili pribavi tajni podatak s ciljem da ga saopšti ili preda neovlašćenom licu, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se ko, s ciljem da ga neovlašćeno upotrijebi, protivpravno pribavi tajni podatak ili ko drugome saopšti, preda ili na drugi način učini dostupnim tajni podatak bez dozvole, kao i ko drugome saopšti, preda ili na drugi način učini dostupnim ili posreduje u saopštavanju, predaji ili na drugi način drugome učini dostupnim činjenice ili sredstva koje sadrže informaciju i za koje zna da su tajni podatak a u čiji je posjed došao protivpravno.

(3) Kaznom zatvora od jedne do deset godina kazniće se ko počini krivično djelo iz stavova (1) i (2) ovog člana:

a) iz koristoljublja; ili

b) u pogledu podatka koji je, u skladu sa zakonom, označen kao "strogo povjerljivo" ili stepenom "tajno" ili kao "državna tajna" ili stepenom "vrlo tajno"; ili

c) radi saopštavanja, predaje ili na drugi način činjenja dostupnim tajnog podatka ili njegove upotrebe van Bosne i Hercegovine.

(4) Ako je krivično djelo iz stavova (1) i (3) ovog člana učinilo lice koje ima po Zakonu o zaštiti tajnih podataka zakonsko ovlašćenje za određivanje tajnosti podatka ili za pristup tajnim podacima onog stepena u pogledu kojeg je učinjeno krivično djelo, počinitelj će se kazniti:

a) za krivično djelo iz stava (1) ovog člana kaznom zatvora najmanje tri godine;

b) za krivično djelo iz stava (3) ovog člana kaznom zatvora najmanje pet godina.

(5) Ako je krivično djelo iz stavova (1), (2) i (3) ovog člana učinjeno za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti ili vanrednog stanja, ili kada je izdata naredba za angažovanje i upotrebu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(6) Ako je krivično djelo iz stavova (1) i (4) ovog člana učinjeno iz nehata, počinitelj će se kazniti:

a) za krivično djelo iz stava (1) ovog člana novčanom kaznom ili kaznom zatvora najmanje tri godine;

b) za krivično djelo iz stava (4) ovog člana kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(7) Ako je krivično djelo iz stava (6) ovog člana učinjeno u pogledu podatka koji je, u skladu sa zakonom, označen kao "strogo povjerljivo" ili stepenom "tajno" ili kao "državna tajna" ili stepenom "vrlo tajno", počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(8) Odredbe stava (1), (3), (4), (5), (6) i (7) ovog člana primjenjuju se i na lice koje bez ovlašćenja drugome saopšti, preda ili učini tajne podatke dostupnim nakon što mu je prestala dužnost službenog ili odgovornog lica u institucijama Bosne i Hercegovine ili vojnog lica ili lica ovlašćenog za određivanje tajnosti podatka ili za pristup tajnim podacima.

(9) Nema krivičnog djela odavanja tajnih podataka ako neko objavi ili posreduje u objavljivanju tajnih podataka čiji je sadržaj suprotan ustavnom poretku Bosne i Hercegovine, s ciljem da javnosti otkrije nepravilnosti vezane uz organizovanje, djelovanje ili vođenje službe ili s ciljem da javnosti otkrije činjenice koje predstavljaju povredu ustavnog poretka ili međunarodnog ugovora, ako objavljivanje nema ozbiljne štetne posljedice za Bosnu i Hercegovinu.

Upućivanje i prebacivanje oružanih grupa ljudi, oružja i municije na teritoriji Bosne i Hercegovine

Član 165

Ko na teritoriju Bosne i Hercegovine upućuje ili prebacuje oružane grupe ljudi, teroriste, špijune, diverzante, oružje, eksploziv, otrove, opremu, municiju ili drugi materijal, radi učinjenja krivičnih djela iz ove glave ovog zakona, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Unošenje opasnih materija u Bosnu i Hercegovinu

Član 166

(1) Ko protivno propisima Bosne i Hercegovine unese u Bosnu i Hercegovinu za život ili zdravlje ljudi štetne radioaktivne ili druge opasne materije ili otpatke, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ko zloupotrebom svog položaja ili ovlaštenja protivno propisima omogući da se u Bosnu i Hercegovinu unesu za život ili zdravlje ljudi štetne radioaktivne ili druge opasne materije ili otpaci, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Ubistvo predstavnika najviših institucija Bosne i Hercegovine

Član 167

Ko u namjeri ugrožavanja ustavnog poretka Bosne i Hercegovine ili bezbjednosti Bosne i Hercegovine liši života službeno lice institucija Bosne i Hercegovine pri vršenju njegove službe, ili člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, predsjedavajućeg Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, predsjednika domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, predsjednika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, predsjednika Suda Bosne i Hercegovine ili glavnog tužioca Bosne i Hercegovine kada nisu na dužnosti, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Otmica predstavnika najviših institucija Bosne i Hercegovine

Član 168

(1) Ko u namjeri ugrožavanja ustavnog poretka Bosne i Hercegovine ili bezbjednosti Bosne i Hercegovine protivpravno zatvori, drži zatvorenog ili na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja službenom licu institucija Bosne i Hercegovine pri vršenju njegove službe, s ciljem da njega ili nekoga drugoga prisili da što izvrši, ne izvrši ili trpi, kazniće kaznom zatvora od najmanje tri godine.

(2) Ko u namjeri ugrožavanja ustavnog poretka Bosne i Hercegovine ili bezbjednosti Bosne i Hercegovine protivpravno zatvori, drži zatvorenog ili na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja članu Predsjedništva Bosne i Hercegovine, predsjedavajućem Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, predsjedniku domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, predsjedniku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, predsjedniku Suda Bosne i Hercegovine ili glavnom tužiocu Bosne i Hercegovine, kazniće kaznom zatvora od najmanje pet godina.

Kažnjavanje za najteže oblike krivičnih djela

Član 169

(1) Za krivično djelo iz člana 156. (Napad na ustavni poredak), 157. (Ugrožavanje teritorijalne cjeline), 161. (Podrivanje vojne i odbrambene moći), 162. (Oružana pobuna) i 163. (Špijunaža) ovog zakona, koje je imalo za posljedicu smrt jednog ili više lica, ili je izazvalo opasnost za život ljudi, ili je praćeno teškim nasiljima i velikim razaranjima, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(2) Ako je pri učinjenju krivičnog djela iz stava 1. ovog člana počinitelj s umišljajem lišio života jedno ili više lica, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Osnivanje udruženja ili nabavljanje sredstava za učinjenje krivičnih djela iz ove glave ovog zakona

Član 170

Ko osnuje udruženje u cilju učinjenja krivičnih djela iz ove glave ovog zakona, ili ko nabavi sredstva za učinjenje krivičnih djela iz ove glave ovog zakona, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

XVII - GLAVA SEDAMNAESTA - KRIVIČNA DJELA PROTIV ČOVJEČNOSTI I VRIJEDNOSTI ZAŠTIĆENIH MEĐUNARODNIM PRAVOM

Genocid

Član 171

Ko u cilju da potpuno ili djelimično istrijebi nacionalnu, etničku, rasnu ili vjersku skupinu ljudi naredi učinjenje ili učini koje od ovih djela:

- a) ubijanje pripadnika skupine ljudi;
- b) nanošenje teške tjelesne ozljede ili duševne povrede pripadnicima skupine ljudi;
- c) smišljeno nametanje skupini ljudi ili zajednici takvih životnih uslova koji bi mogli posljediti njenim potpunim ili djelimičnim istrebljenjem;
- d) uvođenje mjera kojima je cilj sprečavanje rađanja unutar skupine ljudi;

e) prisilno preseljenje djece iz te u drugu skupinu ljudi;

kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Zločini protiv čovječnosti

Član 172

(1) Ko, kao dio širokog ili sistematskog napada usmjerenog bilo protiv kojeg civilnog stanovništva, znajući za takav napad, učini koje od ovih djela:

a) lišenje drugog lica života (ubistvo);

b) istrebljenje;

c) odvođenje u ropstvo;

d) deportacija ili prisilno preseljenje stanovništva;

e) zatvaranje ili drugo teško oduzimanje fizičke slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava;

f) mučenje;

g) prisiljavanje drugog lica, na seksualni odnos ili s njim izjednačenu seksualnu radnju (silovanje), seksualno ropstvo, prisilnu prostituciju, prisilnu trudnoću, prisilnu sterilizaciju ili bilo koji drugi oblik teškog seksualnog nasilja;

h) progon bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, polnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu, u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine;

i) prisilni nestanka lica;

j) zločin aparthejda;

k) druga nečovječna djela slične prirode, učinjena u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenja zdravlja, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(2) U smislu stava 1. ovog člana sljedeći pojmovi imaju ovo značenje:

a) Napad usmjeren protiv civilnog stanovništva jest ponašanje koje uključuje višestruko činjenje djela iz stava 1. ovog člana bilo protiv kojeg civilnog stanovništva na osnovu ili u cilju državne politike ili politike neke organizacije da se učini takav napad.

b) Istrebljenje uključuje namjerno nametanje takvih životnih uslova, a posebno uskraćivanje pristupa hrani i lijekovima, koji mogu posljediti uništenjem dijela stanovništva.

c) Odvođenje u ropstvo jest vršenje nad licem bilo kojeg ili svih ovlaštenja inače vezanih za pravo svojine, uključujući vršenje takvog ovlaštenja pri trgovanju ljudima, posebno ženama i djecom.

d) Deportacija ili prisilno preseljenje stanovništva jest prisilno iseljenje lica s teritorije na kojoj su zakonito prisutna protjerivanjem ili drugim mjerama prisile, bez osnova dopuštenih po međunarodnom pravu.

e) Mučenje jest namjerno nanošenje snažnog tjelesnog ili duševnog bola ili patnje licu zadržanom od strane počinioca ili pod nadzorom počinitelja, izuzimajući bol ili patnju koja je posljedica isključivo izvršenja zakonitih sankcija.

f) Prisilna trudnoća jest nezakonito zatočeništvo žene kojoj je prisilno prouzrokovana trudnoća, s namjerom da se utiče na etnički sastav bilo kojeg stanovništva ili da se učine druge teške povrede međunarodnog prava.

g) Progon jest namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.

h) Prisilni nestanak lica jest hapšenje, pritvaranje, ili otimanje lica, od strane ili s dopuštenjem, podrškom ili pristankom države ili političke organizacije, uz odbijanje da se prizna takvo lišenje slobode ili da se pruži informacija o sudbini ili o mjestu gdje se nalaze takva lica, s namjerom da se uklone od zaštite zakona na duže vrijeme.

i) Zločin aparthejda su nečovječne radnje slične prirode radnjama iz stava 1. ovog člana, učinjene u kontekstu institucionaliziranog režima sistematskog potlačivanja i dominacije jedne rasne skupine nad bilo kojom drugom rasnom skupinom ili skupinama ljudi, učinjene s namjerom održavanja takvog režima.

Ratni zločin protiv civilnog stanovništva

Član 173

(1) Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi ili učini koje od ovih djela:

a) napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedina civilna lica ili lica onesposobljena za borbu, a taj je napad posljedovao smrću, teškom tjelesnom ozljedom ili teškim narušenjem zdravlja ljudi;

b) napad bez izbora cilja kojim se pozljeđuje civilno stanovništvo;

c) ubijanja, namjerno nanošenje licu snažnog tjelesnog ili duševnog bola ili patnje (mučenje), nečovječno postupanje, biološke, medicinske ili druge naučne eksperimente, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja;

d) raseljenje, preseljenje ili prisilno odnarodnjenje ili prevođenje na drugu vjeru;

e) prisiljavanje drugog lica, na seksualni odnos ili s njim izjednačenu seksualnu radnju (silovanje), prisiljavanje na prostituciju, primjenjivanje mjera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protivpravno odvođenje u koncentracione logore i druga protivzakonita zatvaranja, oduzimanje prava na pravično i nepristrano suđenje, prisiljavanje na službu u neprijateljskim oružanim snagama ili u neprijateljskoj obavještajnoj službi ili upravi;

f) prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjivanje stanovništva, konfiskaciju imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protivpravno, samovoljno i vojnim potrebama neopravdano uništavanje ili prisvajanje imovine u velikim razmjerama, uzimanje nezakonite i nesrazmjerno velike kontribucije i rekvizicije, smanjenje vrijednosti domaće novčane jedinice ili protivzakonito izdavanje novca,

kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi ili učini koje od ovih djela:

a) napad na objekte posebno zaštićene međunarodnim pravom ili opšteopasne objekte i postrojenja kao što su brane, nasipi i nuklearne elektrane;

b) napad bez izbora cilja na civilne objekte koji su pod posebnom zaštitom međunarodnog prava, nebranjena mjesta i demilitarizovane zone;

c) dugotrajno oštećenje prirodnog okoliša velikih srazmjera, koje može da šteti zdravlju ili opstanku stanovništva.

(3) Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije, kao okupator naredi ili učini preseljenje dijelova civilnog stanovništva svoje pripadnosti na okupiranu teritoriju,

kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika

Član 174

Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata ili oružanog sukoba, prema ranjenicima, bolesnicima, brodolomcima ili sanitetskom ili vjerskom osoblju naredi ili učini koje od ovih djela:

a) lišenja drugih lica života (ubistva), namjerna nanošenja licima snažnog tjelesnog ili duševnog bola ili patnje (mučenja), nečovječno postupanje, biološke, medicinske ili druge naučne eksperimente, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije;

b) nanošenje velikih patnji ili ozljeda tijela ili povreda zdravlja;

c) protivpravno, samovoljno, vojnim potrebama neopravdano uništavanje ili prisvajanje u velikim razmjerima materijala, sredstava sanitetskog transporta i zaliha sanitetskih ustanova ili jedinica, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika

Član 175

Ko kršeći pravila međunarodnog prava, prema ratnim zarobljenicima naredi ili učini koje od ovih djela:

a) lišenja drugih lica života (ubistva), namjerna nanošenja licima snažnog tjelesnog ili duševnog bola ili patnje (mučenja), nečovječno postupanje, biološke, medicinske ili druge znanstvene eksperimente, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije;

b) nanošenje velikih patnji ili ozljeda tijela ili povreda zdravlja;

c) prisiljavanje na službu u neprijateljskim oružanim snagama ili lišavanje prava na pravično i nepristrano suđenje, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Organizovanje grupe ljudi i podstrekavanje na učinjenje krivičnih djela genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina

Član 176

(1) Ko organizira grupu ljudi radi učinjenja krivičnih djela iz člana 171. (Genocid), 172. (Zločini protiv čovječnosti), 173. (Ratni zločin protiv civilnog stanovništva), 174. (Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika) i 175. (Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika) ovog zakona, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(2) Ko postane pripadnik grupe ljudi iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Pripadnik grupe ljudi iz stava 1. ovog člana koji otkrije grupu ljudi prije nego što je u njenom sastavu ili za nju učinio krivično djelo, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine, a može se i osloboditi od kazne.

(4) Ko poziva ili podstrekava na učinjenje krivičnih djela iz čl. 171. do 175. ovog zakona, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Protivpravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja

Član 177

(1) Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata ili oružanog sukoba ubije ili rani neprijatelja koji je odložio oružje ili se bezuslovno predao ili nema sredstava za odbranu, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ako je ubistvo iz stava 1. ovog člana učinjeno na svirep ili podmukao način, iz koristoljublja ili iz drugih niskih pobuda, ili ako je ubijeno više lica, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(3) Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata ili oružanog sukoba naredi da u borbi ne smije biti preživjelih pripadnika neprijateljske vojske ili vodi borbu protiv neprijatelja na toj osnovi, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Protivpravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na ratištu

Član 178

(1) Ko naredi da se protivpravno oduzimaju stvari od ubijenih ili ranjenih na ratištu, ili ko učini takvo oduzimanje, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je krivično djelo iz stava 1. ovog člana učinjeno na svirep način, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Povrede zakona ili običaja rata

Član 179

(1) Ko za vrijeme rata ili oružanog sukoba naredi da se povrijede zakoni ili običaji rata ili ih sam povrijedi, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(2) Povrede zakona ili običaja rata iz stava 1. ovog člana uključuju:

- a) upotrebu bojnih otrova ili drugih ubojnih sredstava s ciljem izazivanja nepotrebne patnje;
- b) bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela ili pustošenje koje nije opravdano vojnim potrebama;
- c) napad ili bombardovanje bilo kojim sredstvima nebranjenih gradova, sela, nastambi ili zgrada;
- d) pljenidbu, uništavanje ili namjerno oštećenje ustanova namijenjenih vjerskim, dobrotvornim ili obrazovnim potrebama, nauci i umjetnosti, istorijskih spomenika i naučnih i umjetničkih djela;
- e) pljačku javne ili privatne imovine.

Individualna i komandna odgovornost

Član 180

(1) Lice koje planira, naredi, učini ili podstrekava ili pomaže u planiranju, pripremanju, ili učinjenju krivičnih djela iz člana 171. (Genocid), 172. (Zločini protiv čovječnosti), 173. (Ratni zločin protiv civilnog stanovništva), 174. (Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika), 175. (Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika), 177. (Protivpravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja), 178. (Protivpravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na ratištu) i 179. (Povrede zakona ili običaja rata) ovog zakona, krivo je za to krivično djelo. Službeni položaj bilo kojeg lica, bilo da se radi o šefu države ili vlade, ili o odgovornom službenom licu vlade, ne oslobađa takvo lice krivice niti utiče na ublažavanje kazne.

(2) Činjenica da je neko od krivičnih djela iz čl. 171. do 175. i čl. 177. do 179. ovog zakona učinjeno od strane podređenog, ne oslobađa njemu nadređeno lice od krivice ukoliko je to nadređeno lice znalo ili je moglo znati da se njen podređeni sprema učiniti takvo djelo, odnosno da je već učinio takvo djelo, a nadređeno lice je propustilo da preduzme nužne i razumne mjere da spreči učinjenje krivičnog djela, odnosno da počinilac tog djela bude kažnjen.

(3) Činjenica da je neko lice postupalo po naređenju vlade ili nekog njemu nadređenog lica, ne oslobađa je krivice, ali može uticati na ublažavanje kazne ako sud smatra da to interesi pravičnosti zahtijevaju.

Povreda parlamentara

Član 181

Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata ili oružanog sukoba vrijeđa, zlostavlja ili zadrži parlamentara ili njegovu pratnju ili im spreči povratak, ili na drugi način povrijedi njihovu nepovredivost, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Neopravdano odgađanje povratka ratnih zarobljenika

Član 182

Ko kršeći pravila međunarodnog prava, nakon završetka rata ili oružanog sukoba naredi ili izvrši neopravdano odgađanje povratka ratnih zarobljenika ili civilnih lica, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Uništavanje kulturnih, istorijskih i religijskih spomenika

Član 183

(1) Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata ili oružanog sukoba uništava kulturne, istorijske ili religijske spomenike, građevine ili ustanove namijenjene nauci, umjetnosti, vaspitanju, humanitarnim ili religijskim ciljevima, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana uništen jasno prepoznatljiv objekt koji je kao kulturno i duhovno naslijeđe naroda pod posebnom zaštitom međunarodnog prava, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

Zloupotreba međunarodnih znakova

Član 184

(1) Ko zloupotrijebi ili neovlašteno nosi zastavu ili znak Organizacije ujedinjenih naroda, ili znakove ili zastave Crvenog krsta ili znakove koji njima odgovaraju, ili druge priznate međunarodne znakove kojima se obilježavaju određeni objekti radi zaštite od vojnih djelovanja, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ko krivično djelo iz stava 1. ovog člana učini za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Zasnivanje ropskog odnosa i prevoz lica u ropskom odnosu

Član 185

(1) Ko kršeći pravila međunarodnog prava stavi drugog u ropски ili njemu sličan odnos ili ga drži u takvom odnosu, kupi, proda, preda drugom licu ili posreduje u kupovini, prodaji ili predaji takvog lica ili podstrekava drugog da proda svoju slobodu ili slobodu lica koje izdržava ili se o njemu stara, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ko kršeći pravila međunarodnog prava kupi, proda, preda drugom licu ili posreduje u kupovini, prodaji ili predaji lica koja nisu navršila 18 godina života radi usvajanja, odstranjivanja dijelova ljudskog tijela, iskorišćavanja radom ili u druge protupravne svrhe, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Ko kršeći pravila međunarodnog prava prevozi lica koja se nalaze u ropskom ili njemu sličnom odnosu, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Međunarodna trgovina ljudima

Član 186

(1) Ko upotrebom sile ili prijetnjom upotrebe sile ili drugim oblicima prinude, otmicom, prevarom ili obmanom, zloupotrebom ovlašćenja ili uticaja ili položaja bespomoćnosti ili davanjem ili primanjem isplata ili drugih koristi kako bi privolio lice koje ima kontrolu nad drugim licem, vrbuje, preveze, preda, sakrije ili primi lice u svrhu iskorišćavanja tog lica u državi u kojoj to lice nema prebivalište ili čiji nije državljanin, kazniće se kaznom zatvora od najmanje pet godina.

(2) Ko vrbuje, navodi, preveze, preda, sakrije ili primi lice koje nije navršilo 18 godina života u svrhu iskorišćavanja prostitucijom ili drugim oblikom seksualnog iskorišćavanja, prisilnim radom ili uslugama, ropstvom ili njemu sličnim odnosom, služenjem, odstranjivanjem dijelova ljudskog tijela ili u svrhu kakvog drugog iskorišćavanja, u državi u kojoj to lice nema prebivalište ili čiji nije državljanin, kazniće se kaznom zatvora od najmanje deset godina.

(3) Ako je krivično djelo iz st. (1) i (2) ovog člana izvršilo službeno lice prilikom vršenja službene dužnosti, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od najmanje deset godina.

(4) Ko krivotvori, pribavi ili izda putnu ili ličnu ispravu ili koristi, zadržava, oduzima, mijenja, oštećuje, uništava putnu ili ličnu ispravu drugog lica u svrhu omogućavanja međunarodne trgovine ljudima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne do pet godina.

(5) Ko koristi usluge žrtve međunarodne trgovine ljudima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest mjeseci do pet godina.

(6) Ako su izvršenjem krivičnog djela iz st. (1) i (2) ovog člana prouzrokovani teže narušavanje zdravlja, teška tjelesna povreda ili smrt lica iz st. (1) i (2) ovog člana, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(7) Iskorišćavanje u smislu stava (1) ovog člana podrazumijeva: prostituciju drugog lica ili druge oblike seksualnog iskorišćavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili njemu sličan odnos, služenje, odstranjivanje dijelova ljudskog tijela ili kakvo drugo iskorišćavanje.

(8) Predmeti, prevozna sredstva i objekti upotrijebljeni za izvršenje djela biće oduzeti.

(9) Na postojanje krivičnog djela međunarodne trgovine ljudima bez uticaja je okolnost da li je lice koje je žrtva međunarodne trgovine ljudima pristalo na iskorišćavanje.

(10) Protiv žrtve međunarodne trgovine ljudima koju je počinitelj krivičnog djela prisilio da učestvuje u izvršenju drugog krivičnog djela neće se voditi krivični postupak, ako je takvo njeno postupanje bilo neposredna posljedica njenog statusa žrtve međunarodne trgovine ljudima.

Organizovana međunarodna trgovina ljudima

Član 186a

(1) Ko organizuje ili rukovodi grupom ili drugim udruženjem koje zajedničkim djelovanjem počini krivično djelo iz člana 186. ovog zakona (Međunarodna trgovina ljudima), kazniće se kaznom zatvora od najmanje deset godina ili dugotrajnim zatvorom.

(2) Ko počini krivično djelo u okviru grupe ili drugog udruženja iz stava (1) ovog člana ili na drugi način pomaže grupu ili udruženje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset godina.

(3) Na pripadnika organizovane grupe ili drugog udruženja iz stava (1) ovog člana primjenjuju se odredbe člana 250. st. (4) i (5) ovog zakona (Organizovani kriminal).

Međunarodno navođenje na prostituciju

Član 187

(1) Ko radi zarade ili druge koristi navodi, podstiče ili namamljuje drugog na pružanje seksualnih usluga ili na drugi način omogući njegovu predaju drugom radi pružanja seksualnih usluga ili na bilo koji način učestvuje u organizovanju ili vođenju pružanja seksualnih usluga u državi u kojoj to lice nema prebivalište ili čiji nije državljanin,

kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest mjeseci do pet godina.

(2) Činjenica da se lice koje se navodi, podstiče ili namamljuje već bavilo prostitucijom ne utiče na postojanje krivičnog djela.

Član 188

(brisano)

Krijumčarenje lica

Član 189

(1) Ko u namjeri da pribavi za sebe ili drugog neku korist, nedozvoljeno prevede ili omogući prevođenje jednog ili više migranata ili drugih lica preko državne granice ili ko u tu svrhu sačini, nabavi ili posjeduje lažne putne ili lične isprave kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ko vrbuje, preveze, sakrije, pruži zaštitu ili na drugi način omogući boravak krijumčarenih lica u Bosni i Hercegovini kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je djelo iz stavova (1) i (2) ovog člana počinjeno u sastavu organizovane grupe ili grupe za organizovani kriminal, zloupotrebom službenog položaja ili na način kojim se ugrožava život, zdravlje ili bezbjednost krijumčarenih lica ili je prema njima postupano u svrhu iskorišćavanja ili na drugi nečovječan ili ponižavajući način, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri do petnaest godina.

(4) Kaznom iz stava (3) ovog člana kazniće se i onaj ko djelo iz stavova (1) i (2) ovog člana poćini prema licu koje nije navršilo 18 godina ųivota.

(5) Ako je zbog djela iz stavova (1) i (2) ovog člana nastupila smrt jedne ili više krijumćarenih lica, poćinilac će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(6) Predmeti ili prevozna sredstva upotrijebljena za izvršenje djela oduzeće se.

Organizovanje grupe ili udruųenja za izvršenje krivićnog djela "krijumćarenje migranata"

Ćlan 189a

(1) Ko organizuje grupu ili drugo udruųenje za izvršenje krivićnog djela iz člana 189. ovog zakona (Krijumćarenje ljudi), kazniće se kaznom zatvora od najmanje tri godine.

(2) Ko postane pripadnik grupe ili drugog udruųenja iz stava (1) ovog člana ili na drugi naćin pomaųe grupu ili udruųenje kazniće se kaznom zatvora najmanje jednu godinu.

(3) Na organizatora ili rukovodioca organizovane grupe ili drugog udruųenja u ćijem sastavu su djela iz stava (1) ovog člana poćinjena i njihove pripadnike primjenjuju se odredbe iz člana 250. (*Organizovani kriminal*) ovog zakona.

Mućenje i drugi oblici surovog i nećovjećnog postupanja

Ćlan 190

(1) Sluųbeno lice u institucijama Bosne i Hercegovine ili bilo koje drugo lice koje djeluje u svojstvu sluųbenog lica u institucijama Bosne i Hercegovine, po naredbi, na podsticaj ili sa izrićitim ili prećutnim pristankom sluųbenog lica u institucijama Bosne i Hercegovine ili bilo kojeg drugog lica koje djeluje u svojstvu sluųbenog lica u institucijama Bosne i Hercegovine, koje nanese drugom fizićku ili duųevnu bol ili teųku fizićku ili duųevnu patnju s ciljem da dobije od njega ili trećeg lica informaciju ili priznanje ili s ciljem da se kazni za krivićno djelo koje je poćinio ili se sumnja da je poćinio on ili treće lice ili koje ga zastraųuje ili prisiljava iz bilo kojeg drugog razloga zasnovanog na bilo kojoj vrsti diskriminacije,

kazniće se kaznom zatvora od najmanje ųest godina.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se i sluųbeno lice u institucijama Bosne i Hercegovine ili bilo koje drugo lice koje djeluje u svojstvu sluųbenog lica u institucijama Bosne i Hercegovine koje je naredilo ili podsticalo na poćinjenje krivićnog djela ili dalo izrićit pristanak ili znalo i prećutno se saglasilo sa poćinjenjem krivićnog djela iz stava (1) ovog člana.

Prisilni nestanak

Ćlan 190a

(1) Sluųbeno lice u institucijama Bosne i Hercegovine ili bilo koje drugo lice koje djeluje u svojstvu sluųbenog lica u institucijama Bosne i Hercegovine ili po narećenju ili na podsticaj ili sa izrićitim ili prećutnim pristankom sluųbenog lica u institucijama Bosne i Hercegovine, koje drugo lice zatvori, drųi zatvoreno ili ga na drugi naćin liųi slobode kretanja i pri tome odbije da prizna da ga je liųilo slobode ili skriva informacije o sudbini ili lokaciji tog lica, stavljajući ga tako izvan zaųtite zakona,

kazniće se kaznom zatvora od najmanje osam godina.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se i sluųbeno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje je naredilo ili podsticalo ili dalo izrićit pristanak ili znalo i prećutno se saglasilo sa poćinjenjem krivićnog djela iz stava (1) ovog člana.

(3) Ko je kao pretpostavljeni znao ili je svjesno zanemario informaciju da je njemu podrećeni poćinilac poćinio krivićno djelo iz stava (1) ovog člana ili da se nalazi pred poćinjenjem krivićnog djela, a bio je odgovoran i imao kontrolu nad postupcima koji su se odnosili na poćinjenje krivićnog djela iz stava (1) ovog člana, pa nije preduzeo sve potrebne i razumne mjere u njegovoj moći da sprijeći ili onemogući izvršenje krivićnog djela iz stava (1) ovog člana ili da to pitanje preda drųavnim vlastima radi istrage i krivićnog gonjenja,

kazniće se kaznom zatvora od najmanje osam godina.

(4) Činjenica da je neko lice postupalo po naređenju vlade ili nekog njemu nadređenog lica ne oslobađa ga krivice, ali može uticati na ublažavanje kazne ako sud smatra da to interesi pravičnosti zahtijevaju. Lice koje odbije izvršiti takvo naređenje neće biti kažnjeno.

Uzimanje talaca

Član 191

(1) Ko drugoga zatvori, drži zatvorenog ili mu na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja, ili ga drži i prijeti da će ga ubiti, povrijediti ili nadalje zadržavati kao taoca, u cilju da primora Bosnu i Hercegovinu, neku drugu državu ili međunarodnu međuvladinu organizaciju da nešto izvrši ili ne izvrši, kao izričiti ili prećutni uslov za oslobađanje taoca, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Ako je usljed krivičnog djela iz stava 1. ovog člana nastupila smrt otegot lica, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Ako je pri učinjenju krivičnog djela iz stava 1. ovog člana počinitelj oteto lice s umišljajem lišio života, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Ugrožavanje lica pod međunarodnopravnom zaštitom

Član 192

(1) Ko lice pod međunarodnopravnom zaštitom zatvori, drži zatvorenog ili mu na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja, u cilju da njega ili neko drugo lice primora da nešto izvrši ili ne izvrši, ili ko učini neko drugo nasilje prema licu pod međunarodnopravnom zaštitom ili protiv njegove slobode, ili napadne njegove službene prostorije, privatni smještaj ili prevozno sredstvo, a takav bi napad mogao ugroziti njegovu ličnost ili slobodu, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Ako je usljed krivičnog djela iz stava 1. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Ako je pri učinjenju krivičnog djela iz stava 1. ovog člana počinitelj neko lice s umišljajem lišio života, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(4) Ko ugrozi bezbjednost lica iz stava 1. ovog člana ozbiljnom prijetnjom da će napasti njega, njegove službene prostorije, privatni stan ili prevozno sredstvo, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Neovlašteni promet oružjem i vojnom opremom te proizvodima dvojne upotrebe

Član 193

(1) Ko uvozi, izvozi, prevozi ili posreduje u prometu oružja ili vojne opreme bez dozvole propisane zakonom Bosne i Hercegovine ili u suprotnosti s međunarodnim pravom, ili ko daje krive podatke ili propusti prikazati činjenice u postupku davanja dozvole u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine, ili ko propusti u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine registrovati ugovor u vezi oružja ili vojne opreme, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Ko počini krivično djelo iz stava (1) ovog člana u pogledu proizvoda, računarskih programa ili tehnologije koji se mogu upotrijebiti u vojne svrhe, kazniće se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(3) Ko organizuje grupu ljudi u cilju učinjenja krivičnog djela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(4) Ko učini krivično djelo iz člana 1. ovog zakona iz nehata, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(5) Ko počini krivično djelo iz stava (2) ovog člana iz nehata, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(6) Oružje, vojna oprema, proizvodi dvojne upotrebe, kao i sredstva za njihov prevoz ili rasturanje oduzeće se.

Nedozvoljeno oružje i druga borbena sredstva

Član 193a

(1) Ko, protivno propisima Bosne i Hercegovine ili pravilima međunarodnog prava, izradi ili usavrši, proizvede, nabavi, gomila ili uskladišti, nudi na prodaju ili kupuje, posreduje u kupovini ili prodaji ili na drugi način neposredno ili posredno prenese drugome, posjeduje ili prevozi hemijsko ili biološko oružje ili kakvo drugo sredstvo borbe koje je zabranjeno pravilima međunarodnoga prava,

kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ko na bilo koji način upotrijebi hemijsko ili biološko oružje ili borbena sredstva zabranjena pravilima međunarodnog prava

kazniće se kaznom zatvora od pet godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(3) Ko iskoristi sredstva za kontrolu nereda kao metod ratovanja

kazniće se kaznom zatvora od jedne do tri godine.

(4) Ko za vrijeme rata ili oružanog sukoba naredi da se upotrijebi hemijsko ili biološko oružje ili kakva borbena sredstva ili način borbe koji su zabranjeni pravilima međunarodnoga prava, ili ih sam upotrijebi,

kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(5) Ako je krivičnim djelom iz stava (1), (2) i (3) ovog člana prouzrokovana smrt jednog ili više lica, ili su nastupile teške posljedice za zdravlje ljudi ili životinja ili teške posljedice po okolinu,

počinilac će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(6) Ko vojno priprema upotrebu oružja, sredstva ili načina iz stava (2) ovog člana,

kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

(7) Hemijsko ili biološko oružje, kakvo drugo sredstvo borbe zabranjeno pravilima međunarodnog prava te sredstva za kontrolu nereda iz ovog člana, kao i sredstva za njihov prevoz ili rasturanje oduzeće se.

Član 193b

(1) Ko uvozi, izvozi, prevozi ili posreduje u prodaji ili prometu hemikalija bez dozvole propisane Zakonom o implementaciji Konvencije o zabrani razvijanja, proizvodnje, gomilanja i korišćenja hemijskog oružja i njegovom uništavanju (u daljnjem tekstu: "Zakonom o implementaciji Konvencije"), ili ko daje neistinite podatke u postupku izdavanja dozvole u skladu sa Zakonom o implementaciji Konvencije, kazniće se kaznom zatvora od tri do deset godina.

(2) Ko organizuje grupu ljudi s ciljem činjenja djela iz stava (1) ovog člana kazniće se kaznom zatvora od pet godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(3) Ko iz nehata učini djelo iz stava (1) ovog člana kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Hemikalije iz ovog člana oduzeće se.

Aktivnosti protivne režimima propisanim Zakonom o sprovođenju Konvencije o zabrani razvijanja, proizvodnje, gomilanja i korišćenja hemijskog oružja i o njegovom uništavanju

Član 193c

(1) Ko preduzme aktivnosti protivne režimima za aktivnosti koje uključuju hemikalije sa Liste 1 i Liste 2 Zakona o implementaciji Konvencije kazniće se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(2) Ko preduzme aktivnosti protivne režimima za aktivnosti koje uključuju hemikalije sa Liste 3 Zakona o implementaciji Konvencije kazniće se kaznom zatvora od jedne do tri godine.

(3) Ko uskladišti hemikalije bez dozvole propisane Zakonom o implementaciji Konvencije kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(4) Hemikalije iz stava (3) ovog člana oduzeće se.

Neovlašćeno pribavljanje i raspolaganje nuklearnim materijalom

Član 194

(1) Ko nuklearni ili drugi radioaktivni materijal ili uređaj neovlašćeno pribavi, primi, preda drugome ili mu omogući da dođe u posjed ili posjeduje, koristi, prenese, preradi, odloži, uskladišti ili rasprostrani, kazniće se kaznom zatvora do pet godina.

(2) Ko nuklearni ili drugi radioaktivni materijal ili uređaj pribavi krađom, prevarom, silom, prijetnjom ili bilo kojim drugim načinom zastrašivanja, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ko krivičnim djelom iz stavova (1) i (2) ovog člana izazove opasnost za život ili zdravlje ljudi ili opasnost za imovinu ili životnu sredinu velikih razmjera, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) Ako je zbog krivičnog djela iz stavova (1), (2) i (3) ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica ili šteta po imovinu ili životnu sredinu velikih razmjera, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(5) Ko krivično djelo iz stavova (1) i (3) ovog člana učini iz nehata kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

(6) Ko krivično djelo iz stava (4) ovog člana učini iz nehata, kazniće se kaznom zatvora do deset godina.

(7) Ko s ciljem da primora neku državu ili međunarodnu organizaciju ili fizičko ili pravno lice da nešto učini ili ne učini prijeti upotrebom nuklearnog materijala radi ugrožavanja života ljudi ili imovine velikih razmjera, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(8) Nuklearni ili drugi radioaktivni materijal ili uređaj iz ovog člana te sredstva za njihov prevoz oduzeće se.

Ugrožavanje nuklearnog objekta

Član 194a

(1) Ko počini djelo usmjereno na ometanje rada nuklearnog objekta ili koristi ili ošteti nuklearni objekat na način koji prouzrokuje opasnost od ispuštanja nuklearnog ili drugog radioaktivnog materijala, kazniće se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(2) Ko krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana izazove opasnost za život ili zdravlje ljudi ili opasnost za imovinu ili životnu sredinu velikih razmjera, kazniće se kaznom zatvora najmanje jednu godinu.

(3) Ko počini krivično djelo iz stavova (1) i (2) ovog člana iz nehata, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(4) Ako je zbog krivičnog djela iz stavova (1) i (2) ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica ili šteta po imovinu ili životnu sredinu velikih razmjera, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(5) Ko počini krivično djelo iz stava (4) ovog člana iz nehata kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(6) Prijetnja izvršenjem nekog od djela iz stavova (1) i (2) ovog člana kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

Neovlašteni promet opojnim drogama

Član 195

(1) Ko neovlašćeno vrši međunarodnu prodaju ili prenos ili nudi na prodaju ili radi prodaje kupuje, drži, prevozi ili prenosi, ili posreduje u međunarodnoj prodaji ili kupovini, šalje, isporučuje, uvozi,

izvozi ili na drugi način neovlašteno stavlja u međunarodni promet supstance ili preparate koji su propisom proglašeni opojnim drogama, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Ko organizuje grupu ljudi radi činenja krivičnog djela iz stava 1. ovog člana, ili ko postane članom takve organizovane grupe ljudi, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Ko u međunarodnoj transakciji neovlašteno pravi, nabavlja, posreduje ili daje na upotrebu opremu, materijal ili supstancu znajući da će biti upotrebljeni za proizvodnju opojnih droga, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Opojne droge i sredstva za njihovo spravljanje oduzeće se.

Piratstvo

Član 196

(1) Član posade ili putnik na brodu ili u avionu, izuzev vojnog i javnog broda ili aviona, koji s namjerom da sebi ili drugom pribavi imovinsku ili neimovinsku korist ili da drugom prouzrokuje kakvu štetu, na otvorenom moru ili na teritoriji koja nije pod vlašću nijedne države učini protivpravno nasilje ili ko kakvu drugu prisilu protiv drugog broda ili aviona ili protiv lica ili stvari koja se nalaze na njima, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ako je usljed krivičnog djela iz stava 1. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, uništenje broda ili aviona, ili drugo veliko razaranje, počinilac će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Ako je pri učinjenju krivičnog djela iz stava 1. ovog člana počinilac s umišljajem lišio života jedno ili više lica, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Otmica aviona ili broda ili zauzimanje fiksne platforme

Član 197

(1) Ko silom ili prijetnjom da će upotrijebiti silu, ili drugim oblikom zastrašivanja, preuzme ili vrši kontrolu nad avionom koji se nalazi u letu, nad brodom ili plutajućim objektom bilo koje vrste ili fiksnom platformom, kazniće se kaznom zatvora najmanje jednu godinu.

(2) Ako je usljed krivičnog djela iz stava 1. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, ili je prouzrokovano uništenje otetog aviona, broda ili plutajućeg objekta ili fiksne platforme, ili je nastupila druga imovinska šteta, počinilac će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Ako je pri učinjenju krivičnog djela iz stava 1. ovog člana počinilac neko lice s umišljajem lišio života, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Ugrožavanje bezbjednosti vazdušne ili morske plovidbe ili fiksnih platformi

Član 198

(1) Ko izvrši nasilje prema licu u avionu u letu, uništi službujući avion ili prouzrokuje štetu takvom avionu, unese ili prouzrokuje unošenje u službujući avion, bilo kojim sredstvima, eksplozivne ili druge naprave ili supstance prikladne uništiti ili oštetiti avion, uništi ili ošteti uređaje vazdušne plovidbe ili navigacionih instrumenata ili ometa njihov rad, daje obavještenja za koja mu je poznato da su lažna, propusti dužost kontrole nad bezbjednosti leta aviona, ili učini drugo nasilje ugrožavajući bezbjednost leta, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se ko izvrši nasilje prema licu na međunarodnom aerodromu, ili uništi ili ozbiljno ošteti aerodromske uređaje ili avion izvan službe, ili omete pružanje aerodromskih usluga.

(3) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se ko izvrši nasilje prema licu na brodu ili plutajućem objektu ili fiksnoj platformi, uništi brod ili plutajući objekat ili fiksnu platformu ili prouzrokuje štetu brodu, plutajućem objektu ili njihovom teretu ili fiksnoj platformi, unese ili prouzrokuje unošenje na brod ili plutajući objekat ili fiksnu platformu, bilo kojim sredstvima, eksplozivne ili druge naprave ili supstance koje mogu da unište ili oštete brod, plutajući objekat ili njihov teret ili fiksnu

platformu, uništi ili ošteti maritimne navigacione uređaje ili ometa njihov rad, daje obavještenja za koja mu je poznato da su lažna, ili učini drugo nasilje ugrožavajući sigurnu navigaciju ili bezbjednost plovidbe broda ili bezbjednost plutajućeg objekta ili fiksne platforme.

(4) Ako je pri učinjenju krivičnog djela iz st. 1. do 3. ovog člana neko lice s umišljajem lišeno života, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(5) Ako je usljed krivičnog djela iz st. 1. do 3. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, ili je prouzrokovana šteta velikih razmjera na avionu, brodu ili plutajućem objektu ili fiksnoj platformi ili druga imovinska šteta velikih razmjera, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(6) Ko učini krivično djelo iz st. 1. do 3. ovog člana iz nehata, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(7) Ako je usljed krivičnog djela iz stava 6. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, ili je prouzrokovana šteta velikih razmjera na avionu, brodu ili plutajućem objektu ili fiksnoj platformi ili druga imovinska šteta velikih razmjera, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Uništenje i uklanjanje znakova koji služe bezbjednosti vazdušnog saobraćaja

Član 199

Ko uništi, ošteti ili ukloni znak koji služi bezbjednosti vazdušnog saobraćaja, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Zloupotreba telekomunikacionih znakova

Član 200

Ko zlonamjerno ili bez potrebe otpravi međunarodno ugovoreni znak za pozivanje u pomoć ili znak da prijete opasnost, ili ko telekomunikacionim znakom obmane da postoji bezbjednost, ili ko zloupotrijebi međunarodno ugovoreni telekomunikacioni znak, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Terorizam

Član 201

(1) Ko počini teroristički čin s ciljem ozbiljnog zastrašivanja stanovništva ili prisiljavanja organa vlasti Bosne i Hercegovine, vlade druge zemlje ili međunarodne organizacije, da što izvrši ili ne izvrši, ili s ciljem ozbiljne destabilizacije ili uništavanja osnovnih političkih, ustavnih, privrednih ili društvenih struktura Bosne i Hercegovine, druge zemlje ili međunarodne organizacije, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(2) Ako je usljed krivičnog djela iz stava 1. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje osam godina.

(3) Ako je pri učinjenju krivičnog djela iz stava 1. ovog člana počinitelj neko lice s umišljajem lišio života, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(4) Ko nabavi ili pripremi sredstvo ili ukloni prepreku ili preduzme neku drugu radnju kojom stvori uslove za izvršenje krivičnog djela iz stava (1) ovog člana, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(5) Teroristički čin, u smislu ovog člana, podrazumijeva koju od sljedećih radnji, koja s obzirom na svoju prirodu ili kontekst može ozbiljno oštetiti državu ili međunarodnu organizaciju:

a) napad na život lica koji može prouzrokovati njegovu smrt;

b) napad na fizički integritet lica;

c) protivpravno zatvaranje, držanje zatvorenim ili na drugi način oduzimanje ili ograničavanje slobode kretanja drugog lica, s ciljem da njega ili nekoga drugoga prisili da što izvrši, ne izvrši ili trpi (otmica) ili uzimanje talaca;

d) nanošenje velike štete objektima Bosne i Hercegovine, vlade druge države ili javnim objektima, transportnom sistemu, objektima infrastrukture uključujući informacijski sistem, fiksnoj platformi koja se nalazi u kontinentalnom pojasu, javnom mjestu ili privatnoj imovini, za koju štetu je vjerovatno da će ugroziti ljudski život ili dovesti do znatne privredne štete;

e) otmica aviona, broda ili drugog sredstva javnog saobraćaja ili za prevoz roba;

f) proizvodnja, posjedovanje, sticanje, prevoz, snabdijevanje, korištenje ili osposobljavanje za korištenje oružja, eksploziva, nuklearnog, biološkog ili hemijskog oružja ili radioaktivnog materijala, kao i istraživanje i razvoj biološkog i hemijskog oružja ili radioaktivnog materijala;

g) ispuštanje opasnih materija ili izazivanje požara, eksplozija ili poplava s posljedicom ugrožavanja ljudskih života;

h) ometanje ili zaustavljanje snabdijevanja vodom, električnom energijom ili drugim osnovnim prirodnim resursom s posljedicom ugrožavanja ljudskih života;

i) prijetnja učinjenjem kojeg djela iz tač. a) do h) ovog stava.

Finansiranje terorističkih aktivnosti

Član 202

(1) Ko na bilo koji način, neposredno ili posredno, dâ, prikupi ili na drugi način obezbijedi sredstva s ciljem njihove upotrebe ili znajući da će, u cjelini ili djelimično, biti upotrijebljena za izvršenje nekog od krivičnih djela iz čl. 191. (Uzimanje talaca), 192. (Ugrožavanje lica pod međunarodnom pravnom zaštitom), 194. (Neovlašćeno pribavljanje ili raspolaganje nuklearnim materijalom), 194a. (Ugrožavanje nuklearnog objekta), 196. (Piratstvo), 197. (Otmica aviona ili broda ili zauzimanje fiksne platforme), 198. (Ugrožavanje bezbjednosti vazdušne ili morske plovidbe ili fiksni platformi), 199. (Uništenje i uklanjanje znakova koji služe bezbjednosti vazdušnog saobraćaja), 200. (Zloupotreba telekomunikacionih znakova), 201. (Terorizam), 202a. (Javno podsticanje na terorističke aktivnosti), 202b. (Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti), 202c. (Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti) ovog zakona ili svakog drugog krivičnog djela koje može prouzrokovati smrt ili težu tjelesnu povredu civila ili lica koje aktivno ne učestvuje u neprijateljstvima u oružanom sukobu, kada je svrha takvog djela, po njegovoj prirodi ili kontekstu, zastrašivanje stanovništva ili prisiljavanje organa vlasti Bosne i Hercegovine ili drugih vlasti ili međunarodne organizacije da nešto učini ili ne učini, bez obzira na to da li su terorističke aktivnosti izvršene i da li su sredstva korišćena za izvršavanje terorističkih aktivnosti, kazniće se kaznom zatvora od najmanje tri godine.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se ko na bilo koji način, neposredno ili posredno, dâ ili prikupi ili na drugi način obezbijedi sredstva:

a) s ciljem da ih, u potpunosti ili djelimično, terorističke organizacije ili pojedinačni teroristi upotrijebe u bilo koju svrhu, ili

b) znajući da će ih, u potpunosti ili djelimično, terorističke organizacije ili pojedinačni teroristi upotrijebiti za izvršenje krivičnih djela iz stava (1) ovog člana.

(3) Prikupljena sredstva namijenjena za izvršenje ili nastala izvršenjem krivičnog djela iz stava (1) ovog člana biće oduzeta.

(4) Sredstvima iz st. (1) i (2) ovog člana smatraju se sredstva svake vrste, bilo da se sastoje u stvarima ili pravima, bilo materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, bez obzira na to kako su stečena, te pravni dokumenti ili instrumenti u svakom obliku, uključujući i elektronske ili digitalne, koji dokazuju vlasništvo ili pravo vlasništva nad imovinom, uključujući ali ne ograničavajući se na bankarske kredite, putničke čekove, bankarske čekove, novčane naloge, udjele, hartije od vrijednosti, obveznice, mjenice i kreditna pisma.

Javno podsticanje na terorističke aktivnosti

Član 202a

Ko javno, putem sredstva informisanja, distribuirati ili na bilo koji drugi način uputi poruku javnosti čiji je cilj podsticanje drugog da počini krivično djelo iz člana: 191. (*Uzimanje talaca*),

192. (Ugrožavanje lica pod međunarodnopravnom zaštitom) 194. (Neovlašćeno pribavljanje ili raspolaganje nuklearnim materijalom), 194a. (Ugrožavanje nuklearnog objekta), 196. (Piratstvo), 197. (Otmica aviona ili broda ili zauzimanje fiksne platforme), 198. (Ugrožavanje bezbjednosti vazdušne ili morske plovidbe ili fiksni platformi), 199. (Uništenje i uklanjanje znakova koji služe bezbjednosti vazdušnog saobraćaja), 200. (Zloupotreba telekomunikacionih znakova), 201. (Terorizam), 202. (Finansiranje terorističkih aktivnosti), 202b. (Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti), 202c. (Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti), 202d. (Organizovanje terorističke grupe) ovog zakona, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti

Član 202b

Ko vrbuje ili navodi drugog da učini ili da učestvuje ili da pomaže u izvršenju ili da se pridruži terorističkoj grupi radi izvršenja nekog od krivičnih djela iz člana 191. (Uzimanje talaca), 192. (Ugrožavanje lica pod međunarodnopravnom zaštitom), 194. (Neovlašćeno pribavljanje ili raspolaganje nuklearnim materijalom), 194a. (Ugrožavanje nuklearnog objekta), 196. (Piratstvo), 197. (Otmica aviona ili broda ili zauzimanje fiksne platforme), 198. (Ugrožavanje bezbjednosti vazdušne ili morske plovidbe ili fiksni platformi), 199. (Uništenje i uklanjanje znakova koji služe bezbjednosti vazdušnog saobraćaja), 200. (Zloupotreba telekomunikacionih znakova), 201. (Terorizam), 202. (Finansiranje terorističkih aktivnosti) 202a. (Javno podsticanje na terorističke aktivnosti) ili 202c. (Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti) ovog zakona, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti

Član 202c

(1) Ko drugog osposobi za pravljenje ili korišćenje eksploziva, vatrenog oružja ili drugog oružja ili štetnih ili opasnih supstanci ili eksplozivnih naprava ili podučiti o drugim konkretnim metodama, tehnikama ili vještinama, u svrhu učinjenja kojeg od krivičnih djela iz člana: 191. (Uzimanje talaca), 192. (Ugrožavanje lica pod međunarodnopravnom zaštitom), 194. (Neovlašćeno pribavljanje ili raspolaganje nuklearnim materijalom), 194a. (Ugrožavanje nuklearnog objekta), 196. (Piratstvo), 197. (Otmica aviona ili broda ili zauzimanje fiksne platforme), 198. (Ugrožavanje bezbjednosti vazdušne ili morske plovidbe ili fiksni platformi), 199. (Uništenje i uklanjanje znakova koji služe bezbjednosti vazdušnog saobraćaja), 200. (Zloupotreba telekomunikacionih znakova), 201. (Terorizam), 202. (Finansiranje terorističkih aktivnosti), 202a. (Javno podsticanje na terorističke aktivnosti) ili 202b. (Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti), kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se i lice koje da sredstva za obuku ili na bilo koji način stavi na raspolaganje prostoriju ili drugi prostor, znajući da će biti upotrijebljeni za izvršenje krivičnog djela iz stava (1) ovog člana.

Organizovanje terorističke grupe

Član 202d

(1) Ko organizuje terorističku grupu ili na drugi način udružuje najmanje tri lica radi izvršenja nekog od krivičnih djela iz člana: 191. (Uzimanje talaca), 192. (Ugrožavanje lica pod međunarodnopravnom zaštitom), 194. (Neovlašćeno pribavljanje ili raspolaganje nuklearnim materijalom), 194a. (Ugrožavanje nuklearnog objekta), 196. (Piratstvo), 197. (Otmica aviona ili broda ili zauzimanje fiksne platforme), 198. (Ugrožavanje bezbjednosti vazdušne ili morske plovidbe ili fiksni platformi), 199. (Uništenje i uklanjanje znakova koji služe bezbjednosti vazdušnog saobraćaja), 200. (Zloupotreba telekomunikacionih znakova), 201. (Terorizam), 202. (Finansiranje terorističkih aktivnosti), 202a. (Javno podsticanje na terorističke aktivnosti), 202b. (Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti) ili 202c. (Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti), kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(2) Ko postane pripadnik grupe iz stava (1) ovog člana ili na bilo koji drugi način učestvuje u aktivnostima terorističke grupe, uključujući pružanje finansijske i bilo koje druge pomoći, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(3) Pripadnik grupe iz stava (1) ovog člana koji otkrije grupu prije nego što je u njenom sastavu ili za nju počinio krivično djelo kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine, a može biti i oslobođen kazne.

Neizvršavanje naredbi i presuda Međunarodnog krivičnog suda

Član 203

Službeno lice u institucijama Bosne i Hercegovine, institucijama entiteta i institucijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koje odbije postupiti po naredbi Međunarodnog krivičnog suda da se liši slobode ili pritvori ili izruči Međunarodnom krivičnom sudu lice protiv kojeg je pokrenut postupak pred Međunarodnim krivičnim sudom, ili na drugi način onemogućava izvršenje te naredbe, ili koja odbije izvršenje pravosnažne i izvršne presude Međunarodnog krivičnog suda ili na drugi način onemogućava izvršenje takve presude, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

XVIII - GLAVA OSAMNAESTA - KRIVIČNA DJELA PROTIV PRIVREDE I JEDINSTVA TRŽIŠTA TE KRIVIČNA DJELA IZ OBLASTI CARINA

Povreda ravnopravnosti u vršenju privredne djelatnosti

Član 204

Ko zloupotrebom svog službenog ili uticajnog položaja ili ovlaštenja u institucijama Bosne i Hercegovine ograniči slobodno kretanje ljudi, roba, usluga i kapitala, između entiteta ili između entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, uskrati ili ograniči pravo privrednog društva ili drugog pravnog lica da se na teritoriji drugog entiteta ili Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine bavi prometom robe i usluga, ili stavi privredno društvo ili drugo pravno lice u neravnopravan položaj prema drugim pravnim licima u pogledu uslova za rad ili za vršenje prometa robe i usluga, ili ograniči slobodnu razmjenu robe i usluga između entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Krivotvorenje novca

Član 205

(1) Ko načini lažan novac s ciljem da ga stavi u opticaj kao pravi, ili ko preinači pravi novac s ciljem da ga stavi u opticaj, ili ko lažan novac stavi u opticaj, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se ko pribavlja lažan novac s ciljem da ga stavi u opticaj kao pravi.

(3) Ako je usljed krivičnog djela iz st. 1. i 2. ovog člana došlo do poremećaja u privredi Bosne i Hercegovine, počinilac će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(4) Ko lažan novac koji je primio kao pravi stavi u opticaj, ili ko zna da je lažan novac načinjen ili da je lažan novac stavljen u opticaj, pa to ne prijavi, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(5) Lažan novac će se oduzeti.

Krivotvorenje hartija od vrijednosti

Član 206

(1) Ko načini lažne hartije od vrijednosti izdate na osnovu propisa Bosne i Hercegovine s ciljem da ih stavi u opticaj kao prave, ili ko preinači takve hartije od vrijednosti s ciljem da ih stavi u opticaj, ili ko stavi takve lažne hartije od vrijednosti u opticaj, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ako je usljed krivičnog djela iz stava 1. ovog člana došlo do poremećaja u privredi Bosne i Hercegovine, počinilac će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Lažne hartije od vrijednosti će se oduzeti.

Krivotvorenje znakova za vrijednost

Član 207

(1) Ko načini lažne taksene ili poštanske marke ili druge znakove za vrijednost izdate na osnovu propisa Bosne i Hercegovine, ili ko preinači koji od tih pravih znakova za vrijednost s ciljem da ih upotrijebi kao prave ili da ih drugom da na upotrebu, ili ko takve lažne znakove za vrijednost upotrijebi kao prave ili ih s tim ciljem pribavi, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ako su znakovi za vrijednost iz stava 1. ovog člana veće vrijednosti, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ko odstranjenjem žiga kojim se znakovi iz stava 1. ovog člana poništavaju ili kojim drugim načinom u svrhu ponovne upotrebe ide za tim da takvim znakovima da izgled kao da nisu upotrijebljeni, ili ko te upotrijebljene znakove upotrijebi ili proda kao da važe, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(4) Lažni znakovi za vrijednost će se oduzeti.

Krivotvorenje znakova za obilježavanje robe, mjera i tegova

Član 208

(1) Ko s ciljem da ih upotrijebi kao prave, načini lažne pečate, žigove, marke ili druge znakove za obilježavanje domaće ili strane robe, kojima se žigoše zlato, srebro, stoka, drvo ili neka druga roba, ili ko s istim ciljem takve prave znakove preinači, ili ko takve lažne znakove upotrijebi kao prave, a takvo djelo ugrožava zajednički ekonomski prostor Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se ko krivotvori mjere ili tegove, ugrožavajući zajednički ekonomski prostor Bosne i Hercegovine.

(3) Lažni znakovi, mjere i tegovi će se oduzeti.

Pranje novca

Član 209

(1) Ko novac ili drugu imovinu za koje zna da su pribavljeni počinjenjem krivičnog djela primi, zamijeni, drži, raspolaže njima, koristi u privrednom ili drugom poslovanju, vrši konverziju ili njihov prenos ili na drugi način prikrije ili pokuša prikriti njihovu prirodu, izvor, lokaciju, raspolaganje, kretanje, vlasništvo ili drugo pravo, a takav novac ili imovinska korist su pribavljeni počinjenjem krivičnog djela:

a) u inostranstvu ili na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine ili na teritoriji dvaju entiteta ili na teritoriji jednog entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine; ili

b) koje je propisano Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine ili drugim zakonom na državnom nivou,

kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne do osam godina.

(2) Ako je počinilac djela iz stava (1) ovog člana istovremeno i počinilac ili saučesnik u krivičnom djelu kojim je pribavljen novac ili imovinska korist iz prethodnog stava, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ako vrijednost novca ili imovinske koristi iz stava 1. ovog člana prelazi iznos od 200.000 KM, počinilac će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) Ako je pri učinjenju krivičnog djela iz st. 1. d) i 2. ovog člana počinilac postupio nehatno u odnosu na okolnost da su novac ili imovinska korist pribavljeni krivičnim djelom, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(5) Novac, imovinska korist, prihod, profit ili druga korist iz imovinske koristi ostvarene krivičnim djelom iz st. od (1) do (4) ovog člana će se oduzeti.

(6) Znanje, namjera ili svrha kao elementi radnje krivičnog djela iz stava (1) ovog člana mogu se cijeliti na osnovu objektivnih činjeničnih okolnosti.

Poreska utaja ili prevara

Član 210

(1) Ko izbjegne plaćanje davanja propisanih poreskim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, ne pruživši zahtijevane podatke ili pruživši lažne podatke o svojim stečenim oporezivim prihodima ili o drugim činjenicama koje su od uticaja na utvrđivanje iznosa obaveza, a iznos poreza čije se plaćanje izbjegava prelazi iznos od 10.000 KM, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se i ko u namjeri da ostvari pravo na povrat ili kredit po osnovu indirektnih poreza propisanih poreskim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine podnese poresku prijavu neistinitog sadržaja sa iskazanim iznosom za povrat ili kredit indirektnih poreza koji prelazi 10.000 KM.

(3) Ko počini krivično djelo iz stava (1) ovog člana, a iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 50.000 KM, ili ko počini krivično djelo iz stava (2) ovog člana, a iskazani iznos povrata ili kredita po osnovu indirektnih poreza prelazi iznos od 50.000 KM, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Ko počini krivično djelo iz stava (1) ovog člana, a iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 200.000 KM ili ko počini krivično djelo iz stava (2) ovog člana, a iskazani iznos povrata ili kredita po osnovu indirektnih poreza prelazi iznos od 200.000 KM, kazniće se kaznom zatvora od najmanje tri godine.

Nedopušten promet akciznih proizvoda

Član 210a

(1) Ko nezakonito proizvede, stavi u promet, odnosno proda ili prodaje proizvode koji nisu obilježeni kontrolnim i poreskim markicama na način propisan poreskim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Proizvodi iz stava (1) ovog člana oduzeće se.

Nedopušteno skladištenje robe

Član 210b

(1) Ko uskladišti robu na koju se plaća porez po poreskom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine u prostoriji koja nije registrovana za tu namjenu u skladu sa zakonom, ili ko dozvoli da se u njegovoj prostoriji uskladišti roba a prostorija nije za to registrovana, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se i onaj ko u prostoriji registrovanoj u skladu sa zakonom za skladištenje robe uskladišti robu na koju se plaća porez po poreskom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine za koju ne postoji propisana dokumentacija o porijeklu robe i plaćenom porezu.

Neplaćanje poreza

Član 211

(1) Ko prenosom ili otuđenjem imovine, gašenjem privrednog subjekta ili na drugi način onemogući naplatu prijavljenog poreza propisanog poreskim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, a iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 50.000 KM, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ko počini djelo iz stava (1) ovog člana, a iznos poreza čije se plaćanje izbjegava prelazi 100.0000 KM, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ko počini djelo iz stava (1) ovog člana, a iznos poreza čije se plaćanje izbjegava prelazi 200.000 KM, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) Ako počinitelj plati obaveze iz stavova (1), (2) i (3) ovog člana može biti oslobođen kazne.

Nedopuštena trgovina

Član 212

(1) Ko neovlašteno prodaje, kupuje ili vrši razmjenu robe ili predmeta čiji je promet zabranjen ili ograničen propisima Bosne i Hercegovine ili međunarodnim pravom, ako takvim djelom nije učinjeno drugo krivično djelo za koje je propisana teža kazna, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Roba i predmeti iz stava 1. ovog člana oduzeće se.

Nedopuštena proizvodnja

Član 213

(1) Ko proizvede ili preradi robu čija je proizvodnja ili prerađivanje zabranjeno propisima Bosne i Hercegovine ili međunarodnim pravom, ako takvim djelom nije učinjeno drugo krivično djelo za koje je propisana teža kazna, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Roba iz stava 1. ovog člana i sredstva za njenu proizvodnju ili preradu će se oduzeti.

Krijumčarenje

Član 214

(1) Ko preko carinske linije prenese robu veće vrijednosti, izbjegavajući mjere carinske kontrole, ili ko se izbjegavajući mjere carinske kontrole bavi prenošenjem robe preko carinske linije, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ko bez odgovarajućeg odobrenja, izbjegavajući mjere carinske kontrole, preko carinske linije prenese robu čiji je uvoz ili izvoz zabranjen, ograničen ili zahtijeva posebno odobrenje ili dozvolu nadležnog organa, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako su krivičnim djelom iz st. 1. i 2. ovog člana preko carinske linije preneseni predmeti, roba ili supstance koji su opasni po život ili zdravlje ljudi ili predstavljaju opasnost za javnu bezbjednost, ili je to krivično djelo učinjeno upotrebom oružja, sile ili prijetnje, počinitac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Roba, supstance i drugi predmeti iz stavova od (1) do (3) ovog člana oduzeće se.

(5) Prevozno sredstvo čija su tajna ili skrovića mjesta iskorištena za prenos robe iz st. 1. do 3. ovog člana, ili koje je namijenjeno za učinjenje krivičnog djela iz st. 1. do 3. ovog člana, oduzeće se ako je vlasnik ili korisnik prevoznog sredstva to znao ili je mogao ili bio dužan znati.

Organizovanje grupe ljudi ili udruženja za krijumčarenje ili rasturanje neocarinjene robe

Član 215

(1) Ko organizuje grupu ljudi ili drugo udruženje za organizovano krijumčarenje, ili mrežu preprodavača ili posrednika za prodaju ili za rasturanje neocarinjene robe, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Ko postane član grupe ljudi ili udruženja iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora najmanje jednu godinu.

Carinska prevara

Član 216

(1) Ko u namjeri da on ili ko drugi izbjegne plaćanje carine ili drugih dadžbina koje se plaćaju prilikom uvoza robe a čiji iznos prelazi 5.000 KM, načini ili podnese carinskom organu krivotvorenu carinsku ispravu, uvjerenje ili drugi dokument koji je lažan, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ako obaveza iz stava 1. ovog člana prelazi iznos od 20.000 KM, počinitac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ako obaveza iz stava 1. ovog člana prelazi iznos od 80.000 KM, počinitac će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

XIX - GLAVA DEVETNAESTA - KRIVIČNA DJELA KORUPCIJE I KRIVIČNA DJELA PROTIV SLUŽBENE I DRUGE ODGOVORNE FUNKCIJE

Primanje poklona i drugih oblika koristi

Član 217

(1) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i strano službeno lice ili međunarodnog službenika ili arbitra ili sudiju porotnika, koje zahtijeva ili primi poklon ili kakvu drugu korist za sebe ili za drugo lice ili koje primi obećanje poklona ili kakve koristi za sebe ili za drugo lice, da u okviru svoje funkcije izvrši što ne bi smjelo izvršiti ili da ne izvrši što bi moralo izvršiti ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog ili odgovornog lica, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i strano službeno lice ili međunarodnog službenika ili arbitra ili sudiju porotnika, koje zahtijeva ili primi poklon ili kakvu korist za sebe ili za drugo lice, ili koje primi obećanje poklona ili kakve koristi za sebe ili za drugo lice, da u okviru svoje funkcije izvrši što bi moralo izvršiti ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog ili odgovornog lica ili da ne izvrši što ne bi smjelo izvršiti, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i strano službeno lice ili međunarodnog službenika ili arbitra ili sudiju porotnika, koje poslije vršenja ili nevršenja iz st. 1. i 2. ovog člana, a u vezi s tim, zahtijeva ili primi poklon ili kakvu drugu korist za sebe ili za drugo lice.

(4) Priljeni poklon ili imovinska korist oduzeće se.

Davanje poklona i drugih oblika koristi

Član 218

(1) Ko službenom ili odgovornom licu u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i strano službeno lice ili međunarodnog službenika ili arbitra ili sudiju porotnika, učini ili obeća poklon ili kakvu drugu korist za njega ili drugo lice, da u okviru svoje funkcije izvrši što ne bi smjelo izvršiti ili da ne izvrši što bi moralo izvršiti, ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog ili odgovornog lica, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ko službenom ili odgovornom licu u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i strano službeno lice ili međunarodnog službenika ili arbitra ili sudiju porotnika, učini ili obeća poklon ili kakvu drugu korist za njega ili drugo lice da u okviru svoje funkcije izvrši što bi moralo izvršiti ili da ne izvrši što ne bi smjelo izvršiti, ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog ili odgovornog lica, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(3) Počinilac krivičnog djela iz st. 1. i 2. ovog člana koji je dao mito na zahtjev službenog ili odgovornog lica u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i strano službeno lice ili međunarodnog službenika ili arbitra ili sudiju porotnika, i prijavio krivično djelo prije njegovog otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno, može se osloboditi od kazne.

(4) Priljeni poklon ili imovinska korist oduzeće se.

Primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem

Član 219

(1) Ko posredno ili neposredno zahtijeva ili zaprimi ili prihvati nagradu ili kakvu drugu korist ili obećanje nagrade ili kakve druge koristi, za sebe ili drugog, da korišćenjem svog stvarnog ili pretpostavljenog službenog ili društvenog ili uticajnog položaja ili drugog statusa posreduje da službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine ili strano službeno lice ili međunarodni službenik ili arbitar ili sudija porotnik izvrši ili ne izvrši službenu ili drugu radnju, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ko posreduje, koristeći svoj službeni ili društveni ili uticajni položaj ili drugi status, da službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine ili strano službeno lice ili međunarodni službenik ili arbitar ili sudija porotnik izvrši ili ne izvrši službenu ili drugu radnju, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne do osam godina.

(3) Ako je počinitelj za počinjenje krivičnog djela iz stava (2) ovog člana zahtijevao ili primio ili prihvatio nagradu ili kakvu drugu korist za sebe ili drugoga,

kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne do deset godina.

(4) Primita nagrada ili kakva druga korist biće oduzeta.

Davanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem

Član 219a

(1) Ko posredno ili neposredno licu koje ima službeni ili društveni ili uticajni položaj ili drugi status učini ili ponudi ili obeća nagradu ili kakvu drugu korist da posreduje da službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine ili strano službeno lice ili međunarodni službenik ili arbitar ili sudija porotnik izvrši ili ne izvrši službenu ili drugu radnju,

kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ko posredno ili neposredno, na zahtjev lica koje ima službeni ili društveni ili uticajni položaj ili drugi status, počini krivično djelo iz stava (1) ovog člana i prijavi krivično djelo prije njegovog otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno, može se osloboditi kazne.

(3) Primita nagrada ili kakva druga korist biće oduzeta, a u slučaju iz stava (2) ovog člana može se vratiti licu koje je dalo nagradu ili kakvu drugu korist.

Zloupotreba položaja ili ovlaštenja

Član 220

(1) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine, koje iskorištavanjem svog službenog položaja ili ovlaštenja, prekoračivši granice svog službenog ovlaštenja ili ne izvršivši svoje službene dužnosti, pribavi sebi ili drugom kakvu korist, drugom nanese kakvu štetu ili teže povrijedi prava drugog, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi 10.000 KM, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi 50.000 KM, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) Pribavljena korist oduzeće se.

Pronevjera u službi

Član 221

(1) Ko s ciljem da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist prisvoji novac, hartije od vrijednosti ili druge pokretne stvari koje su mu povjerene u službi ili uopšte na funkciji u institucijama Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi 10.000 KM, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi 50.000 KM, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) Novac, hartije od vrijednosti ili druge pokretne stvari, te pribavljena korist oduzeće se.

Prevara u službi

Član 222

(1) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje s ciljem da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist, podnošenjem lažnih obračuna ili na drugi način

doveđe u zabludu ovlašteno lice da izvrši nezakonitu isplatu, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi 10.000 KM, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi 50.000 KM, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) Pribavljena imovinska korist oduzeće se.

Posluga u službi

Član 223

Ko se neovlašteno posluži novcem, hartijom od vrijednosti ili drugim pokretnim stvarima koje su mu povjerene u službi ili uopšte na radu u institucijama Bosne i Hercegovine, ili te stvari drugom neovlašteno da na poslugu, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Nesavjestan rad u službi

Član 224

(1) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje svjesnim kršenjem zakona, drugih propisa ili opšteg akta ili propuštanjem dužnosti nadzora, očigledno nesavjesno postupi u vršenju dužnosti, pa usljed toga nastupi teža povreda prava drugog ili imovinska šteta koja prelazi iznos od 1.000 KM, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do pet godina.

(2) Ako je usljed krivičnog djela iz stava 1. ovog člana došlo do teške povrede prava drugog ili je nastupila imovinska šteta koja prelazi iznos od 10.000 KM, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Član 225

(brisano)

Krivotvorenje službene isprave

Član 226

(1) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje u službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis unese neistinite podatke ili ne unese kakav važan podatak, ili svojim potpisom, odnosno službenim pečatom ovjeri službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis s neistinitom sadržinom, ili koje svojim potpisom, odnosno službenim pečatom omogući pravljenje takve isprave, knjige ili spisa s neistinitom sadržinom, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se i službeno ili odgovorno lice koje neistinitu službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis upotrijebi u službi ili poslovanju kao da su istiniti, ili koja službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis uništi, prikrije, u većoj mjeri ošteti ili na drugi način učini neupotrebljivom.

Protivzakonita naplata i isplata

Član 227

Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje od drugog naplati nešto što drugi nije dužan da plati, ili naplati više nego što je dužan da plati, ili koje pri isplati ili predaji kakvih stvari manje isplati, odnosno preda, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Protivzakonito oslobođenje lica lišenog slobode

Član 228

Službeno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje protivzakonito oslobodi lice lišeno slobode koje mu je povjereno na čuvanje, ili mu pomogne da pobjegne, ili mu omogući nedopuštenu vezu ili prepisku radi pripremanja bjegstva, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Protivzakonito prisvajanje stvari pri pretresanju ili izvršenju

Član 229

Službeno lice u institucijama Bosne i Hercegovine koje pri pretresanju stana, prostorija ili lica, ili pri izvršenju oduzme pokretnu stvar s ciljem da njenim prisvajanjem pribavi sebi ili drugom protivpravnu imovinsku korist, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

XX - GLAVA DVADESETA - KRIVIČNA DJELA PROTIV PRAVOSUĐA

Neprijavlјivanje krivičnog djela ili počinioca

Član 230

(1) Ko zna za počinioca krivičnog djela za koje se po zakonu Bosne i Hercegovine može izreći kazna dugotrajnog zatvora, ili ko samo zna da je takvo djelo učinjeno, pa to ne prijavi, iako od takve prijave ovisi blagovremeno otkrivanje počinioca ili krivičnog djela, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se službeno ili odgovorno lice koje ne prijavi krivično djelo za koje je saznalo u vršenju svoje dužnosti, ako se za to krivično djelo po zakonu Bosne i Hercegovine može izreći kazna zatvora pet godina ili teža kazna.

(3) Za krivično djelo iz st. 1. i 2. ovog člana neće se kazniti lice kojem je počinilac bračni partner, lice koje živi s njim u vanbračnoj zajednici, srodnik po krvi u pravoj liniji, brat ili sestra, usvojlac ili usvojenik i njihov bračni partner ili lice s kojim žive u vanbračnoj zajednici, ili koje je branilac, ljekar ili vjerski ispovjednik počinioca.

Neprijavlјivanje lica koje je optuženo od strane Međunarodnog krivičnog suda

Član 231

(1) Ko, znajući za optužnicu i znajući gdje se kreće ili nalazi lice optuženo od strane Međunarodnog krivičnog suda, ne prijavi kretanje ili mjesto gdje se to lice nalazi, iako blagovremen pronalazak tog lica ovisi o takvoj prijavi, kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Za krivično djelo iz stava 1. ovog člana neće se kazniti lice kojem je počinilac bračni partner, lice koje živi s njim u vanbračnoj zajednici, srodnik po krvi u pravoj liniji, brat ili sestra, usvojlac ili usvojenik i njihov bračni partner ili lice s kojom žive u vanbračnoj zajednici, ili koje je branilac, ljekar ili vjerski ispovjednik počinilaca.

Neprijavlјivanje mjesta masovne grobnice

Član 231a

Ko zna mjesto gdje se nalazi mjesto masovne grobnice, pa to ne prijavi, kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

Pomoć počiniocu poslije učinjenog krivičnog djela

Član 232

(1) Ko krije počinioca krivičnog djela propisanog zakonom Bosne i Hercegovine ili mu prikriivanjem oruđa, tragova ili na drugi način pomaže da ne bude otkriven, ili ko krije lice osuđeno po zakonu Bosne i Hercegovine ili preduzima što drugo čime se ide za tim da se ne izvrši izrečena kazna, mjera bezbjednosti ili vaspitna zavodska mjera propisana zakonom Bosne i Hercegovine, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ko pruži pomoć počiniocu krivičnog djela za koje se po zakonu Bosne i Hercegovine može izreći i kazna zatvora tri godine ili teža kazna, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ko pruži pomoć počiniocu krivičnog djela za koje je zakonom Bosne i Hercegovine propisana kazna dugotrajnog zatvora, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Kazna izrečena za krivično djelo iz stava 1. ovog člana ne može biti teža ni po vrsti ni po visini od kazne izrečene za krivično djelo u pogledu kojeg je pružena pomoć.

(5) Za krivično djelo iz st. 1. do 3. ovog člana neće se kazniti lice kojem je počinilac bračni partner, lice koje živi s njim u vanbračnoj zajednici, srodnik po krvi u pravoj liniji, brat ili sestra,

usvojlac ili usvojenik i njihov bračni partner ili lice s kojim živi u vanbračnoj zajednici, ili koja je branilac, ljekar ili vjerski ispovjednik počinilaca.

Pomoć licu optuženom od strane Međunarodnog krivičnog suda

Član 233

(1) Ko pruži pomoć ili krije lice optuženo od strane Međunarodnog krivičnog suda ili mu pomogne da ne bude otkriveno, kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Za krivično djelo iz stava 1. ovog člana neće se kazniti lice kojem je počinilac bračni partner, lice koje živi s njim u vanbračnoj zajednici, srodnik po krvi u pravoj liniji, brat ili sestra, usvojlac ili usvojenik i njihov bračni partner ili lice s kojom žive u vanbračnoj zajednici, ili koja je branilac, ljekar ili vjerski ispovjednik počinilaca.

Lažno prijavljivanje

Član 234

(1) Ko prijavi neko određeno lice da je učinilo krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine, a zna da to lice nije počinilac, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se ko podmetanjem tragova krivičnog djela ili na drugi način izazove pokretanje krivičnog postupka zbog krivičnog djela propisanog zakonom Bosne i Hercegovine protiv lica za koje se zna da nije počinilac.

(3) Ko sam sebe prijavi da je učinio krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine, iako ga nije učinio, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

(4) Kaznom iz stava 3. ovog člana kazniće se ko prijavi da je učinjeno krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine, iako zna da to djelo nije učinjeno.

Davanje lažnog iskaza

Član 235

(1) Svjedok, vještak, prevodilac ili tumač koji u sudskom, prekršajnom, upravnom ili disciplinskom postupku pred institucijama Bosne i Hercegovine da lažan iskaz, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se stranka koja prilikom izvođenja dokaza saslušanjem stranaka u parničnom ili upravnom postupku pred institucijama Bosne i Hercegovine, da lažan iskaz, a na tom je iskazu zasnovana odluka donesena u tom postupku.

(3) Ako je lažan iskaz dat u krivičnom postupku, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Ako su usljed krivičnog djela iz stava 3. ovog člana nastupile naročito teške posljedice za okrivljenog, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(5) Ako počinilac dobrovoljno opozove svoj lažan iskaz prije nego što je donesena konačna odluka, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci, a može se i osloboditi od kazne.

Sprečavanje dokazivanja

Član 236

(1) Ko svjedoka ili vještaka u sudskom, prekršajnom, upravnom ili disciplinskom postupku pred institucijama Bosne i Hercegovine, silom, prijetnjom ili drugim oblikom prisile, ili obećanjem poklona ili kakve druge koristi navede na lažan iskaz, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ko s ciljem da spreči ili znatno oteža dokazivanje u sudskom, prekršajnom, upravnom ili disciplinskom postupku pred institucijama Bosne i Hercegovine, sakrije, ošteti, uništi ili učini neupotrebljivim tuđi predmet ili ispravu koja služi dokazivanju, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Povreda tajnosti postupka

Član 237

(1) Ko neovlašteno drugom otkrije činjenicu ili sredstvo koje sadrži informaciju i u čiji je posjed došao iz istražnog, sudskog, prekršajnog ili upravnog postupka pred institucijama Bosne i Hercegovine, a što se po zakonu ne smije objaviti ili je odlukom Suda Bosne i Hercegovine ili od strane ovlašćenog lica označeno kao tajni podatak,

kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ko neovlašteno objavi, posreduje u objavljivanju, omogući objavljivanje ili učini dostupnim ono što je saznao iz sudskog, prekršajnog, upravnog ili disciplinskog postupka pred institucijama Bosne i Hercegovine, a što se po zakonu ne smije objaviti ili je odlukom Suda Bosne i Hercegovine ili drugog nadležnog organa ili institucije Bosne i Hercegovine proglašeno tajnim,

kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Kršenje zakona od strane sudije

Član 238

Sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ili Suda Bosne i Hercegovine, koji s ciljem da drugom pribavi kakvu korist ili da mu nanese kakvu štetu, donese nezakonitu odluku ili na drugi način prekrši zakon u vršenju svoje funkcije, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Neizvršenje odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine, Doma za ljudska prava ili Evropskog suda za ljudska prava

Član 239

Službeno lice u institucijama Bosne i Hercegovine, institucijama entiteta ili institucijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koje odbije da izvrši konačnu i izvršnu odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine, Doma za ljudska prava ili Evropskog suda za ljudska prava, ili sprečava da se takva odluka izvrši, ili na drugi način onemogućava njeno izvršenje, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Otkrivanje identiteta zaštićenog svjedoka

Član 240

(1) Ko neovlašteno drugome saopšti, preda ili preduzme drugu radnju s ciljem otkrivanja podataka o identitetu ili informacija koje mogu dovesti do otkrivanja identiteta lica koje je pružilo dokaz ili treba pružiti dokaz pred institucijama Bosne i Hercegovine, a koje se po zakonu ne smiju objaviti ili su odlukom Suda Bosne i Hercegovine ili od strane ovlašćenog lica proglašene tajnim podacima,

kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Sudija Suda Bosne i Hercegovine ili drugo službeno lice koje neovlaštenom licu učini dostupnim podatke ili informacije iz stava (1) ovog člana,

kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Kaznom iz stava (2) ovog člana kazniće se i ko neovlašteno objavi, posreduje u objavljivanju, omogući objavljivanje ili učini dostupnim podatke ili informacije iz stava (1) ovog člana.

(4) Ko slučajno došavši do otkrivenih, ali ne i objavljenih podataka ili informacija iz stava (1) ovog člana, te podatke ili informacije prenese ili učini dostupnima, znajući za njihovu prirodu,

kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(5) Počinilac krivičnog djela iz stavova (1) i (3) ovog člana koji na zahtjev nadležnog organa ne otkrije izvor i način saznanja podataka ili informacija iz stava (1) ovog člana,

kazniće se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(6) Počinilac krivičnog djela iz stava (4) ovog člana koji na zahtjev nadležnog organa ne otkrije izvor i način saznanja podataka ili informacija iz stava (1) ovog člana,

kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Ometanje rada pravosuđa

Član 241

(1) Ko koristi fizičku silu, prijetnju, zastrašivanje ili obećava, nudi ili daje nedopuštenu korist, kako bi naveo na davanje lažanog iskaza ili sprečio davanje iskaza ili izvođenje dokaza u krivičnom postupku koji se vodi po zakonu Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ko koristi fizičku silu, prijetnju ili zastrašivanje kako bi sprečio sudiju, tužioca ili službeno lice organa za provođenje zakona, da vrše službenu dužnost u vezi s krivičnim postupkom koji se vodi po zakonu Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

Sprečavanje službenog lica u obavljanju službene radnje

Član 241a

(1) Ko silom ili prijetnjom da će direktno upotrijebiti silu spriječi službeno lice u institucijama Bosne i Hercegovine u obavljanju službene radnje koju je preduzela u okviru svojih ovlašćenja ili je na isti način prisili na obavljanje službene radnje, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Ako je krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana službeno lice zlostavljano ili su joj nanesene lake tjelesne povrede ili je krivično djelo učinjeno prijetnjom upotrebe oružja, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ko krivično djelo iz stavova (1) i (2) ovog člana učini prema službenom licu pri obavljanju poslova bezbjednosti Bosne i Hercegovine, lišenja slobode počinilaca krivičnog djela ili čuvanja lica koje je lišeno slobode, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Ako je počinilac krivičnog djela iz stavova od (1) do (3) ovog člana bio izazvan protivzakonitim ili grubim postupanjem službenog lica, može biti oslobođen kazne.

Napad na službeno lice u obavljanju poslova bezbjednosti, otkrivanju ili lišenju slobode počinilaca krivičnih djela

Član 241b

(1) Ko napadne ili ozbiljno prijeti da će napasti službeno lice u institucijama Bosne i Hercegovine ili lice koje mu pomaže u obavljanju poslova bezbjednosti Bosne i Hercegovine, otkrivanju ili lišenju slobode počinilaca krivičnih djela ili čuvanja lica koje je lišeno slobode, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Ako je krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana službeno lice ili lice koje mu pomaže lakše tjelesno povrijeđeno ili je krivično djelo iz stava (1) ovog člana počinjeno uz prijetnju upotrebe oružja, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana službeno lice ili lice koje mu pomaže teško tjelesno povrijeđeno, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Ako je počinilac krivičnog djela iz stavova od (1) do (3) ovog člana bio izazvan nezakonitim ili grubim postupanjem službenog lica ili lica koje mu pomaže, može biti oslobođen kazne.

XXI - GLAVA DVADESET I PRVA - KRIVIČNA DJELA POVREDE AUTORSKIH PRAVA Zloupotreba autorskih prava

Član 242

(1) Lice koje pod svojim imenom ili pod imenom drugoga, objavi, prikaže, izvede, prenese ili na drugi način saopšti javnosti tuđe djelo koje se u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine smatra

autorskim djelom ili dozvoli da se to učini, kazniće novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se ko bez navođenja imena ili pseudonima autora objavi, prikaže, izvede, prenese ili na drugi način saopšti javnosti tuđe djelo iz stava 1. ovog člana na kojem je označeno ime ili pseudonim autora, ili na nedozvoljen način unese dijelove tuđeg djela iz stava 1. ovog člana u svoje autorsko djelo ili dozvoli da se to učini.

(3) Lice koje uništi, izobliči, nagrdi ili na drugi način bez odobrenja autora, izmijeni tuđe djelo iz stava 1. ovog člana, kazniće novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(4) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se ko bez navođenja imena ili pseudonima umjetnika izvođača, osim ako umjetnik izvođač želi ostati anoniman, objavi, prikaže, prenese ili na drugi način saopšti javnosti njegovu izvedbu.

(5) Kaznom iz stava 3. ovog člana kazniće se ko uništi, izobliči, nagrdi, sakati ili na drugi način bez odobrenja umjetnika izvođača, izmijeni snimljenu izvedbu umjetnika izvođača.

(6) Ako je učinjenjem krivičnog djela iz st. 1. do 5. ovog člana pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzrokovana znatna šteta, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzrokovanja takve štete, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Nedozvoljeno korištenje autorskih prava

Član 243

(1) Ko bez odobrenja autora ili drugog nosioca autorskog prava, odnosno lica koje je ovlašteno dati odobrenje kada je odobrenje prema zakonu Bosne i Hercegovine potrebno, ili protivno njihovoj zabrani, fiksira na materijalnu podlogu, reproducira, umnoži, stavi u promet, iznajmi, uveze, prenese preko državne granice, prikaže, izvede, odašilje, prenese, učini dostupnim javnosti, prevede, prilagodi, obradi, preradi ili na drugi način upotrijebi autorsko djelo, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se ko bez odobrenja umjetnika izvođača, odnosno lica koje je ovlašteno dati odobrenje, kada je prema odredbama zakona Bosne i Hercegovine ono potrebno ili protivno njihovoj zabrani, snimi, reproducira, umnoži, stavi u promet, iznajmi, uveze, prenese preko državne granice, prikaže, izvede, odašilje, prenese, učini dostupnim javnosti ili na drugi način upotrijebi izvedbu umjetnika izvođača.

(3) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se ko u namjeri da omogući neovlaštenu upotrebu autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača proizvede, uveze, prenese preko državne granice, stavi u promet, iznajmi, omogući drugome upotrebu ili korištenje bilo koje vrste opreme ili sredstva kojem je osnovna ili pretežna svrha omogućiti neovlašteno otklanjanje ili osujećivanje kojeg tehničkog sredstva ili računarskog programa namijenjenog zaštiti prava autora ili umjetnika izvođača od neovlaštene upotrebe.

(4) Lice kod kojeg se zateknu predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrijebljeni za učinjenje, ili su nastali krivičnim djelom iz st. 1. do 3. ovog člana, a koja je to znala ili mogla ili bila dužna znati, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

(5) Ako je učinjenjem krivičnog djela iz st. 1. do 3. ovog člana pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzrokovana znatna šteta, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzrokovanja takve štete, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(6) Predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrijebljeni za učinjenje krivičnog djela, ili su nastali krivičnim djelom iz st. 1. do 3. ovog člana, oduzeće se i uništiti.

Nedozvoljeno korištenje prava proizvođača zvučne snimke

Član 244

(1) Ko bez odobrenja proizvođača zvučne snimke, kada je odobrenje u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine potrebno, ili protivno njegovoj zabrani, emitira, umnoži direktno ili indirektno njegovu zvučnu snimku, neovlašteno stavi u promet, iznajmi, uveze, prenese preko državne

granice ili učini dostupnom javnosti, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se ko bez odobrenja nosioca prava u vezi s radiodifuzijskim emisijama kada je prema zakonu Bosne i Hercegovine takvo odobrenje potrebno, ili protivno zabrani, reemitira emisiju, ili snimi, umnoži ili stavi u promet snimku emisije.

(3) Ako je učinjenjem krivičnog djela iz st. 1. i 2. ovog člana pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzrokovana znatna šteta, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzrokovanja takve štete, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrijebljeni za učinjenje krivičnog djela, ili su nastali krivičnim djelom iz stavka 1. do 3. ovog člana, oduzeće se i uništiti.

Nedozvoljeno korištenje prava radiodifuzije

Član 245

(1) Ko bez odobrenja ovlaštenog distributera enkriptiranog satelitskog signala, proizvodi ili obavlja montažu, mijenja, uvozi, izvozi, prodaje, iznajmljuje ili na drugi način stavlja u promet materijalni ili nematerijalni uređaj ili sistem za dekodiranje takvog signala, ako zna ili mora znati da taj uređaj ili sistem pretežno služi za dekodiranje enkriptiranog satelitskog signala, kazniće novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ako je učinjenjem krivičnog djela iz stava 1. ovog člana pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzrokovana znatna šteta, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzrokovanja takve štete, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrijebljeni za učinjenje krivičnog djela ili su nastali krivičnim djelom iz st. 1. i 2. ovog člana, oduzeće se i uništiti.

Nedozvoljena distribucija satelitskog signala

Član 246

(1) Ko prima enkriptirani satelitski signal koji je dekodiran bez odobrenja njegovog ovlaštenog distributera i obavlja daljnju distribuciju takvog signala, ako zna ili mora znati da je takav signal neovlašteno dekodiran, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

(2) Ako je učinjenjem krivičnog djela iz stava 1. ovog člana pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzrokovana znatna šteta, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzrokovanja takve štete, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

XXIA - GLAVA DVADESET I PRVA - KRIVIČNA DJELA PROTIV ORUŽANIH SNAGA BOSNE I HERCEGOVINE

Neizvršenje i odbijanje izvršenja naređenja

Član 246a

(1) Vojno lice koje ne izvrši ili odbije da izvrši naređenje nadređenog u vezi sa službom, pa zbog toga nastupi nemogućnost obavljanja ili otežano obavljanje službe ili opasnost po život ljudi ili imovinu velike vrijednosti, kazniće se kaznom zatvora do pet godina.

(2) Vojno lice koje se protivi stražaru, patroli, službenom ili drugom vojnom licu u sličnoj službi dok obavljaju svoju dužnost, kao i vojno lice koje ne posluša njihov poziv ili ne izvrši ili odbije da izvrši njihovo naređenje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(3) Ako su krivičnim djelom iz st.(1) i (2) ovog člana prouzrokovane izrazito teške posljedice za vojnu službu, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od dvije do osam godina.

(4) Vojno lice koje učini krivično djelo iz stava (1) ovog člana iz nehata, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(5) Počinilac krivičnog djela iz st. (1), (2) i (4) ovog člana koji je bio izazvan protivzakonitim ili nepravilnim postupanjem nadređenog, stražara, patrolne, službenog ili drugog vojnog lica, može se blaže kazniti ili osloboditi kazne.

Odbijanje primanja i upotrebe oružja

Član 246b

Vojno lice koje protivno propisima i bez opravdanog razloga odbije da primi oružje ili da ga upotrijebi po naređenju ili po pravilima službe, kazniće se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

Protivljenje nadređenom

Član 246c

(1) Vojno lice koje zajedno sa drugim vojnim licima pruži otpor naređenju nadređenog datog u vezi sa službom ili odbije da izvrši naređenje ili odbije da izvrši svoju dužnost, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do pet godina.

(2) Ako je krivično djelo iz stava (1) ovog člana učinjeno na organizovan način, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od dvije do osam godina.

(3) Vojno lice koje pri učinjenju krivičnog djela iz st. (1) i (2) ovog člana upotrijebi oružje, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) Ko organizuje ili bilo kako rukovodi učinjenjem krivičnog djela iz st. (1), (2) i (3) ovog člana, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina.

(5) Vojni starješina koji učestvuje u učinjenju krivičnog djela iz st. (1), (2) i (3) ovog člana, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina.

(6) Vojno lice koje pri učinjenju krivičnog djela iz stava (3) ovog člana usmrti neko lice iz nehata, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(7) Vojno lice koje pri učinjenju krivičnog djela iz stava (3) ovog člana usmrti neko lice s namjerom, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(8) Počinilac krivičnog djela iz stava (1) ovog člana koji je bio izazvan protivzakonitim ili nepravilnim postupanjem nadređenog, može se blaže kazniti ili osloboditi kazne.

Povreda stražarske, čuvarske, patrolne ili druge slične službe

Član 246d

(1) Vojno lice koje postupi protivno propisima o stražarskoj, čuvarskoj, patrolnoj ili drugoj sličnoj službi, i time prouzrokuje teške posljedice za službu ili službu teško ugrozi, kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Vojno lice koje učini krivično djelo iz stava (1) ovog člana blizu skladišta oružja ili vojne opreme ili skladišta eksplozivnog materijala ili blizu drugog važnog objekta, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(3) Ako je krivičnim djelom iz st. (1) i (2) ovog člana neko lice teško tjelesno povrijeđeno, ili je prouzrokovana imovinska šteta velikih razmjera, ili su nastupile druge teške posljedice, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Ako je krivičnim djelom iz st. (1) i (2) ovog člana neko lice usmrćeno, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(5) Vojno lice koje učini krivično djelo iz st. (1) do (4) ovog člana iz nehata, kazniće se:

- a) za krivično djelo iz stava (1) ovog člana kaznom zatvora do šest mjeseci;
- b) za krivično djelo iz stava (2) ovog člana kaznom zatvora do jedne godine;
- c) za krivično djelo iz stava (3) ovog člana kaznom zatvora do tri godine;
- d) za krivično djelo iz stava (4) ovog člana kaznom zatvora do pet godina.

(6) Ako je krivičnim djelom iz stava (5) ovog člana prouzrokovana posljedica iz st.(3) ili (4) ovog člana, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od tri mjeseca do pet godina.

Prisila prema vojnom licu u obavljanju službene dužnosti

Član 246e

(1) Ko silom ili prijetnjom da će neposredno upotrijebiti silu spriječi vojno lice u obavljanju službene dužnosti ili ga na isti način prisili na obavljanje službene dužnosti, kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ko pri činjenju krivičnog djela iz stava (1) ovog člana vojno lice teško uvrijedi ili ga lako tjelesno povrijedi, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(3) Ko pri činjenju krivičnog djela iz st. (1) i (2) ovog člana upotrijebi oružje, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Počinilac krivičnog djela iz stava (1) ovog člana koji je bio izazvan protivzakonitim ili nepravilnim postupanjem vojnog lica, može se blaže kazniti ili osloboditi kazne.

Napad na vojno lice u obavljanju službe

Član 246f

(1) Ko napadne ili ozbiljno prijeti da će napasti vojno lice dok vojno lice obavlja službenu dužnost, kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ako je krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana vojno lice lako tjelesno povrijeđeno, ili je krivično djelo iz stava (1) ovog člana počinjeno upotrebom oružja, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(3) Ako je krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana vojno lice teško tjelesno povrijeđeno, ili su prouzrokovane teške posljedice za službu, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Ako je pri činjenju krivičnog djela iz stava (1) ovog člana vojno lice s namjerom usmrćeno, počinilac će se kazniti kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(5) Počinilac krivičnog djela iz st. (1) i (2) ovog člana koji je bio izazvan protivzakonitim ili nepravilnim postupanjem vojnog lica može se blaže kazniti ili osloboditi kazne.

Zlostavljanje podređenog ili mlađeg

Član 246g

(1) Vojni starješina koji u službi ili u vezi sa službom zlostavlja podređenog ili mlađeg ili s njim postupa na način kojim se vrijeđa ljudsko dostojanstvo, kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Vojni starješina koji počini krivično djelo iz stava (1) ovog člana prema više lica, kazniće se kaznom zatvora do pet godina.

Podnošenje neistinitih prijava i izvještaja

Član 246h

(1) Vojno lice koje u obavljanju službene dužnosti ili službe podnese prijavu ili izvještaj neistinitog sadržaja, ili u prijavi ili izvještaju prećuti činjenicu koju nije smjelo prećutjeti, pa zbog toga prouzrokuje teške štetne posljedice za službu ili službu teško ugrozi i time dovede u opasnost život ljudi ili imovinu velike vrijednosti, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ako je krivično djelo iz stava (1) ovog člana počinjeno podnošenjem naročito važne prijave ili davanjem izvještaja naročito važnog sadržaja ili su prouzrokovane naročito štetne posljedice, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ko počini krivično djelo iz stava (2) ovog člana iz nehata, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

Nepreduzimanje mjera za zaštitu vojne jedinice

Član 246i

(1) Vojni starješina koji ne preduzme propisane, naređene ili druge očigledno potrebne mjere za očuvanje života i zdravlja ljudi koji su mu povjereni, za obezbjeđenje i održavanje u ispravnom stanju objekata, predmeta i sredstava koji služe borbenoj gotovosti, za uredno snabdijevanje jedinice koja mu je povjerena hranom, opremom ili materijalom, za očuvanje života i zdravlja stoke, ili mjere potrebne radi blagovremenog i urednog izvršenja radova obezbjeđenja ili obezbjeđenja objekata koji su mu povjereni, pa time prouzrokuje teške štetne posljedice za službu ili službu, teško ugrozi ili dovede u opasnost život ljudi ili teško ugrozi zdravlje ljudi ili imovinu velike vrijednosti, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Ako je krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana neko lice teško tjelesno povrijeđeno, ili je prouzrokovana imovinska šteta velikih razmjera ili druge teške posljedice, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana prouzrokovana smrt jednog ili više lica, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Vojni starješina koji učini krivično djelo iz stava (1) ovog člana iz nehata, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(5) Ako je krivičnim djelom iz stava (4) ovog člana prouzrokovana posljedica iz stava (2) ovog člana, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora do tri godine.

(6) Ako je krivičnim djelom iz stava (4) ovog člana prouzrokovana posljedica iz stava (3) ovog člana, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora do pet godina.

Neobezbjeđenje na vojnim vježbama

Član 246j

(1) Vojno lice koje na vježbi, obuci ili u obavljanju pokusa ne preduzme propisane, naređene ili očigledno potrebne mjere obezbjeđenja ili opreza, pa time dovede u opasnost život ljudi ili teško ugrozi zdravlje ljudi ili imovinu velike vrijednosti, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Ako je krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana neko lice teško tjelesno povrijeđeno, ili je prouzrokovana imovinska šteta velikih razmjera ili druge teške posljedice, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana prouzrokovana smrt jednog ili više lica, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Vojno lice koje počini krivično djelo iz stava (1) ovog člana iz nehata, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(5) Ako je krivičnim djelom iz stava (4) ovog člana prouzrokovana posljedica iz stava (2) ovog člana, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora do tri godine.

(6) Ako je krivičnim djelom iz stava (4) ovog člana prouzrokovana posljedica iz stava (3) ovog člana, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora do pet godina.

Nepropisan ili nepažljiv odnos prema povjerenom oružju i vojnoj opremi

Član 246k

(1) Ko nepropisno ili nepažljivo drži, čuva ili rukuje oružjem ili vojnom opremom, koji su mu povjereni, a koji pripadaju vojnoj jedinici ili vojnoj ustanovi, pa time prouzrokuje njihovo oštećenje u većoj mjeri, uništenje ili nestanak, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Lice zaduženo za skladište borbenih sredstava, oružja ili vojne opreme, koje ne preduzme mjere s ciljem njihove zaštite ili održavanja, pa time prouzrokuje njihovo oštećenje u većoj mjeri, uništenje ili nestanak, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je krivičnim djelom iz stava (2) ovog člana prouzrokovana imovinska šteta u većoj mjeri, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od dvije do osam godina.

(4) Lice iz stava (2) ovog člana koje učini krivično djelo iz stava (2) ovog člana iz nehata, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(5) Ako je krivičnim djelom iz stava (4) ovog člana prouzrokovana posljedica iz stava (3) ovog člana, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

Protivzakonito raspolaganje povjerenim oružjem ili vojnom opremom

Član 246l

Ko protivzakonito prisvoji, otuđi, založi, preda drugome na upotrebu, ošteti ili uništi oružje ili vojnu opremu koji su mu povjereni a služe potrebama odbrane, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Krađa oružja i vojne opreme

Član 246m

(1) Ko otuđi oružje ili vojnu opremu ili dio borbenih sredstava koji služe potrebama odbrane, s ciljem da njihovim prisvajanjem pribavi sebi ili drugome protivpravnu materijalnu korist, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom zatvora od jedne do deset godina kazniće se ko krivično djelo iz stava (1) ovog člana učini:

- a) obijanjem, provaljivanjem ili drugim svladavanjem većih prepreka da dođe do stvari iz zatvorene zgrade, sobe, blagajne, ormara, sefa ili druge zatvorene prostorije ili prostora; ili
- b) kao pripadnik grupe ljudi koji su se udružili radi činjenja krađe; ili
- c) na naročito opasan ili drzak način; ili
- d) nošenjem oružja ili opasnog oruđa za napad ili odbranu; ili
- e) iskorištavanjem stanja nastalog požarom, poplavom, potresom ili drugom sličnom nesrećom; ili
- f) u odnosu na stvar velike vrijednosti a počinitelj postupa s ciljem pribavljanja imovinske koristi takve vrijednosti.

Nedopušteni ulazak u vojna postrojenja i neovlašćeno pravljenje skica i crteža vojnih postrojenja ili borbenih sredstava

Član 246n

(1) Ko s ciljem izviđanja neovlašćeno uđe u vojna postrojenja iako zna da je pristup zabranjen, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ko neovlašćeno pravi skice ili crteže ili fotografiše vojna postrojenja ili borbena sredstva ili ih na drugi način snima, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

Samovoljno udaljenje i bijeg iz vojne jedinice ili službe

Član 246o

(1) Vojno lice koje samovoljno napusti svoju jedinicu ili službu i ne vrati se na dužnost u roku od deset dana, ili se u istom roku ne vrati na dužnost s dozvoljenog odsustva van jedinice ili službe, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se vojno lice koje više od dvaput u periodu kraćem od deset dana bez dopuštenja ostane van svoje jedinice ili službe, kao i vojno lice koje samovoljno napusti svoju jedinicu ili službu za vrijeme izvršenja važnog zadatka ili povećanog stepena borbene gotovosti jedinice.

(3) Vojno lice koje se krije s ciljem izbjegavanja službe u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine ili koje samovoljno napusti svoju jedinicu ili službu i ne vrati se na dužnost u roku od trideset dana ili se u istom roku ne vrati na dužnost sa dozvoljenog odsustva van jedinice ili službe, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Vojno lice koje napusti zemlju ili ostane van zemlje s ciljem izbjegavanja službe u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(5) Vojno lice koje se priprema da pobjegne van zemlje s ciljem izbjegavanja službe u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(6) Počinilac krivičnog djela iz stava (1) ovog člana koji se dobrovoljno javi nadležnom organu može se blaže kazniti ili osloboditi kazne.

(7) Počinilac krivičnog djela iz st. (3) i (4) ovog člana koji se dobrovoljno javi nadležnom organu može se blaže kazniti.

Kažnjavanje za krivična djela počinjena za vrijeme ratnog stanja ili vanrednog stanja ili kad je izdato naređenje za angažovanje i upotrebu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine

Član 246p

(1) Ko počini krivično djelo iz člana 246 a. (*Neizvršenje i odbijanje izvršenja naređenja*), stava (2); člana 246 b. (*Odbijanje primanja i upotrebe oružja*); člana 246 c. (*Protivljenje nadređenom*), stava (1); člana 246 d. (*Povreda stražarske, čuvarske, patrolne ili druge slične službe*), st. (1), (2) i (5); člana 246 e. (*Prisila prema vojnom licu u obavljanju službene dužnosti*), st. (1) i (2); člana 246 f. (*Napad na vojno lice u obavljanju službe*) st. (1) i (2); člana 246 g. (*Zlostavljanje podređenog ili mlađeg*); člana 246 h. (*Podnošenje neistinitih prijava i izvještaja*); člana 246 i. (*Nepreduzimanje mjera za zaštitu vojne jedinice*), st. (1), (4), (5) i (6); člana 246 j. (*Neobezbjeđenje na vojnim vježbama*), st. (1), (4), (5) i (6); člana 246 k. (*Nepropisan ili nepažljiv odnos prema povjerenom oružju i vojnoj opremi*), st. (1), (4) i (5); člana 246 n. (*Nedopušteni ulazak u vojna postrojenja i neovlašćeno pravljenje skica i crteža vojnih postrojenja ili borbenih sredstava*) i člana 246 o. (*Samovoljno udaljenje i bijeg iz vojne jedinice ili službe*), st. (1) i (2) ovog zakona, za vrijeme ratnog stanja ili vanrednog stanja ili kad je izdato naređenje za angažovanje i upotrebu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ko počini krivično djelo iz člana 246 d. st. (3) i (6); člana 246 e. stava (3); člana 246 f. stava (3); člana 246 i. st. (2) i (3); člana 246 j. st. (2) i (3); člana 246 k. st. (2) i (3); člana 246 l. (*Protivzakonito raspolaganje povjerenim oružjem ili vojnom opremom*); člana 246 m. (*Krađa oružja i vojne opreme*), stava (1) i člana 246 o. st. (3) i (5) ovog zakona, za vrijeme ratnog stanja ili vanrednog stanja ili kad je izdato naređenje za angažovanje i upotrebu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(3) Ko počini krivično djelo iz člana 246 a. st. (1) i (3); člana 246 b. stava (1); člana 246 c. st. (2), (3) i (4); člana 246 d. stava (4); člana 246 f. stava (4); člana 246 m. stava (2) i člana 246 o. stava (4) ovog zakona, za vrijeme ratnog stanja ili vanrednog stanja ili kad je izdato naređenje za angažovanje i upotrebu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Prelazak i predaja neprijatelju

Član 246r

(1) Vojno lice koje se za vrijeme ratnog stanja ili vanrednog stanja, ili kad je izdato naređenje za angažovanje i upotrebu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine pridruži neprijateljskoj vojsci, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(2) Vojno lice koje se za vrijeme ratnog stanja, ili vanrednog stanja ili kad je izdato naređenje za angažovanje i upotrebu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine preda neprijatelju prije nego što su iscrpljena sva sredstva i načini odbrane, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Neispunjenje dužnosti za vrijeme borbe

Član 246s

(1) Vojno lice koje za vrijeme borbe ili neposredno pred borbu ne izvrši svoju dužnost, pa time prouzrokuje štetne posljedice za vojnu jedinicu, bezbjednosnu operaciju ili za borbenu situaciju, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ako su krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana prouzrokovane naročito teške posljedice, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od pet do petnaest godina.

Napuštanje dužnosti za vrijeme borbe bez dopuštenja

Član 246t

(1) Vojno lice koje za vrijeme borbe ili neposredno pred borbu bez dopuštenja napusti svoju dužnost, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ako su krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana prouzrokovane naročito teške posljedice, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od pet do petnaest godina.

Napuštanje položaja protivno naređenju

Član 246u

(1) Vojni starješina koji protivno naređenju napusti položaj sa jedinicom koja mu je povjerena prije nego što je iscrpio sva sredstva odbrane, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ako su krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana prouzrokovane naročito teške posljedice, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od pet do petnaest godina.

Napuštanje oštećenog plovila ili aviona prije vremena

Član 246v

(1) Komandant borbenog plovila koji za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti, ili tokom vanrednog stanja, ili kad je izdato naređenje za angažovanje i upotrebu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine napusti oštećeno plovilo prije nego što je izvršio svoju dužnost po propisima o službi na plovilima, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Član posade borbenog plovila koji za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti, ili za vrijeme vanrednog stanja, ili kad je izdato naređenje za angažovanje i upotrebu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine napusti oštećeno plovilo prije nego što je komandant plovila izdao naređenje za napuštanje, ili član posade vojnog aviona koji za vrijeme rata napusti oštećeni vojni avion, kazniće se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(3) Ako su krivičnim djelom iz st. (1) i (2) ovog člana prouzrokovane naročito teške posljedice, počinilac će se kazniti:

a) za krivično djelo iz stava (1) ovog člana kaznom zatvora od pet do petnaest godina;

b) za krivično djelo iz stava (2) ovog člana kaznom zatvora od dvije do deset godina.

Ostavljanje neprijatelju neoštećenih borbenih sredstava

Član 246z

(1) Vojno lice koje dopusti da neprijatelju padne u ruke bitno neoštećeno vojno skladište, plovilo, avion, tenk ili drugo borbeno sredstvo, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se i ko protivno naređenju dopusti da neprijatelju padnu u ruke bitno neoštećena postrojenja ili drugi objekti od velikog značaja za odbranu države.

(3) Ko počini krivično djelo iz st. (1) i (2) ovog člana iz nehata, kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

Slabljenje borbene gotovosti i borbene situacije

Član 246lj

(1) Ko u toku borbe ili neposredno pred borbu oslabi borbenu gotovost u jedinici ili nanese štetu borbenoj situaciji, izazivanjem nezadovoljstva među vojnicima, širenjem uznemiravajućih vijesti, bježanjem, bacanjem oružja ili municije ili širenjem straha ili na drugi način, kazniće se kaznom zatvora od dvije do dvanaest godina.

(2) Vojni starješina koji ne preduzme potrebne mjere prema podređenom ili vojnom licu nižeg čina koje za vrijeme borbe ili neposredno pred borbu slabi borbenu gotovost jedinice ili nanosi

štetu borbenoj situaciji širenjem uznemirujućih vijesti, stvaranjem nereda i zabune u jedinici, ili na drugi način, kazniće se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(3) Ako su krivičnim djelom iz st. (1) i (2) ovog člana prouzrokovane naročito teške posljedice, počinilac će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

Neobezbjedenje vojne jedinice

Član 246x

(1) Vojno lice koje za vrijeme ratnog stanja ili vanrednog stanja, ili kad je izdato naređenje za angažovanje i upotrebu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine propusti da obezbijedi jedinicu koja mu je povjerena, pa time prouzrokuje teške posljedice za jedinicu, kazniće se kaznom zatvora od dvije do dvanaest godina.

(2) Ako su krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana prouzrokovane naročito teške posljedice za jedinicu, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od pet do petnaest godina.

(3) Vojno lice koje počini krivično djelo iz stava (1) ovog člana iz nehata, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(4) Ako je krivičnim djelom iz stava (3) ovog člana prouzrokovana posljedica iz stava (2) ovog člana, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Neizvještavanje vojnih organa

Član 246y

(1) Ko za vrijeme ratnog stanja ili vanrednog stanja, ili kad je izdato naređenje za angažovanje i upotrebu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine ne izvjesti nadređenog, starijeg ili komandu o događaju koji očigledno zahtijeva neodložno preduzimanje vojnih mjera, kazniće se kaznom zatvora do dvije godine.

(2) Ako su krivičnim djelom iz stava (1) ovog člana prouzrokovane teške posljedice, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do osam godina.

Izricanje disciplinske kazne ili disciplinske mjere

Član 246nj

Za krivično djelo protiv Oružanih snaga Bosne i Hercegovine iz ove glave ovog zakona, s propisanom kaznom zatvora do tri godine, vojnom licu može se umjesto krivičnopravne sankcije izreći disciplinska kazna ili disciplinska mjera utvrđena propisima kojima se uređuje disciplinska odgovornost u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, ako je djelo naročito lakog oblika i ako to zahtijevaju interesi službe.

Odgovornost za krivično djelo učinjeno po naređenju nadređenog

Član 246njnj

Nema krivičnog djela ako njegova zakonska obilježja ostvari podređeni po naređenju nadređenog, a to je naređenje dato u okviru službene dužnosti, osim ako se naređenje odnosi na činjenje genocida, ratnog zločina, zločina protiv čovječnosti ili drugog krivičnog djela za koje se može izreći kazna zatvora deset godina ili teža kazna, ili ako je očigledno da se izvršenjem naređenja čini krivično djelo.

XXII - GLAVA DVADESET I DRUGA - DOGOVOR, PRIPREMANJE, UDRUŽIVANJE I ORGANIZOVANI KRIMINAL

Dogovor za učinjenje krivičnih djela

Član 247

Ko s drugim dogovori učinjenje krivičnog djela propisanog zakonom Bosne i Hercegovine, za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna, ako za dogovor učinjenja takvog pojedinog krivičnog djela nije propisana teža kazna, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

Pripremanje krivičnog djela

Član 248

Ko nabavi ili pripremi sredstva ili ukloni prepreke ili poduzme kakvu drugu radnju koja stvara uslove za neposredno učinjenje, ali nije dio učinjenja krivičnog djela propisanog zakonom Bosne i Hercegovine za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna, ukoliko za pripremanje pojedinog krivičnog djela nije propisana teža kazna, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Udruživanje radi činjenja krivičnih djela

Član 249

(1) Ko organizuje grupu ljudi ili nadrugim načinom udružuje tri ili više lica u cilju počinjenja krivičnih djela propisanih zakonom Bosne i Hercegovine ako za takvo organizovanje ili udruživanje radi učinjenja pojedinog krivičnog djela nije propisana teža kazna, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Ko postane pripadnik grupe ljudi ili udruženja iz stava 1. ovog člana, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(3) Pripadnik grupe ljudi koji otkrije grupu ili pripadnik udruženja koji otkrije udruženje prije nego što je u njihovom sastavu ili za njih učinio krivično djelo, može se osloboditi od kazne.

(4) Organizator koji otkrivanjem grupe ljudi ili udruženja ili na drugi način spreči učinjenje krivičnog djela iz stava 1. ovog člana, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine, a može se i osloboditi od kazne.

Organizirani kriminal

Član 250

(1) Ko učini krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine kao pripadnik grupe za organizovani kriminal, ako za pojedino krivično djelo nije propisana teža kazna, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Ko kao pripadnik grupe za organizovani kriminal učini krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna, ako za pojedino krivično djelo nije propisana teža kazna, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Ko organizuje ili bilo kako rukovodi grupom za organizovani kriminal koja zajedničkim djelovanjem učini ili pokuša krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili dugotrajnim zatvorom.

(4) Ko postane pripadnik grupe za organizovani kriminal koja zajedničkim djelovanjem učini ili pokuša krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine, ako za pojedino krivično djelo nije propisana teža kazna, kazniće se kaznom zatvora najmanje jednu godinu.

(5) Pripadnik grupe za organizovani kriminal iz st. 1. do 4. ovog člana koji otkrije tu grupu, može se osloboditi od kazne.

XXIII - GLAVA DVADESET I TREĆA - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Izvršenje krivičnih sankcija

Član 251

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine i nadležna ministarstva entiteta odnosno nadležni organ Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine postići će sporazum u pogledu izvršenja krivičnih sankcija u institucijama u nadležnosti entiteta odnosno Distrikta u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovog zakona.

Stupanje na snagu ovog zakona

Član 252

Ovaj zakon stupio je na snagu 1. marta 2003. godine.

**Samostalni član Zakona o izmjenama i dopunama
Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine**

("Sl. glasnik BiH", br. 54/2004)

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu odmah i odmah se objavljuje.

**Samostalni član Zakona o izmjenama i dopunama
Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine**

("Sl. glasnik BiH", br. 61/2004)

Član 11

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

**Samostalni članovi Zakona o izmjenama i dopunama
Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine**

("Sl. glasnik BiH", br. 53/2006)

Član 9

Zakonodavna tijela entiteta uskladiće svoje krivične zakone s ovim zakonom u roku od mjesec dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 10

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

**Samostalni član Zakona o izmjenama i dopunama
Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine**

("Sl. glasnik BiH", br. 55/2006)

Član 5

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

**Samostalni članovi Zakona o izmjenama i dopunama
Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine**

("Sl. glasnik BiH", br. 8/2010)

Član 110

Zadužuju se Ustavnopravna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Ustavnopravna komisija Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine da utvrde prečišćeni tekst Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine u roku od 60 dana od dana objavljivanja ovog zakona u "Službenom glasniku BiH".

Član 111

Nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine uskladiće svoje krivične zakone s ovim Zakonom u roku od 90 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 112

Ovaj Zakon stupa na snagu devedesetog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Samostalni član Zakona o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine

("Sl. glasnik BiH", br. 47/2014)

Član 5

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Samostalni članovi Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine

("Sl. glasnik BiH", br. 40/2015)

Član 22

Zadužuju se Ustavnopravna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Ustavnopravna komisija Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine da utvrde prečišćeni tekst Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine u roku 90 dana od dana objavljivanja ovog zakona u "Službenom glasniku BiH".

Član 23

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".